

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Облік і аналіз основних засобів на фермерському господарстві
«Таврія-Скіф»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0719-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»
спеціалізації облік і аудит у підприємстві

К.В. Полякова

Керівник: д.е.н., професор Проскуріна Н. М.

Рецензент: к.н.держ. упр., доцент Гончарова В.Г.

Запоріжжя 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»
Спеціалізація облік і аудит у підприємстві

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри _____ Н.М. Проскуріна
«___» _____ 2020 р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Поляковій Катерині Віталіївні

1. Тема роботи: Облік і аналіз основних засобів на фермерському господарстві «Таврія-Скіф»
керівник роботи Проскуріна Неля Миколаївна, д.е.н., професор,
затверджені наказом ЗНУ від 18.06.2020 р., № 810-с.
2. Строк подання студентом роботи 02 грудня 2020 р.
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити існуючі підходи до розуміння сутності та ролі основних засобів у діяльності підприємств; простежити документування облікового процесу основних засобів; визначити вплив облікової політики підприємства в розрізі основних засобів на показники фінансової звітності; провести аналіз основних засобів; розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання основних засобів.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
14 рис., 24 табл. та 16 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	д.е.н., професор Проскуріна Н. М.	19.08.2020	19.08.2020
2	д.е.н., професор Проскуріна Н. М.	16.09.2020	16.09.2020
3	д.е.н., професор Проскуріна Н. М.	07.10.2020	07.10.2020

7. Дата видачі завдання: 08 липня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2020	виконано
2.	Написання вступу	липень 2020	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2020	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2020	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2020	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2020	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2020	виконано
8.	Подання роботи на кафедрі	грудень 2020	виконано

Студент _____
(підпис)

К. В. Полякова

Керівник роботи _____
(підпис)

Н. М. Проскуріна

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота містить: 170 с., 3 розділи, 24 табл., 14 рис., 10 додатків, 75 джерел.

АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ, ОСНОВНІ ЗАСОБИ, ОЦІНКА, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФОНДОВІДДАЧА, ФОНДОМІСТКІСТЬ

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу ефективності використання операцій з основними засобами фермерського господарства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та організаційно-методичних аспектів і розробка практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення обліку та аналізу ефективності використання основних засобів для забезпечення прийняття рішень на фермерському господарстві.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження використано такі методи: дедукція та індукція; аналіз та синтез; історичний та логічний методи (для дослідженні економічної сутності основних засобів); порівняльний аналіз (для визначення відповідності законодавчих актів України у галузі бухгалтерського обліку Міжнародним стандартам фінансової звітності, а також при порівнянні показників господарської діяльності фермерського господарства); моделювання (при дослідженні методики аналізу основних засобів); економічний аналіз (при розгляді тенденцій, що склались на сільськогосподарському підприємстві); метод табличного подання (для подання інформації в таблицях); абстрактно-логічний метод використано в процесі теоретичних узагальнень і формулювання висновків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретичних, методичних і організаційних положень щодо удосконаленням обліку та підвищенням ефективності використання основних засобів. У

процесі дослідження отримано такі наукові результати:

- розвинуто понятійний апарат бухгалтерського обліку в частині визначення поняття «основні засоби» (матеріальні ресурси, які підприємство застосовує для здійснення усіх видів діяльності та задоволення потреб з очікуваним строком експлуатації більше дванадцяти календарних місяців з дати введення в експлуатацію, вартість яких зменшується в процесі використання.);

- розроблено форму первинного документу «Картка обліку основних засобів», яка дозволяє поєднати регістри та первинні документи з руху основних засобів у фермерському господарстві;

- удосконалено типову форму №ОЗ-9 «Інвентаризаційний список», шляхом доповнення даних про плановий та фактичний строк корисного використання об'єкта основного засобу;

- розроблено інвентаризаційний опис основних засобів та протокол засідання інвентаризаційної комісії щодо результатів інвентаризації основних засобів, які дозволяє керівництву фермерського господарства своєчасно та об'єктивно приймати управлінські рішення за результатами інвентаризації основних засобів;

- конкретизовано економічну сутність поняття «облікова політика», з метою уніфікації наукових здобутків вчених та законодавчого визначення даної категорії;

- розроблено елемент облікової політики фермерського господарства «Основні засоби», що має прикладну спрямованість;

- розроблено програму заходів підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Отримані результати полягають в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з обліком та аналізом ефективності використання основних засобів фермерського господарства. Проведене дослідження спрямоване на підвищення достовірності обліку та аналізу ефективності використання основних засобів

і дозволяє зробити висновок, що упровадження даних рекомендацій зможе забезпечити достовірне відображення операцій з обліку основних засобів та сприятиме ефективному управлінню на фермерському господарстві «Таврія-Скіф».

SUMMARY

Qualifying work contains 170 pp., 3 sections, 14 fig., 24 tab., 10 annex, 75 references.

ANALYSIS, EFFICIENCY, CLASSIFICATION, BASIC MEASURES, EVALUATION, PROFITABILITY, FOUNDATOR, STRUCTURE

The object of the study is the process of recording and analyzing the effectiveness of the use of operations with the main means of farming.

The purpose of the qualifying work is to study the theoretical and organizational-methodical aspects and develop practical recommendations for improving the accounting and analysis of the effectiveness of the use of fixed assets to ensure decision-making on the farm.

To achieve this goal in the study used the following methods: deduction and induction; analysis and synthesis; historical and logical methods (for the study of the economic essence of fixed assets); comparative analysis (to determine the compliance of Ukrainian legislation in the field of accounting with International Financial Reporting Standards, as well as when comparing indicators of economic activity of the farm); modeling (when the studied methods of analysis of fixed assets); economic analysis (when considering trends in the agricultural enterprise); tabular presentation method (for presenting information in tables); abstract-logical method is used in the process of theoretical generalizations and formulation of conclusions.

The scientific novelty of the obtained results is to improve the theoretical, methodological and organizational provisions for improving accounting and improving the efficiency of fixed assets. The following scientific results were obtained in the course of the research:

- developed a conceptual accounting apparatus in terms of defining the

concept of «fixed assets» (material resources that the company uses to carry out all activities and meet needs with an expected life of more than twelve calendar months from the date of commissioning, the cost of which decreases during use.);

- the form of the primary document «Fixed assets accounting card» was developed, which allows to combine registers and primary documents on the movement of fixed assets in the farm;

- improved standard form 303-9 «Inventory list», by supplementing the data on the planned and actual useful life of the fixed asset;

- developed an inventory of fixed assets and the minutes of the meeting of the inventory commission on the results of the inventory of fixed assets, which allows the management of the farm in a timely and objective manner to make management decisions based on the results of the inventory of fixed assets;

- specified the economic essence of the concept of «accounting policy», in order to unify the scientific achievements of scientists and the legislative definition of this category;

- an element of the accounting policy of the farm «Fixed assets» has been developed, which has an applied orientation;

- the program of measures of increase of efficiency of use of fixed assets at the enterprise is developed.

The obtained results are a theoretical and methodological substantiation and solution of a set of issues related to the accounting and analysis of the efficiency of the use of fixed assets of the farm. The study aims to increase the reliability of accounting and analysis of the efficiency of fixed assets and concludes that the implementation of these recommendations will ensure a reliable reflection of fixed assets accounting operations and promote effective management on the farm «Tavria-Scythian».

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
1.1 Економічна сутність, класифікація та оцінка основних засобів.....	16
1.2 Нормативно-правове регулювання обліку основних засобів.....	28
1.3 Методичний підхід до аналізу ефективності використання основних засобів.....	35
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ «ТАВРІЯ-СКІФ»	
2.1 Організаційно-економічна характеристика господарства.....	46
2.2 Організація обліку основних засобів на підприємстві.....	55
2.3 Документування операцій з основними засобами.....	61
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ СТАНУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ «ТАВРІЯ-СКІФ»	
3.1 Аналіз наявності, структури, руху та технічного стану основних засобів.....	69
3.2 Оцінка ефективності використання основних засобів.....	76
3.3 Удосконалення облікового процесу та напрями підвищення ефективності використання основних засобів на фермерському господарстві за результатами проведеного аналізу	83
ВИСНОВКИ.....	96
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	100

ДОДАТОК А Ознаки визнання основних засобів.....	108
ДОДАТОК Б Класифікація основних засобів.....	109
ДОДАТОК В Модель аналізу основних засобів.....	110
ДОДАТОК Д Баланс.....	112
ДОДАТОК Е Звіт про фінансові результати.....	115
ДОДАТОК Ж Картка обліку основних засобів.....	117
ДОДАТОК К Інвентарний список основних засобів.....	119
ДОДАТОК Л Інвентарний опис основних засобів.....	120
ДОДАТОК М Протокол засідання інвентаризаційної комісії щодо результатів інвентаризації основних засобів	123
ДОДАТОК Н Облікова політика для цілей бухгалтерського обліку.....	126

ВСТУП

Основні засоби, поряд з трудовими та земельними ресурсами, є найважливішим елементом виробничого потенціалу сільського господарства. Їх наявність, фізичний стан і рівень використання багато в чому визначають ефективність виробництва сільськогосподарської продукції.

Ефективність використання основних засобів впливає на головні складові комерційної діяльності: обсяг виробництва і продажів, продуктивність і трудомісткість виробництва, собівартість одиниці продукції, чистий прибуток, рентабельність і фінансову стійкість. Тому особливої уваги слід приділяти аналізу ефективності використання основних засобів, раціональної організації їх бухгалтерського обліку, з подальшим відображенням відповідної інформації в бухгалтерській (фінансовій) звітності господарства.

Протягом тривалого періоду багато вітчизняних вчених-економістів вивчають проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку основних засобів та аналізу їх використання, серед них В. П. Астахов, Ю. А. Бабаєв, О. С. Бородкін, Ф. Ф. Бутинець, Б. І. Валуєв, А. М. Герасимович, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кужельний, В. Г. Линник, Ю. І. Осадчий, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко, М. І. Баканов, В. Ф. Мец, І. А. Бланк, Є. В. Мних, Л. В. Нападовська, Ю. С. Цал-Цалко, Г. В. Савицька та інші.

Значний інтерес у досліджуваній області представляють праці видатних іноземних вчених-економістів, таких як Х. Андерсон, А. Гільбо, Д. Колдуелл, Е. Леоте, К. Маркс, Дж. С. Мілль, Б. Нидлз та інші.

Проте, дискусії з питань бухгалтерського обліку основних засобів і методики проведення аналізу їх використання тривають досі. Це вказує на різні підходи вчених-економістів до досліджуваної проблеми, наприклад, до економічним змістом основних засобів; формування первісної вартості; оцінкою, за якою основні засоби повинні обліковуватися на балансі

підприємства; доцільності проведення подальших переоцінок; документальному відображенню обліку основних засобів; питань їх надходження, використання, вибуття, а також відображення інформації про них в бухгалтерській (фінансовій) звітності.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та організаційно-методичних аспектів і розробка практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення обліку та аналізу ефективності використання основних засобів для забезпечення прийняття рішень на фермерському господарстві.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- дослідити підходи до визначення економічної сутності основних засобів та їх ролі у діяльності підприємств;
- надати організаційно-економічну характеристику ФГ «Таврія-Скіф»;
- розглянути процес документування облікового процесу основних засобів на фермерському господарстві з метою його вдосконалення;
- виокремити підходи до формування облікової політики підприємства в частині основних засобів з метою якісної підготовки фінансової звітності;
- провести аналіз наявності, структури, руху, технічного стану та ефективності використання основних засобів фермерським господарством;
- визначити внутрішні резерви та надати рекомендації щодо підвищення ефективності використання основних засобів на фермерському господарстві.

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу основних засобів на фермерських господарствах.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів обліку та аналізу ефективності використання основних засобів фермерського господарства.

Інформаційною базою дослідження є: законодавчі акти та нормативно-правові документи з питань обліку та аналізу операцій з використання та утримання основних засобів; наукові праці й публікації вітчизняних та іноземних вчених із цих питань; фахові періодичні видання; статистична інформація; практичні дані досліджуваного фермерського господарства; Інтернет-ресурси.

Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах фермерського господарства «Таврія-Скіф», розташованого у Запорізькій області.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження використано такі методи: дедукція та індукція; аналіз та синтез; історичний та логічний методи (для дослідженні економічної сутності основних засобів); порівняльний аналіз (для визначення відповідності законодавчих актів України у галузі бухгалтерського обліку Міжнародним стандартам фінансової звітності, а також при порівнянні показників господарської діяльності фермерського господарства); моделювання (при дослідженні методики аналізу основних засобів); економічний аналіз (при розгляді тенденцій, що склались на сільськогосподарському підприємстві); метод табличного подання (для подання інформації в таблицях); абстрактно-логічний метод використано в процесі теоретичних узагальнень і формулювання висновків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретичних, методичних і організаційних положень щодо удосконаленням обліку та підвищенням ефективності використання основних засобів. У процесі дослідження отримано такі наукові результати:

- розвинуто понятійний апарат бухгалтерського обліку в частині визначення поняття «основні засоби» (матеріальні ресурси, які підприємство застосовує для здійснення усіх видів діяльності та задоволення потреб з очікуваним строком експлуатації більше дванадцяти календарних місяців з дати введення в експлуатацію, вартість яких зменшується в процесі використання.);
- розроблено форму первинного документу «Картка обліку основних

засобів», яка дозволяє поєднати реєстри та первинні документи з руху основних засобів у фермерському господарстві;

- удосконалено типову форму №ОЗ-9 «Інвентаризаційний список», шляхом доповнення даних про плановий та фактичний строк корисного використання об'єкта основного засобу;

- розроблено інвентаризаційний опис основних засобів та протокол засідання інвентаризаційної комісії щодо результатів інвентаризації основних засобів, які дозволяє керівництву фермерського господарства своєчасно та об'єктивно приймати управлінські рішення за результатами інвентаризації основних засобів;

- конкретизовано економічну сутність поняття «облікова політика», з метою уніфікації наукових здобутків вчених та законодавчого визначення даної категорії;

- розроблено елемент облікової політики фермерського господарства «Основні засоби», що має прикладну спрямованість;

- розроблено програму заходів підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Отримані результати полягають в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з обліком та аналізом ефективності використання основних засобів. Проведене дослідження спрямоване на підвищення достовірності, аналітичності обліку та аналізу ефективності використання основних засобів і дозволяє зробити висновок, що запровадження даних рекомендацій зможе забезпечити достовірне відображення операцій з обліку основних засобів та сприятиме ефективному управлінню на ФГ «Таврія-Скіф».

Застосування на практиці запропонованих автором рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення операцій з обліку основних засобів в сучасних умовах господарювання, своєчасне одержання та аналіз необхідної інформації керівництвом. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності

обліку основних засобів, можуть впроваджуватися в практику роботи сільськогосподарських підприємств.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку науковців на 2 міжнародних науково-практичних конференціях: XII Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (26-27 жовтня 2017 р. м. Запоріжжя), XIII Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (25-26 жовтня 2018 р. м. Запоріжжя); на науково-практичному семінарі «Аудиторська діяльність: стан, сучасні тенденції та перспективи розвитку» (21 лютого 2019 р., м. Запоріжжя). Опубліковано тези у збірнику наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених «Молода наука-2019» (I том, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя).

Крім того питання обліку та аналізу основних засобів було розглянуто в двох наукових статтях: Збірник наукових праць молодих вчених «Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства» (Запоріжжя : ЗНУ, 2020) та Науково-практичний журнал «Регіональна економіка та управління» (Запоріжжя, 2020).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і додатків. Основний зміст викладено на 99 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Економічна сутність, класифікація та оцінка основних засобів

Однією з умов формування ефективного відтворення в аграрній сфері, є створення адекватної матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств. Значну частину в матеріально-технічних активах сільськогосподарського виробництва займають основні засоби, що обумовлено тривалістю циклу виробництва продукції сільського господарства і, відповідно, зростанням потреби в них. Удосконалення якісних характеристик основних засобів – вирішальна умова зміцнення сучасної матеріально-технічної бази сільського господарства, підвищення матеріального і соціального рівня добробуту працівників сільськогосподарських підприємств. У сільськогосподарському виробництві значна частина основних фондів мають сезонний характер використання. Це істотно впливає на їх формування та структуру.

Функція основних засобів у процесі виробництва та специфіка їх відтворення в ринкових умовах обумовлюють особливі вимоги до облікової інформації стосовно основних засобах. Саме тому термінологія, безпосередньо пов'язана з основними засобами, має важливе значення для їх відображення у бухгалтерському обліку і, як наслідок, у звітності.

Дослідження даного питання доцільно провести у двох напрямках: 1) відповідно до вимог нормативно-правових актів; 2) за науковим аспектом, який розглядає основні засоби з позиції обліку, аналізу, аудиту та управління.

Основними нормативними актами, що регулюють облік основних засобів в Україні є П(С)БО 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7),

Податковий кодекс України та МСБО 16 «Основні засоби».

Крім того, при відображенні в обліку та фінансовій звітності основних засобів необхідно враховувати вимоги інших П(С)БО, а саме: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; П(С)БО 14 «Оренда»; П(С)БО 15 «Дохід»; П(С)БО 16 «Витрати»; П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»; П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»; П(С)БО 27 «Необоротні активи, які утримуються для продажу, та припинена діяльність»; П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»; П(С)БО 31 «Фінансові витрати»; П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»; Інструкції № 291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій».

Сутність поняття «основні засоби» широко розкривається у нормативно-правових актах України та МСФЗ (табл. 1.1).

Проаналізувавши основні положення, з питань обліку основних засобів, можна зробити висновок, що усі джерела розглядають основні засоби як матеріальні активи, які мають тривалий термін експлуатації для здійснення діяльності суб'єктом господарювання.

Після опрацювання нормативно-правової бази, ми бачимо, що виокремлюється вартісний критерій для віднесення об'єкту до складу основних засобів, який зазначений лише у Податковому кодексі України. У 2020 році він змінився. Якщо до 23.05.2020 р. він становив 6000 грн., то з 23.05.2020 р. – 20000 грн.

Дані зміни пов'язані зі змінами до Податкового кодексу України через вступ у дію Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» № 466-IX [1]. До таких основних засобів, що придбані до 23.05.2020 р. ці зміни не застосовуються. Новий критерій 20000 грн. діє уже на такі основні засоби, які придбано з 23.05.2020 р. Але для цілей бухгалтерського обліку вартісний критерій, як правило, підприємство встановлює самостійно.

Таблиця 1.1 – Трактування сутності поняття «основні засоби» згідно з нормативно-правовими актами

Джерело	Визначення
П(С)БО 7	«Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [2]
Податковий кодекс України	«Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [3]
Методрекомедації з обліку основних засобів	«Основними засобами вважаються матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [4]
Закон України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі»	«Основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року» [5]
МСБО 16	«Основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду» [6]
Класифікатор основних фондів ДК 013-97	«Основні фонди – це матеріальні цінності, експлуатаційний період і вартість яких відповідно перевищують один календарний рік та 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян» [7]

*узагальнено автором за джерелами, зазначеними у таблиці

Фахівці ж, вивчаючи сутність поняття «основні засоби», прагнуть

уточнити дану категорію відповідно до конкретної галузі, потреб аналізу, управління тощо.

Якщо досліджувати еволюцію економічної категорії «основні засоби», то вважається, що одним з перших, хто дав визначення терміну «основні фонди» є шотландський економіст – А. Сміт. Він стверджував, що «фондом є будь-яке накопичення продуктів землі і промислової праці. Фонд буде капіталом лише в тому випадку, якщо він приносить власнику дохід чи прибуток» [8, с.327]. Таким чином, А. Сміт визначає фонди як матеріальну основу для утворення капіталу. Нині, серед провідних науковців простежуються різні погляди на поняття і сутність основних засобів. Проаналізувавши визначення поняття «основні засоби» в навчальній та науковій літературі, можна зробити висновок, що однозначного підходу серед науковців до його розуміння немає, але є ключові моменти, які об'єднують ці визначення (табл. 1.2).

Узагальнюючи наукові підходи до визначення поняття «основні засоби», можна зробити висновок, що дане поняття є дискусійним, є багато точок зору, які різняться між собою. Різні вчені розглядають основні засоби як: сукупність матеріально-речових цінностей, сукупність засобів праці, частину майна чи необоротні активи. На основі аналізу нормативних документів та наукових розробок ознаками основних засобів слід вважати: «вартісне вираження (перевищення встановленого державою ліміту); матеріальне вираження (гроші, засоби виробництва тощо); функціональне призначення (сфера використання у виробництві, торгівлі); тривалість використання (більше одного операційного циклу); амортизаційність (здатність до перенесення вартості)» [20]. Зважаючи на вищенаведені варіанти ідентифікації поняття «основні засоби», із впевненістю можна стверджувати, що існують різносторонні погляди щодо визначення. Всі вони є досить цікавими, але відрізняються між собою через відмінні ознаки. Задля узагальнення поглядів на питання трактування поняття «основні засоби» доцільно буде їх згрупувати та представити в Додатку А.

Таблиця 1.2 – Трактуювання сутності поняття «основні засоби»

Автор, джерело	Визначення
В. М. Бойко	«Основні засоби – сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення» [9, с.358]
І. А. Бланк	«Основні фонди – сукупність матеріальних активів в формі засобів праці, які багаторазово приймають участь в процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами» [10, с. 227]
Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Льїна, В. І. Кисла	«Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу» [11, с. 12]
С. М. Гречко	«Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності» [12, с. 24]
Й. С. Завадський	«Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється» [13, с. 289]
А. М. Коваленко	«Основні засоби – це матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або на протязі операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам; виконання адміністративних та соціальних функцій» [14, с. 192]
О. В. Коваленко, І. В. Громова	«Основні фонди – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань» [15, с.21]
О. В. Кленін	«Основні засоби – сукупність матеріально-речових цінностей, які функціонують у натуральній формі тривалий період у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері» [16, с.16]
Н. А. Литнєва, Л. І. Малявкіна, Т. В. Федорова	«Основні засоби – це частина майна, яка виступає у ролі коштів праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією на протязі періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців» [17, с. 68]
Л. К. Сук, П. Л. Сук	«Основні засоби підприємства – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері» [18, с. 262]
P. Samuel	«Основний капітал – це блага тривалого користування, які використовуються у виробництві як ресурси і при цьому є і ресурсами і продуктами одночасно» [19]

*узагальнено автором за джерелами, зазначеними у таблиці

Отже, пропонуємо розглядати основні засоби як матеріальні ресурси, які суб'єкт господарювання застосовує для здійснення усіх видів діяльності та задоволення потреб з очікуваним строком експлуатації більше дванадцяти календарних місяців з дати введення в експлуатацію, вартість яких зменшується в процесі використання і вартісний критерій яких розглядається на підприємстві самостійно. Вважаємо, що запропоноване визначення характеризує основні засоби як об'єкт обліку будь-якого суб'єкта, незалежно від форми власності та галузевої спрямованості.

Одиницею обліку основних засобів, відповідно до П(С)БО 7, є об'єкт основних засобів. «Об'єкт основних засобів – це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій, чи відокремлений комплекс конструктивно об'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно» [2].

Існує дві умови визнання об'єкта основних засобів активом (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Визнання об'єкта основних засобів активом [2]

Для чіткого обліку основних засобів необхідно насамперед їх правильно класифікувати. Головним нормативним документом, що регламентує порядок класифікації, визнання та бухгалтерського обліку

основних засобів є П(С)БО 7. Окрім того, підприємства можуть керуватися Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів № 561, роз'ясненнями міністерств та іншими документами, що регулюють порядок відображення операцій з основними засобами.

Згідно з п. 5 П(С)БО 7, об'єкти основних засобів класифікуються на 9 груп основних засобів і 7 груп інших необоротних матеріальних активів (рис.1.2).

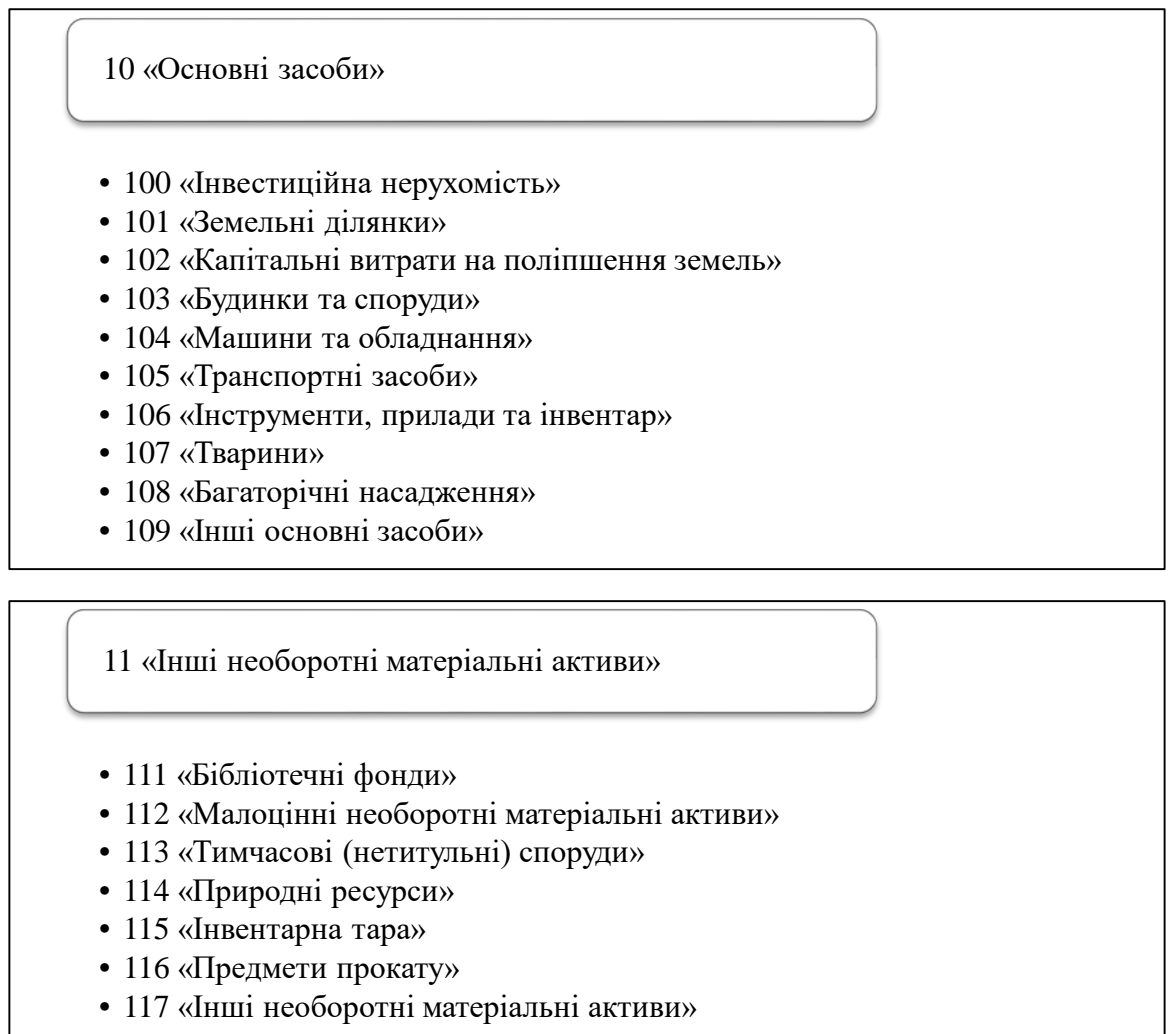

Рисунок 1.2 – Класифікація основних засобів [2]

Класифікація основних засобів, насамперед, означає групування їх за певними ознаками (Додаток Б). Таким чином, науковці розділяють об'єкти основних засобів на певні групи, в залежності від різних ознак. Один із видів

класифікації основних засобів представлений на рис. 1.3.

За роллю у виробничому процесі	<ul style="list-style-type: none"> • активні • пасивні
За характером володіння	<ul style="list-style-type: none"> • власні • орендовані
За галузевою ознакою	<ul style="list-style-type: none"> • промислові • будівельні • сільськогосподарські • транспортні • зв'язку та ін.
За видами діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • ОЗ операційної діяльності • ОЗ фінансової діяльності • ОЗ інвестиційної діяльності
За функціональним призначенням	<ul style="list-style-type: none"> • виробничі • невиробничі
За використанням	<ul style="list-style-type: none"> • діючі • недіючі • запасні
За речовим складом	<ul style="list-style-type: none"> • інвентарні • неінвентарні

Рисунок 1.3 – Класифікація основних засобів за ознаками

Для сільськогосподарських підприємств існує своя єдина класифікація основних засобів (див. рис. 1.4).

Сільськогосподарські підприємства мають бути забезпечені необхідною кількістю відповідних засобів виробництва і насамперед засобами праці, які називають основними засобами виробництва.

«Економічне значення основних засобів полягає в тому, що вони є мірилом розвитку процесу праці в сільському господарстві, формують ступінь комплексної механізації та автоматизації виробництва, забезпечують якісне і своєчасне виконання сільськогосподарських робіт і цим визначально впливають на продуктивність праці» [21].

У грошовому виразі основні та оборотні засоби становлять виробничі фонди. Між основними та оборотними фондами у кожному господарстві має бути раціональне співвідношення для здійснення нормального виробничого процесу. У сільськогосподарських підприємствах переважають основні виробничі засоби. Серед них більшу частину становлять будівлі і споруди, а машини і обладнання – 10-20%.

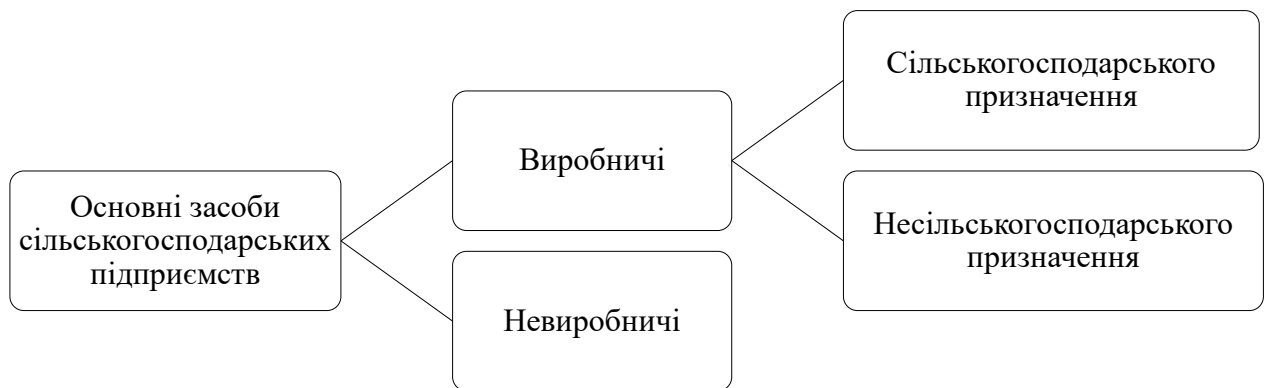

Рисунок 1.4 – Класифікація основних засобів у сільськогосподарських підприємствах

Таким чином, можна зробити висновок, що обов'язковою умовою здійснення господарської діяльності є забезпечення підприємства, поряд з матеріальними і трудовими ресурсами, необхідними основними засобами – будинками, спорудами, устаткуванням, транспортними й іншими засобами. Щодо класифікації основних засобів, то існує безліч класифікацій за певними ознаками.

«Для цілей обліку й звітності ключовим поняттям оцінки об'єктів є вартість. При цьому оцінювання є процесом присвоєння грошового еквівалента елементам фінансової звітності для їх відображення в системі обліку та звітності на основі їх вартості й інших важливих параметрів» [22]. Для правильного визначення загального обсягу основних засобів, їх динаміки та структури, розрахунку економічних показників господарської діяльності підприємства за певний період часу необхідно правильно оцінити основні

засоби. Оцінка є важливим аспектом обліку основних засобів.

«Оцінка основних засобів – це грошовий вираз вартості основних засобів, за якою вони відображаються в бухгалтерському обліку» [23].

С. Ф. Голов та Н. М. Малюга стверджують, що «для забезпечення достовірності оцінки, необхідно дотримуватися певних вимог, передбачених МСФЗ: адекватність, єдність, цілеспрямованість, порівнянність, доречність, надійність, нейтральність, обачність, своєчасність» [24; 25].

На думку М. І. Боднаря, «при оцінці необоротних засобів необхідно вирішити два види питань: на який момент її встановлювати і на якому рівні. Найважливіше значення має оцінка на поточний момент, оскільки вона передбачає визначення вартості майна на момент прийняття управлінських рішень і дає змогу зіставити вартість об'єктів, що відображені в обліку» [26, с. 8].

Е. Хендриксен та М. Ван Бреда під час оцінювання майна розділили всіх дослідників на «істориків» та «футуралістів». Перші віддають перевагу оцінюванню активів за собівартістю, що краще відображає минуле компанії. Другі вибирають оцінювання за поточними витратами, оскільки воно дає змогу виявити перспективи фірми. «Історики» нерідко, хоча й не завжди в основу ставлять оцінювання прибутку. Баланс для них – це не більш, ніж регістр сальдо рахунків, що переходить на майбутній період. «Футуралісти» на перше місце ставлять баланс, вважаючи рівень прибутку похідним від діяльності фірми. Інші фахівці визначають ці два підходи як «доходи/витрати фірми» й «активи/кредиторська заборгованість» [27, с. 306].

Як відзначають М.Р. Метьюс та М.Х.Б. Перера, «оцінка є присвоєнням числових значень об'єктам і подіям за визначеними правилами. Вона включає три такі елементи:

- об'єкт чи подія;
- властивість (якість, ознака, характеристика), що підлягає кількісній оцінці;
- шкала виміру чи сукупність одиниць, де можна відбити

властивість» [28, с. 270].

Критичний аналіз економічної та наукової літератури показав, що існує декілька варіантів оцінювання основних засобів. Дослідники виділяють такі оцінки основних засобів: первісною, відновною (переоціненою), балансовою (залишковою), справедливою та ліквідаційною вартістю.

«Первісна вартість – це історична (фактична) собівартість необоротних активів в сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, витрачених для придбання або створення необоротних активів» [2].

Визначення первісної вартості об'єкта основних засобів залежить від способу їх надходження на підприємство (рис. 1.5)

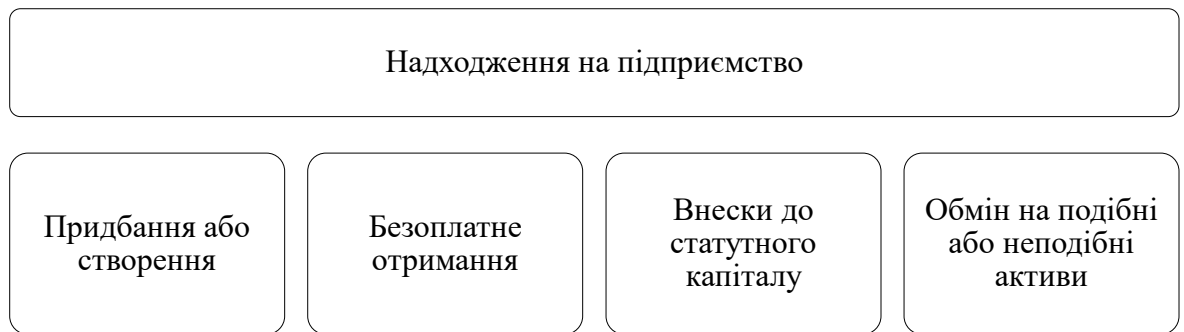

Рисунок 1.5 – Шляхи надходження основних засобів на підприємство

«Первісна вартість об'єкта згідно п. 8 П(С)БО 7 включає такі витрати:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
 - суми ввізного мита;
 - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству/установі);
 - витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
 - витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;

– інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою» [2].

«Фінансові витрати не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок запозичень (за винятком фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати»)» [29]. Визначення первісної вартості, враховуючи шляхи надходження на підприємство представлені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Визначення первісної вартості

Спосіб отримання	Визначення первісної вартості
Придбання чи створення	Первісна вартість дорівнює її собівартості
Безоплатне отримання	Первісна вартість дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання.
Внески до статутного капіталу	Первісною вартістю визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість.
Обмін на подібний актив	Первісна вартість дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів.
Обмін на неподібний актив	Первісна вартість дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну

*сформовано автором на основі джерела [2]

«Відновна (переоцінена) вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки» [2]. Інформація про відновну вартість основних засобів має велике значення для планування подальших капітальних інвестицій.

«Балансова вартість (залишкова) – різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу)» [2]. Вона є показником реальної вартості основних засобів на звітну дату.

«Справедлива вартість – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату» [2].

«Під ліквідаційною вартістю основних засобів розуміють суму коштів

або вартість інших активів, яку підприємство очікує одержати від реалізації (ліквідації) основних засобів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації) за вирахуванням витрат, пов'язаних з реалізацією (ліквідацією)» [2].

Отже, можна зробити висновок, що для правильної організації обліку основних засобів важливе значення має єдиний принцип їх оцінки. Від правильності оцінювання вартості основних засобів, залежить точність характеристики обсягу, стану і руху основних засобів, а й у відомій мірі і точність якісної їхньої характеристики.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку основних засобів

Ведення бухгалтерського обліку здійснюється в суворій відповідності з нормативними документами, які, в залежності від свого юридичного статусу, або обов'язкові до застосування, або мають рекомендаційний характер.

Нормативно-правове регулювання основних засобів включає в себе законодавчі, нормативні та інші документи, що регулюють процедури з придбання, зберігання, експлуатації та вибуття основних засобів, а також оподаткуванню операцій, пов'язаних з їх рухом.

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку основних засобів займає одне з провідних місць в питанні регламентації облікового процесу на будь-якому підприємстві. Тому для успішного функціонування організації, для уникнення штрафних санкцій необхідно ретельно вивчити правові засади організації обліку основних засобів.

Аналіз законодавчої бази обліку основних засобів надав можливість виокремити чотири рівні регламентації бухгалтерського обліку основних засобів (табл. 1.4).

На першому рівні визначається сутність бухгалтерського обліку, його

завдання, основні поняття, що використовуються, порядок регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і тому його можна вважати одним з провідних.

Важливим законодавчим актом, що регулює облік основних засобів є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», який визначає правові засади організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Таблиця 1.4 – Нормативно-правова база обліку та аналізу основних засобів

Рівень	Назва рівня	Назва нормативно-правового документа	Органи, які приймають документи
Перший рівень	Законодавчий	Конституція України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та інші.	Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна рада України
Другий рівень	Нормативний	П(С)БО 7, П(С)БО 14, П(С)БО 27, П(С)БО 28, П(С)БО 32 та ряд інших П(С)БО.	Міністерство фінансів України
Третій рівень	Методичний	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів; Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку та інші.	Міністерство фінансів України, профільні міністерства та відомства
Четвертий рівень	Організаційний	Наказ про облікову політику підприємства; Робочий план рахунків для обліку необоротних матеріальних активів; Наказ про проведення інвентаризації; посадові інструкції; графіки документообігу та інвентаризації та інші.	Підприємства

*розроблено автором самостійно

При обліку основних засобів необхідно враховувати всі вимоги до ведення бухгалтерського обліку, а саме: вести облік в гривнях; майно, що є власністю організації, враховувати відокремлено від майна інших юридичних осіб; вести облік безперервно до моменту реорганізації або ліквідації організації; вести бухгалтерський облік майна, зобов'язань і господарських операцій шляхом подвійного запису на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку, включених до робочого плану рахунків бухгалтерського обліку; всі господарські операції і результати інвентаризації своєчасно реєструвати на рахунках бухгалтерського обліку в повному обсязі.

Таким чином, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» закладає основу в порядок ведення обліку в цілому на підприємстві і обліку основних засобів, зокрема. Даний закон є «найголовніший документ», який слід дотримуватися. Всі інші нормативні акти повинні видаватися в суворій відповідності і не суперечити даному закону.

Одним з важливим документів є Податковий кодекс України [3], в якому наводяться визначення амортизації; вартості, що амортизується; первісної та ліквідаційної вартості; передбачена класифікація основних засобів у залежності від строку їх корисного використання та об'єкти основних засобів, що підлягають амортизації.

П(С)БО 7 «Основні засоби», як нормативний документ другого рівня, встановлює методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби. Зокрема, у даному стандарті «наводяться критерії визнання об'єкта основних засобів активом, визначені методи оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, врегульовано формування інформації про зменшення корисності та вибуття основних засобів, а також порядок розкриття інформації про них у примітках до фінансової звітності» [2].

Облік основних засобів регулюється низкою інших П(С)БО. Так, П(С)БО 14 «Оренда» «визначає методологічні засади формування у

бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності» [30].

П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» «визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групи активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу, а також припинену діяльність та розкриття такої інформації у фінансовій звітності» [31].

П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» «визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у фінансовій звітності» [32].

П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» «визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності» [33].

На третьому рівні використовують Інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, що «встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку (для ведення обліку основних засобів призначено рахунок 10 «Основні засоби») методом подвійного запису, інформації про наявність і рух активів» [34].

Не менш значущим документом є Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, яким в свою чергу, «визначено завдання інвентаризації, терміни та способи проведення, а також загальні засади інвентаризації основних засобів» [35]. Питання щодо типових форм інвентаризаційних документів залишається відкритим для суб'єктів господарювання. Законодавчо використання певних форм інвентаризаційних документів не регламентується. Але необхідно враховувати вимоги Положення № 88 (п. 14 розд. II Положення № 879 [36]).

На четвертому рівні група документів формується в межах системи управління конкретного підприємства. Облікова політика – це основний

внутрішній документ, з якого починається організація бухгалтерського обліку. Саме завдяки ньому формується якісне обліково-аналітичне забезпечення керівників управлінської ланки, адже від її складових елементів залежить достовірне відображення господарських операцій, а відповідно й інформація у фінансовій звітності.

Поняття «облікова політика» набуло поширення у національній практиці в кінці 80-х рр. ХХ ст., а з 1999 року цей термін був офіційно запроваджений Законом України № 996-ХІV. Визначення у нормативній базі є більш стислим, ніж визначення науковців (табл.1.5).

Таблиця 1.5 – Основні дефініції поняття «облікова політика» за науковими підходами

Автор	Визначення
1	2
МСБО 8	«Облікові політики – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності» [37]
Закон України № 996-ХІV, НП(С)БО 1	«Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [38, 39]
Методичні рекомендації № 635	«Облікова політика є елементом системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві» [40]
А. Н.Азрімян	«Обрана підприємством сукупність способів ведення бухгалтерського обліку у відповідності з особливостями його господарської діяльності, яка використовується постійно» [41]
Р. А. Алборов, А. С. Бакаєв [42]. Л. З. Шнейдман, А. А. Єфремова	«Сукупність способів ведення бухгалтерського обліку, що були обрані підприємством» [43]
Т. В. Барановська	«Сукупність дій із формування комплексу методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, який відповідає особливостям діяльності підприємства та інтересам його власників» [44, С. 10]
П. С. Безруких	«Вибір підприємством конкретних методик, форм, техніки ведення і організації бухгалтерського обліку, виходячи з встановлених правил і особливостей діяльності (організаційних, технологічних, чисельності і кваліфікації облікових кадрів, рівня технічного оснащення бухгалтерії)» [45]
С. М. Бичкова, М. В. Райхман, В. Я. Соколов	«Сукупність способів ведення бухгалтерського обліку і складання бухгалтерської звітності, обраних компанією, які відповідають умовам господарювання» [46]
Ф. Ф. Бутинець	«Система способів і прийомів організації та ведення обліку на

Продовження таблиці 1.5

1	2
	конкретному підприємстві, закріплена відповідним внутрішнім нормативним актом на визначений термін» [47]
В. А. Дерія	«Офіційно затверджене на підприємстві надане державою йому право вибору, з урахуванням його цілей, специфіки діяльності підприємства та чинних правових актів, відповідних методик та форм, техніки ведення бухгалтерського обліку» [48]
Н. В. Секіріна, Ю. А. Оскірко	«Інструмент організації обліку на конкретному підприємстві, який включає сукупність способів та процедур ведення обліку, що були обрані, виходячи із встановлених вимог та особливостей діяльності підприємства» [49]
А. К. Bhattacharyya P.C. Tulsian	«Конкретні принципи обліку і методи застосування цих принципів, прийняті суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів» [50, 51]

*узагальнено автором за джерелами, зазначеними у таблиці

Ознайомившись з поглядами вчених щодо поняття «облікова політика», пропонуємо розглянути дане визначення як комплекс принципів, методів, правил, процедур, способів оцінювання, які застосовуються суб'єктом господарювання із першого дня здійснення всіх його господарських операцій для складання фінансової звітності.

Облікова політика підприємства в частині основних засобів складається з великої кількості неоднорідних і нерівнозначних елементів. Дослідивши формування елементів облікової політики щодо основних засобів, можна згрупувати думку вчених з позиції теоретичних та практичних надбань у табл. 1.6.

«Розглядаючи питання формування елементів облікової політики щодо основних засобів, ми побачили, що однієї думки стосовно їх відображення немає. Кожен науковець намагається звернути увагу на питання, які він вважає проблемними. Але варто відмітити, що всі підходи базуються на нормативно-правовому забезпеченні цього питання» [58]. При формуванні облікової політики, затверджується Робочий план рахунків бухгалтерського обліку, що містить синтетичні та аналітичні рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог своєчасності та повноти обліку та звітності. Робочий план рахунків бухгалтерського обліку формується

організацією на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Таблиця 1.6 – Основні засоби в обліковій політиці

Автор, джерело	Елементи облікової політики щодо основних засобів
Л. Г. Бойко	«– амортизацію основних засобів; – вартісну межу для віднесення матеріальних активів до МНА; – нарахування амортизації малоцінних необоротних активів» [52]
В. М. Гаврилюк	«– переоцінка основних засобів; – визначення терміну корисного використання об'єкта; – вибір методу нарахування амортизації; – визначення вартісних ознак предметів, які входять в склад МШП» [53]
Ю. Я. Лузан, В. М. Гаврилюк, В. М. Жук	«– встановлення терміну корисного використання основних засобів; – вибір методу нарахування амортизації; – переоцінка основних засобів; – визначення вартісних ознак предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів» [54]
В. М. Сердюк, І. В. Бешуля, Л. Л. Гевлич, М. М. Панкова	«– визнання; – склад; – об'єкт; – первинна оцінка; – зміна вартості (за поліпшення об'єкта, за переоцінки); – строк корисного використання (експлуатації); – методи амортизації» [55]
Т. М. Сторожук	«– строк корисного використання; – класифікація основних засобів; – методи нарахування амортизації; – переоцінка основних засобів; – методи оцінки об'єктів інвестиційної нерухомості; – методи оцінки основних засобів в операціях пов'язаних сторін; – дата первісного визнання необоротних активів чи групи активів, що утримуються для продажу; – порядок списання (ліквідації) основних засобів» [56]
Методичні рекомендації щодо облікової політики	«– методи амортизації основних засобів; – вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів; – підходи до переоцінки необоротних активів; – підходи до періодичності зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку; – дата первісного визнання необоротних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу; – підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів, до первісної вартості або витрат звітного періоду» [57]

*узагальнено автором за джерелами, зазначеними у таблиці

Кожне підприємство розробляється Робочий план рахунків на основі специфіки його діяльності, яка повинна бути в ньому відображена, і він

повинен бути зручний для аналізу діяльності підприємства. Тому підприємство може уточнювати зміст субрахунків, наведених в Плані рахунків, виключати і об'єднувати їх, а також вводити додаткові субрахунки.

Так, наприклад, для ведення обліку основних засобів виділено бухгалтерський рахунок 10 «Основні засоби», а вже субрахунки підприємство встановлює самостійно, прописуючи їх в Наказі про облікову політику. Таким чином, законодавчі та нормативні документи визначають методологічні засади формування інформації про основні засоби та її розкриття у фінансовій звітності. Однак, незважаючи на велику базу нормативного регулювання основних засобів, в Україні на даний момент присутні деякі невизначеності. На сьогодні постає необхідність адаптації національної системи обліку до вимог міжнародної практики. Впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку сприяє підвищенню прозорості та зрозумілості інформації про діяльність суб'єктів господарювання для іноземних інвесторів.

«Застосування МСФЗ в обліку основних засобів розширює можливості інформаційного забезпечення управлінських рішень, оскільки розкриває у фінансовій звітності підприємства повну, достовірну та об'єктивну інформацію про стан необоротних активів» [59]. Тому положення з наведених вище документів піддаються постійним змінам, адже в даний час простежується тенденція переходу національних стандартів обліку до МСФЗ.

1.3 Методичний підхід до аналізу ефективності використання основних засобів

Основні засоби, що складають основу матеріально-технічної бази, впливають не тільки на ефективність виробництва, але і на результати фінансово-господарської діяльності. Тому вкрай важливо правильно

проаналізувати стан і ефективність використання основних засобів. Довгий час серед вчених точилися дебати щодо критерію оцінки, системи показників та методів визначення ефективності використання основних засобів підприємств.

Для оцінки ефективності використання основних засобів розроблено досить значна кількість авторських методик, які часто ставлять перед собою єдину мету, але завдання і система показників як оціночних критеріїв, є різними (Додаток В). Загальна мета, яку перед собою ставлять аналітики – це визначення забезпеченості основними засобами підприємства за умови найбільш інтенсивного їх використання та пошук резервів підвищення їх віддачі. Вибір завдань, як правило, залежить від напрямку, по якому автори пропонують проводити аналіз основних засобів.

Так методичний підхід до аналізу ефективності основних засобів, запропонований Г. В. Шадріною, «ставить собі за мету підвищення ефективності засобів на підприємстві. Для досягнення поставленої мети автор пропонує вирішити такі завдання:

- виявити забезпеченість підприємства і його структурних підрозділів основними засобами;
- вивчити структуру і динаміку основних засобів;
- виявити резерви, необхідні для підвищення ефективності засобів; визначити рівень засобів;
- вивчити ступінь використання виробничої потужності підприємства і обладнання» [60].

Для вирішення поставлених завдань дослідник рекомендує розглянути в динаміці показники руху фондів (коефіцієнти оновлення і вибуття, приросту, придатності і зносу); показники ефективності їх використання (фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність, фондорентабельність); провести факторний аналіз фондовіддачі основних засобів; вивчати показники ліквідності, поновлення заміни, приросту, розширення парку машин і обладнання; проаналізувати показники забезпеченості підприємства

основними виробничими фондами, зокрема, технічну озброєність праці. Нам видається, що запропонована автором система показників дозволить дати комплексну оцінку стану і використання основних засобів.

На увагу заслуговує методичний підхід до аналізу ефективності використання основних засобів, запропонований А. В. Бальжиновим і Є. В. Міхеєвою. Відзначимо, що мета аналізу збігається з розглянутою вище. «До числа основних завдань автори відносять:

- оцінку ефективності засобів;
- виявлення резервів для підвищення ефективності засобів;
- вивчення технічного стану основних виробничих фондів;
- аналіз забезпеченості підприємства засобами праці» [61].

Для досягнення поставленої мети автори пропонують розраховувати не тільки показники руху та технічного стану, ефективності їх використання та факторний аналіз фондівдачі, а й показники динаміки та структури основних засобів організації.

У розглянутій методиці до числа основних завдань відносять аналіз забезпеченості підприємства засобами праці, проте вивчення таких показників, як фондоозброєність праці та технічна озброєність праці в методиці свого відображення не знаходять.

Стосовно проведення аналізу основних засобів використовуються табличні та графічні методи, методи порівняння та структурного аналізу. Тож детально зупинимось на розгляді етапів та системи показників аналізу основних засобів.

Аналіз основних засобів доцільно проводити в певній послідовності та розпочинати з проведення горизонтального та вертикального аналізу, який покаже вагу складових елементів дебіторської заборгованості та частку дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів і в структурі балансу.

Для аналізу наявності, визначається склад та середньорічна вартість основних засобів, яка розраховується наступним чином (формула. 1.1):

$$V_{OZ} = PV + \frac{V_{ВВВЕД} \times ЧМ}{12} - ЛВ \times \frac{12-M}{12}, \quad (1.1)$$

де, V_{OZ} – середньорічна вартість основних засобів;

PV – первісна (балансова) вартість основних засобів;

$V_{ВВВЕД}$ – вартість введених основних засобів;

$ЧМ$ – число місяців функціонування введених основних засобів;

$ЛВ$ – ліквідаційна вартість;

M – кількість місяців функціонування вибулих основних засобів.

Для спрощення підрахунку вартості основних засобів найчастіше використовують формулу 1.2:

$$V_{OZ} = \frac{V_{ПОЧ} + V_{КІН}}{12}, \quad (1.2)$$

де, V_{OZ} – середньорічна вартість основних засобів;

$V_{ПОЧ}$ – вартість основних засобів на початок року;

$V_{КІН}$ – вартість основних засобів на кінець року.

Доцільно визначити динаміку середньорічної вартості основних засобів та її зміну за декілька років. Також співставити темпи росту обсягу виробництва з темпами росту середньорічної вартості основних засобів. Позитивним вважається, якщо темпи росту обсягу виробництва більші, ніж темпами росту середньорічної вартості основних засобів.

Важливо виявити причини збільшення вартості основних засобів (збільшення внаслідок переоцінки основних засобів не є позитивною тенденцією, до числа позитивних можна віднести перевищення темпів зростання вартості виробничих основних засобів над темпами зростання вартості невиробничих засобів).

Велике аналітичне значення мають показники структури основних

засобів. Насамперед аналізують розподіл основних засобів підприємства на основні виробничі засоби і засоби невиробничого призначення.

Основні виробничі засоби є такою частиною засобів, яка бере участь у процесі виробництва тривалий час, зберігаючи при цьому натуральну форму. Вартість основних виробничих засобів переноситься на вироблений продукт поступово, частинами, відповідно до часу використання.

Невиробничі основні засоби – це житлові будинки та інші об'єкти соціально-культурного й побутового обслуговування, які перебувають на балансі підприємства і не використовуються в господарській діяльності.

«Для аналізу має значення й розподіл виробничих основних засобів основної діяльності підприємства на дві частини: активну і пасивну. До активної частини у більшості галузей промисловості належать машини та устаткування, які безпосередньо взаємодіють з предметами праці. Пасивну частину формують основні засоби, які створюють умови для здійснення виробничого процесу – будівлі, споруди, передавальні пристрої, транспортні засоби. Співвідношення активної і пасивної частин виробничих основних засобів називається їх виробничою структурою. Вважається, що структура основних засобів залежить від відсотка їх активної частини і що більший цей відсоток, то прогресивнішою і ефективнішою стає структура» [62]. Але порівнювати доцільно окремі підприємства однієї галузі, оскільки різні галузі промисловості характеризуються різними структурами основних засобів. Наприклад, в енергетиці активна частина основних засобів становить приблизно 70 %, а в текстильній промисловості – 40 %.

Аналіз технічного стану і руху основних засобів, який проводиться за даними бухгалтерської звітності. Для цього розраховують такі показники:

- коефіцієнт зносу (формула 1.3):

$$K_{3H} = \frac{\sum ZH}{ПВ}, \quad (1.3)$$

де, K_{3H} – коефіцієнт зносу основних засобів;

$\sum Z_n$ – сума зносу основних засобів;

ПВ – первісна вартість основних засобів.

«Коефіцієнт зносу показує частку основних засобів повністю зношених» [2].

– коефіцієнт придатності (формула 1.4):

$$K_{\text{прид}} = \frac{ЗВ}{ПВ}, \quad (1.4)$$

де, $K_{\text{прид}}$ – коефіцієнт придатності основних засобів;

ЗВ – залишкова вартість основних засобів;

ПВ – первісна вартість основних засобів.

Коефіцієнт придатності може бути розрахований як різниця між одиницею або 100% і коефіцієнтом зносу (формула 1.5):

$$K_{\text{прид}} = 1 - K_{\text{зн}}, \quad (1.5)$$

де, $K_{\text{прид}}$ – коефіцієнт придатності основних засобів;

$K_{\text{зн}}$ – коефіцієнт зносу основних засобів.

Коефіцієнт придатності показує, яка частина наявних основних засобів, придатна для експлуатації. Чим вище коефіцієнт придатності і нижче коефіцієнт зносу, тим ефективніше підприємство управляє своїми фондами і вище їх технічний стан.

Аналізуючи отримані результати, необхідно враховувати, що зростання коефіцієнта зносу і, відповідно, зниження коефіцієнта придатності може бути зумовлене:

- методом нарахування амортизації, що застосовується;
- придбанням або отриманням від інших господарюючих суб'єктів

основних засобів з рівнем зносу більше, ніж в середньому по підприємству;

- низькими темпами оновлення основних засобів;
- невиконанням завдання з введення в експлуатацію основних засобів і їх модернізації.

- коефіцієнт вибуття (формула 1.6):

$$K_{\text{виб}} = \frac{\sum \text{Вив.з експ.ОЗ}}{\text{БВпоч}}, \quad (1.6)$$

де, $K_{\text{виб}}$ – коефіцієнт вибуття основних засобів;

$\sum \text{Вив. з експ.ОЗ}$ – сума виведених з експлуатації основних засобів;

БВпоч – балансова вартість основних засобів на початок року.

Коефіцієнт вибуття показує частку вартості основних засобів, які вибули за аналізований період у загальній вартості.

- коефіцієнт оновлення (формула 1.7):

$$K_{\text{онов}} = \frac{\sum \text{Введ.в експ.ОЗ}}{\text{БВкін}}, \quad (1.7)$$

де, $K_{\text{онов}}$ – коефіцієнт оновлення основних засобів;

$\sum \text{Введ. в експ.ОЗ}$ – сума введених в експлуатацію основних засобів;

БВкін – балансова вартість основних засобів на кінець року.

Коефіцієнт оновлення показує інтенсивність оновлення, частку вартості основних засобів, що надійшли в загальній вартості. Чим вище коефіцієнт оновлення і нижче коефіцієнт вибуття, тим ефективніше політика управління основними засобами на підприємстві.

- коефіцієнт приросту (формула 1.8):

$$K_{\text{прир}} = \frac{\sum \text{прирВОЗ}}{\text{Воз поч}}, \quad (1.8)$$

де, $K_{\text{ПРИР}}$ – коефіцієнт приросту основних засобів;

$\Sigma_{\text{прирВОЗ}}$ – сума приросту вартості основних засобів;

$V_{\text{ОЗпоч}}$ – балансова вартість основних засобів на початок року.

Коефіцієнт приросту основних засобів характеризує рівень приросту основних засобів або окремих його груп за певний період.

У процесі аналізу руху та технічного стану основних засобів перевіряється виконання плану впровадження нової техніки, введення в дію нових об'єктів, ремонту основних засобів.

Визначається частка прогресивного обладнання в загальній його кількості і за кожною групою окремо, а також частка автоматизованого обладнання

В процесі аналізу забезпеченості та ефективності використання визначають:

- динаміку;
- виконання планового рівня;
- фактори їх зміни.

Забезпеченість підприємства основними засобами характеризується показниками фондоозброєності праці та технічної озброєності праці.

Фондоозброєність праці розраховується як відношення середньої вартості основних виробничих засобів до кількості робітників у найбільшу зміну або до їх середньоспискової чисельності (формула 1.9):

$$FO = \frac{V_{\text{ОЗ}}}{\text{Ч}}, \quad (1.9)$$

де, FO – фондоозброєність праці;

$V_{\text{ОЗ}}$ – середньорічна вартість основних засобів;

Ч – середньооблікова чисельність робітників.

Рівень технічної озброєності праці розраховується як відношення

середньої вартості активної частини до кількості робітників у найбільш численну зміну або до їх середньоспискової чисельності (формула 1.10):

$$TO = \frac{Воз(A)}{Ч}, \quad (1.10)$$

де, TO – технічне озброєння;

$Воз(A)$ – середньорічна вартість активної частини основних засобів ;

Ч – середньооблікова чисельність робітників.

Ці показники показують, скільки основних засобів в сумовому виразі припадає на одного працівника. Доцільно співставити темпи зростання фондоозброєності, технічної озброєності із темпами зростання продуктивності праці. Останній показник повинен мати вищі темпи зростання порівняно з фондоозброєністю.

Оцінка ефективності використання основних засобів заснована на застосуванні, загальної для всіх видів ресурсів, технології оцінки, яка передбачає розрахунок і аналіз показників віддачі і місткості.

Фондовіддача розраховується як відношення обсягу випуску продукції у грошовому виразі, виробленої підприємством, цехом або дільницею, до середньорічної вартості основних виробничих засобів (формула 1.11):

$$ФВ = \frac{Q_{\text{вип}}}{Воз}, \quad (1.11)$$

де, ФВ – фондовіддача;

$Q_{\text{вип}}$ – обсягу випуску продукції;

$Воз$ – середньорічна вартість основних засобів.

Фондовіддача показує, скільки готової продукції виробляється на підприємстві з 1 грн. основних засобів.

«Фондовіддача є одним із основних факторів, які визначають обсяг продукції підприємства, тому необхідно детально проаналізувати, які фактори, у свою чергу, впливають на неї. Треба мати на увазі, що показник фондовіддачі складний, на нього впливає безліч факторів, значна частина їх між собою пов'язана (наприклад, трудомісткість продукції і виробіток продукції за одиницю часу роботи устаткування, додержання нормативних термінів перебування устаткування в ремонтах і на техобслуговуванні, коефіцієнт змінності роботи устаткування)» [63].

Фондомісткість – показник, обернений до фондовіддачі і розраховується за формулою 1.12:

$$\Phi M = \frac{V_{O3}}{Q_{\text{вип}}}, \quad (1.12)$$

де, ΦM – фондомісткість;

V_{O3} – середньорічна вартість основних засобів;

$Q_{\text{вип}}$ – обсягу випуску продукції.

Фондомісткість показує, скільки в середньому (за вартістю) використовується на підприємстві основних виробничих засоби для випуску продукції вартістю в 1 гривню. Щоб охарактеризувати використання окремих частин основних засобів, величину у формулі відповідно змінюють (наприклад, на вартість активної частини основних засобів).

Ще один показник, що застосовують для аналізу та оцінки ефективності використання основних засобів є рентабельність основних засобів. Він розраховується за формулою 1.13:

$$P_{O3} = \frac{\sum \text{ПП опер}}{V_{O3}} * 100\%, \quad (1.13)$$

де, P_{O3} – рентабельність основних засобів;

$\Sigma\Pi_{\text{ОПЕР}}$ – сума прибутку від операційної діяльності;

$V_{\text{ОЗ}}$ – середньорічна вартість основних засобів.

Рентабельність основних засобів характеризує величину чистого прибутку, яку приносить кожна гривня основних засобів підприємства.

«У процесі аналізу виявляються і вивчаються чинники, які впливають на результати діяльності підприємства і зокрема на ефективність використання основних засобів» [64]. Складають факторну модель і розраховують вплив кожного чинника (методами ланцюгових підстановок і абсолютних різниць) (формула 1.14):

$$Q_{\text{ВИП}} = \Phi В \times V_{\text{ОЗ}} \quad (1.14)$$

де, $Q_{\text{ВИП}}$ – обсягу випуску продукції;

$\Phi В$ – фондвіддача;

$V_{\text{ОЗ}}$ – середньорічна вартість основних засобів.

Після проведення аналізу визначаються шляхи і резерви підвищення ефективності використання основних засобів. Ними можуть бути введення в дію не встановленого обладнання, заміна і модернізація його, скорочення щоденних і внутрішньо змінних простоїв, підвищення коефіцієнта змінності, більш інтенсивне його використання, впровадження заходів по науково-технічному прогресу.

Отже, в умовах жорсткої конкуренції керівникам важливо обрати ту методику аналізу, яка буде відповідати всім вимогам, необхідним для підвищення ефективності використання основних засобів. Тобто від вибору методики буде залежати не тільки оздоровлення, а й успішне функціонування суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ «ТАВРІЯ-СКІФ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика господарства

Інформаційною базою дослідження є фермерське господарство «Таврія-Скіф», яке розташоване за адресою с. Роздол, вул. Молодіжна,1, Михайлівського району Запорізької області. Відстань до райцентру – 20 км, відстань до м. Запоріжжя – 72 км, відстань до м. Дніпро – 162 км.

Фермерське господарство – це окремий, самостійно господарюючий, рівноправний, добровільно створений суб'єкт аграрних (фермерських) відносин, що являє собою форму підприємництва в сфері землекористування змістом якого є виробництво (вирощування) товарної сільськогосподарської продукції.

Фермерське господарство «Таврія-Скіф» створено в 1995 році і за час свого існування пройшло шлях від невеликого господарства, яке розпочало свою діяльність на 38 гектарах орної землі до господарства з широким спектром діяльності, обробному більше 6000 га землі і є одним з найбільших сільгосптоваровиробників Запорізької області.

Головною метою, з якою було створено господарство, є отримання прибутку шляхом найбільш повного задоволення потреб громадян, підприємств у товарах, продукції, які надає фермерське господарство.

Господарство діє у відповідному до Конституції України, законів України «Про фермерське господарство», Земельного кодексу України, інших нормативних актів, а також Статуту. Господарство діє як юридична особа з моменту його державної реєстрації здійснює свою діяльність у відповідності з законодавством України і Статутом. Господарство має

самостійний баланс, розрахунковий та валютний рахунки в банківських установах, круглу печатку зі своїм найменуванням, штамп, фірмовий бланк.

Засновник: Каліман Вікторія Василівна (не є членом господарства).

Члени господарства: Юрченко Віталій Васильович, Каліман Олег Анатолійович, Каліман Сергій Анатолійович.

Голова господарства: Каліман Олег Анатолійович.

ФГ «Таврія-Скіф» має приватну форму власності та працює у сфері сільськогосподарського виробництва.

Фермерське господарство «Таврія-Скіф» розташоване у зоні Степу Північного. Тип клімату – помірно-континентальний. За агрокліматичними умовами досліджувана територія відноситься до південного дуже теплого і посушливого агрокліматичного району. Ґрунтовий покрив представляють чорноземи звичайні, але вони є недостатньо вологозабезпеченими.

Тому для ефективної реалізації природного потенціалу цих ґрунтів потрібне зрошення при поливі краплинним способом на високому агротехнічному фоні. Також обов'язковим є передпосадкове внесення органічних добрив для оптимізації водно-фізичних властивостей ґрунту і сприяння росту молодих насаджень.

Організаційна структура господарства побудована на лінійній організаційній моделі (рис. 2.1).

До переваг лінійної організаційної структури управління належать:

- чіткість і простота взаємозв'язків, отримання підлеглими несуперечливих, узгоджених між собою завдань та розпоряджень;
- оперативність підготовки та впровадження управлінських рішень;
- повна відповідальність керівника за результати діяльності;
- забезпечення єдності керівництва зверху донизу, тобто дотримання принципу єдності розпорядництва, відсутність дублювання в роботі;
- надійний контроль.

Структура бухгалтерії господарства має лінійний тип. Це означає, що всі працівники бухгалтерії підпорядковані безпосередньо головному

бухгалтеру. Посаду головного бухгалтера очолює висококваліфікований працівник з величезним досвідом роботи – Ільєнко Тетяна Вікторівна. Кожен бухгалтер виконує роботу за декількома об'єктами обліку шляхом суцільного і безперервного документування усіх фінансово-господарських операцій. Формування облікової політики підприємства здійснюється головним бухгалтером і затверджується наказом керівника.

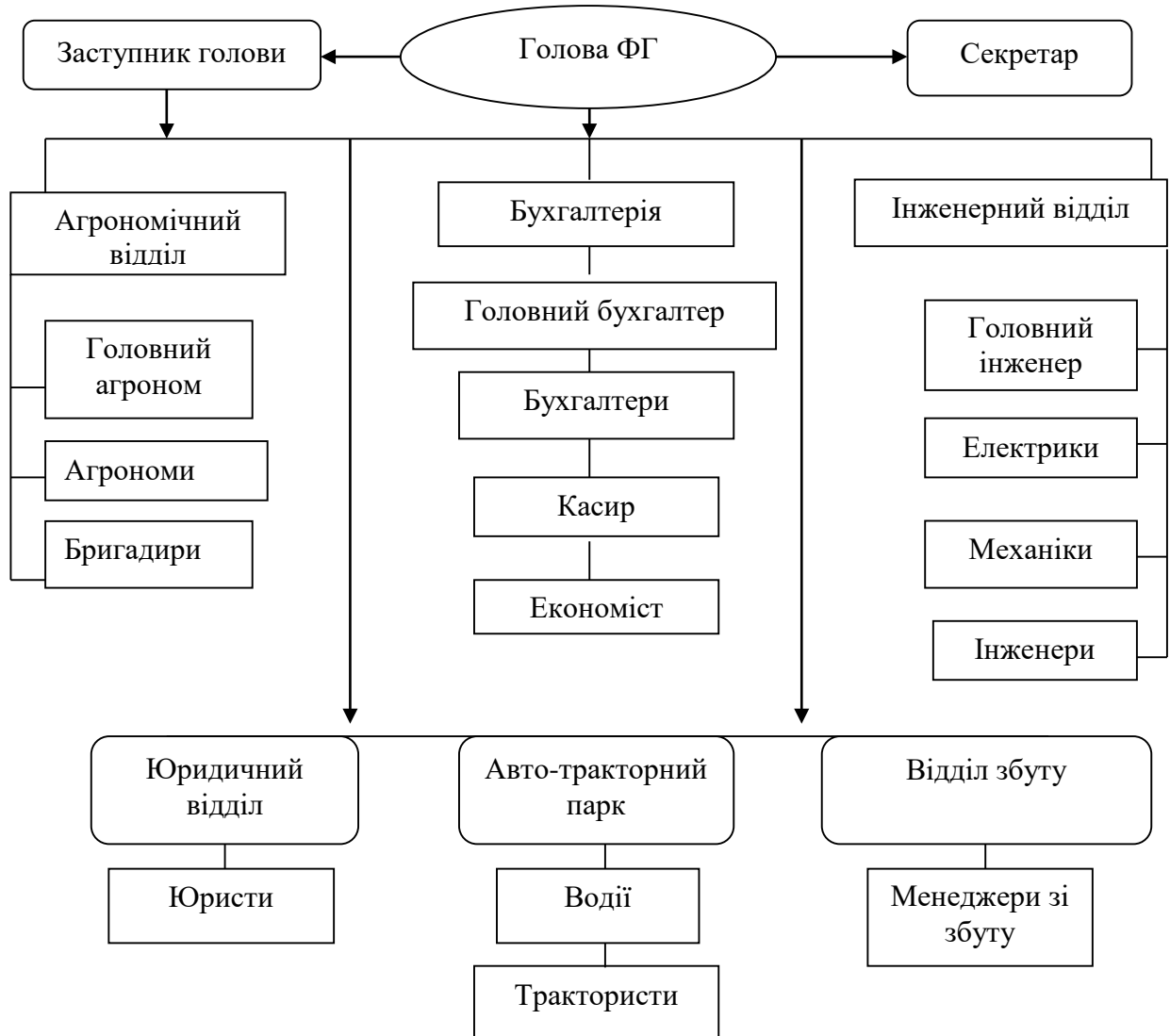

Рисунок 2.1 – Блок-схема організаційної структури фермерського господарства «Таврія-Скіф»

Основними видами діяльності ФГ «Таврія-Скіф», відповідно до Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД) є:

– рослинництво;

- вирощування зернових та технічних культур;
- овочівництво, декоративне садівництво та вирощування продукції розсадників;
- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;
- виробництво хліба та хлібобулочних виробів.

Напрямок діяльності господарства: зерновий, овочевий, плодово-ягідний (рис. 2.2).

Зерновий	Овочевий	Плодово-ягідний
<ul style="list-style-type: none"> • озима пшениця, • озимий ячмінь, • кукурудза, • рапс, • соняшник. 	<ul style="list-style-type: none"> • помідори, • цибуля, • морква, • буряки столові, • капуста. 	<ul style="list-style-type: none"> • яблука, • черешня.

Рисунок 2.2 – Напрями діяльності ФГ «Таврія-Скіф»

Відповідно до Наказу про облікову політику:

- амортизацію об'єктів основних засобів нараховують прямолінійним методом;
- оцінка вибуття сировини, матеріалів, напівфабрикатів, МШП, інших виробничих запасів і готової продукції здійснювати методом ФІФО;
- при обліку витрат використовувати 9 клас с його субрахунками.

ФГ «Таврія-Скіф» використовує автоматизовану форму бухгалтерського обліку – програма «1С: Бухгалтерія 8», яка допрацьована та адаптована спеціалістами-програмістами, що дозволяє створювати звіти довільної форми, що використовують дані не лише синтетичного, а й аналітичного обліку. Програма дозволяє вводити господарські операції через ручне введення операцій та використання типових операцій.

Також ФГ «Таврія-Скіф» користується програмою М.Е.Дос, яка призначена для подачі звітності в усі контролюючі органи України (ДФСУ, ГССУ, ПФУ, ФСС з ТВП, ДКСУ, міністерства і відомства), для реєстрації

податкових накладних та юридично-значущого електронного документообігу.

Бухгалтерський облік ведеться на підставі Закону України № 996-XVI, Податкового кодексу України, НП(С)БО та внутрішніх документів компанії та базується на дотриманні основних принципів бухгалтерського обліку, а саме: періодичності, автономності підприємства, обачності, єдиного грошового вимірника, повного висвітлення, превалювання сутності над формою, послідовності, безперервності діяльності.

До числа постачальників на підприємстві відносяться юридичні і фізичні особи, які здійснюють поставку виробничих запасів, МШП, необоротних активів чи інших цінностей. Основні постачальники, з якими ФГ «Таврія-Скіф» співпрацює вже досить тривалий час, представлені нами на рис. 2.3.

Рисунок 2.3 – Основні постачальники ФГ «Таврія-Скіф»

Основними ринками збуту готової продукції є різні підприємства з

якими укладено багаторічні договори (рис. 2.4).

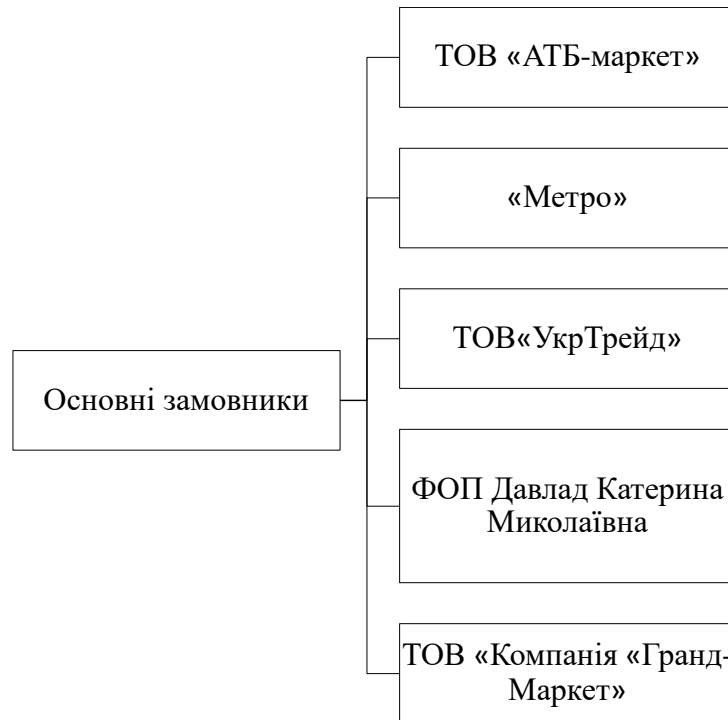

Рисунок 2.4 – Основні покупці та замовники ФГ «Таврія-Скіф»

Структура основного виду діяльності підприємства – рослинництва характеризується співвідношенням посівних площ сільськогосподарських культур, валовим і товарним виробництвом продукції. Тому, для характеристики економічних показників діяльності доцільно проаналізувати динаміку посівних площ та обсягу виробництва ФГ «Таврія-Скіф» (табл. 2.1).

Розглянувши табл. 2.1 можна сказати, що в цілому посівна площа збільшилась на 3%. Позитивний вплив на цей показник мати збільшення посівних площ під зернові, зернобобові культури на 22% в середньому, а негативний вплив – зменшення посівних площ під технічні культури на 22% в середньому, коренеплоди, бульбоплоди, культури овочеві та баштанні продовольчі на 1%.

Не дивлячись на те, що обсяг посівних площ збільшився на 225 га, обсяг виробництва в 2017 році в цілому по ФГ він знизився на 7%. Але якщо розглядати у розрізі с/г культур, то відбувається збільшення обсягу

виробництва по коренеплодам, бульбоплодам, культурах овочевих та баштанних продовольчих на 14%, культурах кісточкових на 132% та зернових, зернобобових на 17,5% в середньому.

Таблиця 2.1 – Динаміка посівних площ та обсягу виробництва ФГ «Таврія-Скіф» за 2016-2017 рр.

Михайлівський район								
Назва с/г культур	Площа посівна, га				Обсяг виробництва, ц			
	2016	2017	Динаміка		2016	2017	Динаміка	
Культури зернові та зернобобові	3231	3549	+318	109	159956	150775	-9181	94
Культури технічні	1902	1787	-115	93	50963	41190	-9773	80
Коренеплоди та бульбоплоди, культури овочеві та баштанні продовольчі	393,5	391,5	-2	99	122797	140520	+17723	114
Культури зерняткові	82,84	82,84	0	100	10701	10279	-422	96
Культури кісточкові	52,03	52,03	0	100	370	860	+490	232
Всього	5661,37	5862,37	+201	103	344787	343624	-1163	99
Василівський район								
Культури зернові та зернобобові	397	538	+141	135	17858	18752	+894	105
Культури технічні	317	200	-117	63	8510	4195	-4315	49
Всього	714	738	+24	103	26368	22947	-3421	87

Доцільно проаналізувати динаміку середньорічної залишкової вартості основних засобів (табл. 2.2). Проаналізувавши табл. 2.2, можна зробити висновок, що досліджуваний період становив 6 років. За ці роки середньорічна вартість основних засобів постійно збільшувалась.

Таблиця 2.2 – Динаміка середньорічної залишкової вартості основних засобів (тис. грн.)

№	Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Середньорічна вартість основних засобів	32668,5	33541,0	41548,5	64409,0	108302	128614
2	Базисні темпи росту	100	102	127	197	331	394
3	Ланцюгові темпи росту	100	102	123	155	168	119

Розглядаючи базисні темпи росту середньорічної вартості основних засобів, спостерігається позитивна тенденція і в цілому за 6 років середньорічна вартість основних засобів збільшилась на 294 %.

Розглядаючи ланцюгові темпи росту середньорічної вартості основних засобів, спостерігається також позитивна тенденція. Середньорічна вартість основних засобів в період з 2014 року по 2015 рік зросла на 2 %, в період з 2015 року по 2016 рік – зросла на 21%, в період з 2016 року по 2017 рік – зросла на 32 %, в період з 2017 по 2018 рік – зросла на 13%, а в період з 2018 року по 2019 рік спостерігається спад на 49 %.

Важливою передумовою успішного функціонування підприємства є стабільний фінансовий стан. Інформаційною базою для здійснення аналізу фінансового стану ФГ «Таврія-Скіф» використаємо дані річної фінансової звітності, а саме Баланс (Додаток Д) та Звіт про фінансові результати.

Основні показники фінансово-господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф» представлені в табл. 2.3

Таблиця 2.3 – Основні показники фінансово-господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф» за 2018-2019 рр. (тис. грн.)

Найменування показника	На кінець 2018 р.	На кінець 2019 р.	Відхилення	
			(+/-)	%
Основні засоби (за залишковою вартістю)	136664	120565	-16099	88
Запаси	90647	134995	+44348	149
Сумарна дебіторська заборгованість	6177	11834	+5657	192
Грошові кошти та їх еквіваленти	207	2263	+2056	1093
Власний капітал	226384	233863	+7479	103
Статутний капітал	210	210	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	40640	7479	-33161	18
Поточні зобов'язання	8091	41833	+33742	517
Чистий прибуток (збиток)	40640	7479	-33161	18

На основі проведених розрахунків, можна стверджувати, що фермерське господарство «Таврія-Скіф» є фінансово стійким.

Фінансовий результат у вигляді прибутку є показником, що прямо

відображає ефективність здійснюваної протягом певного звітного періоду господарської діяльності.

Порядок формування фінансового результату діяльності господарства розкривається у Звіті про фінансові результати (Додаток Е), тому на його базі розглянемо динаміку та відхилення результатів діяльності ФГ «Таврія-Скіф» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз фінансових результатів діяльності ФГ «Таврія-Скіф» за 2017-2019 рр. (тис. грн.)

№	Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
					+; -	%
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	174001	172618	161895	-10723	94
2	Собівартість реалізованої продукції	85852	103480	114738	+11258	111
3	Валовий прибуток	88149	69138	47157	-21981	68
4	Інші операційні доходи	416	479	730	+251	152
5	Адміністративні витрати	7944	8214	7417	-797	90
6	Витрати на збут	15146	17765	31118	+13353	175
7	Інші операційні витрати	492	2202	1306	-896	59
8	Фінансові результати від операційної діяльності	64983	41436	8046	-33390	19
9	Інші доходи	11	-	125	+125	-
10	Фінансові витрати	-	905	692	-213	76
11	Чистий прибуток	64994	40640	7479	-33161	18

Проаналізувавши показники табл. 2.4, можна зробити наступні висновки, що в підсумку у 2019 році ФГ «Таврія-Скіф» отримало позитивний фінансовий результат у вигляді прибутку на 7479 тис. грн.. Але у порівнянні з попереднім роком показник значно зменшився – на 33161 тис. грн. або 82 %.

На це вплинуло насамперед зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 6 % та зростання собівартості на 11 %. Також вплив мало зростання витрати на збут – на 75 % і зменшення іншого доходу на 125 тис. грн..

Тому для ФГ «Таврія-Скіф» актуальним є питання пошуку шляхів

підвищення ефективності господарської діяльності. При цьому, важливо дослідити стан використання основних засобів як складової виробничого потенціалу господарства. А також раціональність витрат на утримання сільськогосподарської техніки, які впливають на собівартість виробництва продукції рослинництва.

2.2 Організація обліку основних засобів на підприємстві

Вдало підібраний варіант організації облікового процесу основних засобів є запорукою успішного функціонування підприємства: за допомогою відповідної амортизаційної політики, обдуманого стратегії обліку окремих господарських операцій, пов'язаних з об'єктами основних засобів, можна впливати на кінцеві фінансові результати і величину інвестиційних ресурсів суб'єкта господарювання.

Своєчасний, повний, якісний облік надходження основних засобів, їх використання та вибуття, формування амортизаційної політики є основою для ефективного управління підприємством в цілому

Тому метою організації обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» є забезпечення відповідних умов для своєчасного і повного відображення операцій, пов'язаних із рухом, зберіганням та використанням основних засобів.

Для досягнення цієї мети організації обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» необхідно дотримуватися певних завдань, а саме:

- спостереження за зберіганням основних засобів у місцях експлуатації;
- достовірне та своєчасне документальне оформлення та відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення і вибуття об'єктів основних засобів;

- доречної класифікація основних засобів;
- точне обчислення та відображення в обліку сум зносу основних засобів;
- аналіз результатів реалізації основних засобів;
- контроль за витратами на ремонт основних засобів та ін.

До системи організації бухгалтерського обліку основних засобів застосовуються такі характеристики, як суцільна організація облікового процесу та безперервність.

При вивченні організації обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» було встановлено, що господарство веде облік основних засобів відповідно до загальноприйнятих положень. При обліку основних засобів використовується загальноприйнятий План рахунків. Амортизація нараховується щомісяця прямолінійним способом виходячи з терміну корисного використання об'єкта. Інвентаризація проводиться щорічно перед складанням річної бухгалтерської звітності. Переоцінка об'єктів у ФГ «Таврія-Скіф» не проводилася.

Синтетичний облік основних засобів у ФГ «Таврія-Скіф» здійснюється за активними бухгалтерськими рахунками 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи». Основні засоби при надходженні на підприємство обліковуються в порядку капітальних інвестицій, облік яких ведуть на б/р 15 «Капітальні інвестиції».

Об'єкт основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф» включається до складу активів у випадку його оприбуткування внаслідок:

- придбання;
- будівництва;
- внеску до статутного капіталу;
- безоплатного отримання.

Оформлення в обліку операцій надходження об'єкта основних засобів наведено в табл. 2.5

Об'єкт основних засобів виключається з активів (списується з балансу)

у випадку його вибуття внаслідок:

- продажу;
- безкоштовної передачі;
- невідповідності критеріям визнання активом.

Таблиця 2.5 – Оформлення в обліку операцій надходження об'єкта основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф»

Зміст господарських операцій	Дт	Кт	Сума
Облік придбання основних засобів			
Відображено заборгованість за отриманими рахунками постачальника по договірній ціні за придбаний об'єкт основних засобів	15	63	10000
Відображено сума ПДВ, нарахований на ціну об'єкта	644	63	2000
Відображено заборгованість за консультаційні, інформаційні, посередницькі витрати, пов'язані з придбанням основних засобів	15	68	500
Відображено ПДВ на ціну послуг	664	68	100
Введення в експлуатацію за актом прийому-передачі купленого об'єкту	10	15	10500
Облік надходження в результаті будівництва (господарський спосіб)			
Відображено вартість використання будівельних матеріалів, конструкцій, деталей та інше	15	205	4250
Відображено суми заробітної плати, нарахованої робітникам за виконані роботи	15	661	3200
Відображено збори на соціальне та пенсійне страхування	15	65	740
Оприбуткування на баланс введених в експлуатацію основних засобів	10	15	8154
Облік внесків засновників до статутного фонду			
Відображено внесок засновника за вартістю, що вказана в установчих документах	46	40	50000
Відображено введення в експлуатацію прийняті по акту від засновника основних засобів	10	46	3000
Відображено заборгованість за транспортні послуги і монтаж об'єктів, внесених засновниками до статутного фонду	15	685	100
Нараховано ПДВ на вартість транспортних послуг і монтажу	664	685	20
Списано і включено до первісної вартості внесених об'єктів вартість транспортних послуг і монтажу	10	15	100
Облік безоплатного надходження основних засобів			
Відображено вартість безоплатно одержаних	10	424	6000
Відображено заборгованість за транспортні послуги і монтаж безоплатно одержаних основних засобів	15	685	600
ПДВ на вартість транспортних послуг і монтажу безоплатно одержаних основних засобів	644	685	120
Списано і включено до первісної вартості безоплатно одержаних об'єктів вартість транспортних послуг і монтажу	10	15	600

Оформлення в обліку операцій вибуття об'єкта основних засобів наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Оформлення в обліку операцій вибуття об'єкта основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф»

Зміст господарських операцій	Дт	Кт	Сума
Продаж основних засобів			
Отримано доход від реалізації об'єкта основних засобів	377	742	6000
Зменшення доходу на суму ПДВ	742	641	1000
Списано суму нарахованого зносу проданого об'єкта основних засобів	13	10	3000
Залишкова вартість проданого об'єкта основних засобів включена до складу витрат	972	10	3000
Доход від реалізації віднесений на фінансовий результат	742	793	6000
Собівартість реалізованого об'єкта віднесена на фінансовий результат	793	972	3000
Отримано оплату від покупця	31	377	6000
Вибуття основних засобів внаслідок безкоштовної передачі			
Передано об'єкт основних засобів новому власникові об'єкта основних засобів по залишковій вартості	377	10	4000
Нараховано податкові зобов'язання на суму ПДВ виходячи зі звичайної ціни (залишкової вартості)	377	641	800
Списано суму нарахованого зносу переданого об'єкта основних засобів	13	10	3000
Відбито балансову вартість переданого об'єкта й витрати, які пов'язані з передачею (ПДВ)	972	377	4800
Віднесена на фінансовий результат собівартість реалізованого об'єкта	793	972	4800
Вибуття основних засобів через ліквідацію			
Списано нарахований знос об'єкта основних засобів, що ліквідується	13	10	4300
Списано об'єкт основних засобів у частині залишкової вартості	976	10	700
Нараховано витрати, пов'язані з ліквідацією об'єкта основних засобів	976	661 (65,68)	200
Віднесені на фінансовий результат витрати по списанню ліквідованого об'єкта	793	976	900
Оприбутковано матеріали, які отримані в результаті ліквідації об'єкта основних засобів	209	746	300

Амортизація основних засобів являє собою спосіб відшкодування витрат пов'язаних з придбанням або спорудженням основних засобів, шляхом перенесення вартості основних засобів на собівартість продукції (робіт, послуг), а по об'єктах невиробничого призначення – на власні

джерела.

Якщо матеріали і сировина списуються на собівартість у міру списання у виробництво в повній сумі, то основні засоби – частинами.

По-перше, це пов'язано з тим, що об'єкти основних засобів не переносяться безпосередньо на продукцію (роботи, послуги).

По-друге, термін експлуатації основних засобів перевищує один рік.

По-третє, вартість основних засобів, як правило, висока і включення її відразу в собівартість викличе небажані фінансові наслідки.

Як вже зазначалось вище, на ФГ «Таврія-Скіф» використовують прямолінійний метод амортизації. Застосування даного методу передбачає, що сума амортизації повністю залежить від строку використання об'єкта основних засобів. Прямолінійний метод є дуже простим у практичному застосуванні, вартість, яка амортизується, розподіляється рівномірно протягом усього строку корисного використання цього об'єкта. Проте є і певні недоліки: амортизаційні відрахування в перші роки експлуатації є такими самими, як і в останні. Тим часом об'єкт основних засобів в останні роки використання приносить, як правило, менше економічного ефекту й вимагає більших витрат на ремонт і обслуговування.

Знос нараховується наступними проводками, що представлені в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Облік амортизації основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Нараховано амортизацію об'єктів основних засобів за призначенням:			
1.1	Виробничого	23	131	7000
1.2	Загальновиробничого	91		900
1.3	Адміністративного	92		4000
1.4	Збутового	93		900

Нараховуючи знос, ФГ «Таврія-Скіф» переносить частину вартості основних засобів на собівартість основних засобів, що дорівнює різниці між первісною (відновлювальною) вартістю та зносом. У балансі цей процес

відбивається зменшенням необоротних активів, які обліковуються за залишковою вартістю.

Порядок амортизації основних засобів визначено розділом 3 Методичних вказівок з бухгалтерського обліку основних засобів. Об'єктами амортизації є основні засоби, що належать підприємству на праві власності.

Не підлягають амортизації нематеріальні активи з невизначеним строком корисного використання та правом постійного користування земельною ділянкою.

У сезонних виробництвах річна сума зносу нараховується рівномірно протягом періоду роботи підприємства у звітному році. Сума амортизації визначається щомісяця, окремо по кожному об'єкту амортизується майна. Нарахування амортизації починається з 1-го числа місяця, наступного за місяцем, в якому цей об'єкт був введений в експлуатацію, припиняється – з 1-го числа місяця, наступного за місяцем, коли відбулося повне списання вартості об'єкта або коли даний об'єкт вибув зі складу амортизується майна.

Нарахування амортизації здійснюється відповідно до норми амортизації, певної для об'єкта виходячи з його строку корисного використання. Строк корисного використання організація встановлює самостійно при прийнятті об'єкта основних засобів до обліку. Інвентаризація основних засобів є одним з найбільш відповідальних етапів роботи інвентаризаційної комісії. Адже потрібно перевірити і документально підтвердити не тільки фактичну наявність активів, але і стан кожного об'єкта, достовірність його оцінки.

Інвентаризація на ФГ «Таврія-Скіф» проводиться в повному складі інвентаризаційної комісії, яка затверджена на підприємстві та в присутності матеріально відповідальної особи. Після закінчення інвентаризації підприємство отримує один із чотирьох можливих результатів (див. табл. 2.8): 1) облікові дані повністю збігаються з фактично наявними основними засобами; 2) виявлена недостача основних засобів; 3) виявлено надлишок основних засобів; 4) виявлено як недостача, так і надлишок основних засобів.

Таблиця 2.8 – Результати інвентаризації основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф»

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
Виявлено нестачу основних засобів без винної особи				
1	За результатом інвентаризації виявлено нестачу основних засобів	072	-	1600,00
2	Списання суми зносу основних засобів	131	10	1000,00
3	Списання залишкової вартості основних засобів	976	10	1600,00
Виявлено нестачу основних засобів з відшкодуванням винної особи				
1	За результатом інвентаризації виявлено нестачу основних засобів	072	-	1650,00
2	Списання суми зносу основних засобів	131	10	500,00
3	Списання залишкової вартості основних засобів	976	10	1150,00
4	Встановлено винну особу у нестачі основних засобів	-	072	1650,00
5	Віднесено суму заборгованості на винну особу	375	716	1650,00
6	Винна особа внесла суму збитку до каси підприємства	301	375	1650,00
Виявлено надлишки основних засобів				
1	Оприбутковано основних засобів, виявлені в результаті інвентаризації	10	746	1200,00
2	Нарахування амортизації	746	131	100,00
3	Надлишок списано на фінансовий результат	746	791	1100,00

Отже, організація обліку основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф» є однією з найважливіших областей в системі бухгалтерського обліку і тому можна сказати, що вона полягає у виборі і реалізації оптимального варіанту терміну корисної експлуатації основних засобів, оцінки та методу амортизації, правильного та своєчасного документального оформлення руху основних засобів тощо.

2.3 Документування операцій з основними засобами

Документообіг – це складна система, яка вимагає постійного контролю і регулювання та значно впливає на ефективність діяльності організації. Ефективний документообіг – це запорука забезпечення повноти та

достовірності бухгалтерської інформації, її безпеки. Сам графік документообігу оформляється як додаток до облікової політики.

Всі господарські операції на ФГ «Таврія-Скіф» оформляються відповідними документами. Вони є первинними обліковими документами, за якими ведеться бухгалтерський облік. Первинні облікові документи складаються в момент здійснення операції або безпосередньо після її закінчення. Господарські операції, які не оформлені первинним обліковим документом, не приймаються до обліку.

Під час процесу документування облікової інформації, у тому числі і про наявність, рух та експлуатацію основних засобів, слід дотримуватися певних принципів щодо облікової інформації (рис. 2.5), тобто правилам, які визначають його зміст, організаційні форми і методи.

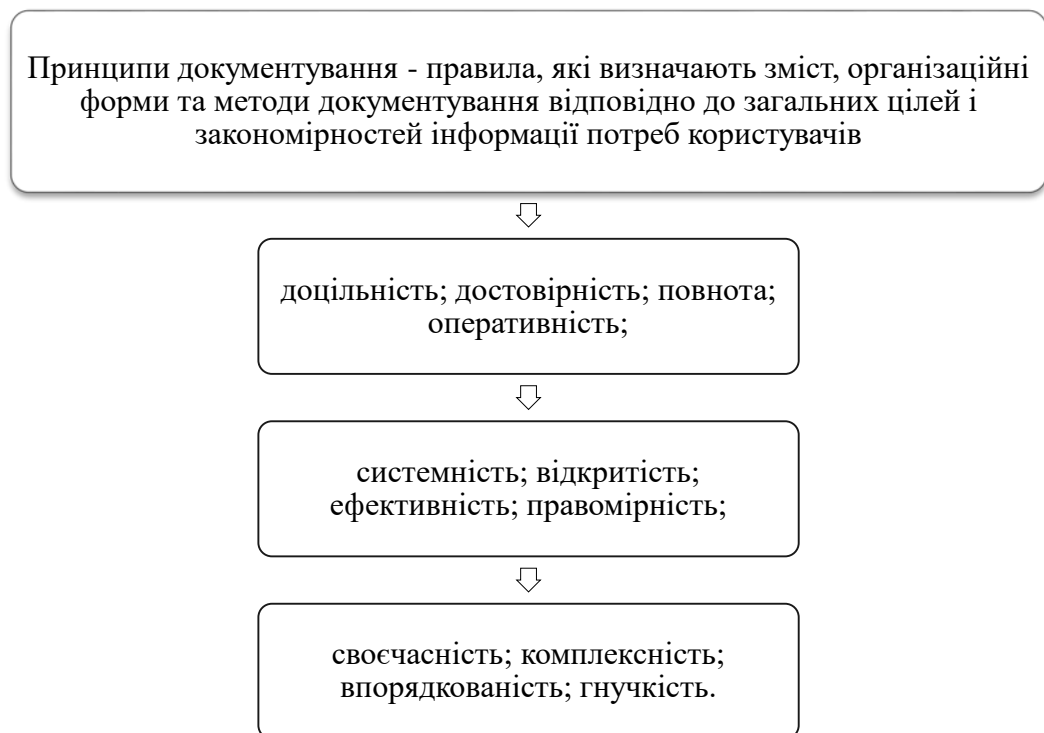

Рисунок 2.5 – Принципи документування облікової інформації [65]

Для розуміння процесу документування на ФГ «Таврія-Скіф» наведемо детальну характеристику проілюстрованих принципів та визначимо місце облікової інформації в кожному з них:

– «доцільність – відповідність системи документування процедур задоволення певного типу інформаційних потреб в управлінні та відсутність надлишкової інформації;

– достовірність – вимагає об'єктивного відображення фактів господарського життя підприємства, тобто відповідність інформації, яка зафіксована в документі та реальним явищем; чіткої термінології вихідної інформації, відсутність помилок і перекручень;

– повнота – забезпечення достатності облікової інформації для задоволення інформаційних потреб користувачів та прийняття рішень;

– оперативність – забезпечення швидкої та чіткої роботи з документами з використанням сучасних інформаційних технологій;

– системність – опрацювання, вивчення та дослідження документів як цілісної множини елементів у сукупності відношень і зв'язків між ними;

– відкритість – система документування повинна створюватись з урахуванням можливості поповнення й оновлення її функцій без порушення порядку призначення та функціонування;

– ефективність – забезпечення раціонального співвідношення в системі документування між затратами часу на створення документу і його передачею в архів;

– правомірність – правильність оформлення документів, відповідність інформації, яка в них наведена вимогам і правилам діючого законодавства;

– своєчасність – документування повинно забезпечувати своєчасну передачу інформації, яка необхідна для формування показників фінансової звітності, прийняття ефективних рішень, розробки конкретних заходів, оперативного керівництва;

– комплексність – передбачає погоджене і цілеспрямоване задоволення потреб користувачів в різних видах облікової інформації;

– впорядкованість – документування повинно забезпечувати переміщення інформації відповідно до функціонального призначення і «пропускних» можливостей каналів інформаційного обміну;

– гнучкість – здатність документування до саморозвитку залежно від умов функціонування» [66].

Використання первинної документації на будь-якому підприємстві регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», в якому зазначено обов'язкові реквізити, які мають бути в документах [67]. Але нічого не згадується про типові форми первинних документів, які широко застосовуються на практиці.

З огляду на Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 використання типових форм є не обов'язковим, а носить рекомендаційний характер [68].

Зазвичай операції по руху (надходження, внутрішнє переміщення, вибуття) та експлуатації основних засобів оформляються типовими формами первинної облікової документації, затвердженими Наказом Міністерства статистики України від 29.12.1995 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» [69]. Але Міністерство фінансів України не наполягає на їх застосуванні. Підтвердженням цього є Лист від 05.12.2005 р. № 14/1-2-25/102, у якому сказано, що підприємство може, а не зобов'язано застосовувати типові форми [70]

На думку Л. Т. Богуцької, чинний порядок документування операцій із надходження, експлуатації та вибуття основних засобів є досить трудомістким, а саме у відображенні, опрацюванні інформації, дублюванні даних у різних формах документів, що призводить до зниження оперативності документообігу.

Але, все ж таки, документальне оформлення операцій з основними засобами та необоротними матеріальними активами може здійснюватись як на бланках типових форм, так і на бланках, розроблених самим підприємством.

ФГ «Таврія-Скіф» у своїй діяльності використовує певні форми первинного обліку основних засобів, що відображені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Документування операцій з основними засобами на ФГ «Таврія-Скіф»

Господарська операція	№ форми	Назва документа
Придбання, оренда, введення в експлуатацію, внутрішнє переміщення, продаж	-	Видаткова накладна
	-	Касовий та товарний чек
	ОЗ-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів
Ремонт, модернізація, реконструкція	ОЗ-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів
Списання	ОЗ-3	Акт списання основних засобів
	ОЗ-4	Акт на списання автотранспортних засобів
Рух, переоцінка та поліпшення	ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів
Наявність та експлуатація	ОЗ-7	Опис інвентарних карток по обліку основних засобів
Рух	ОЗ-8	Картка обліку руху основних засобів
Наявність	ОЗ-9	Інвентарний список основних засобів
Нарахування амортизації	ОЗ-16	Розрахунок амортизації по автотранспорту

Форма ОЗ-1 «Акт приймання-передачі основних засобів» призначений для документування основних засобів, що надходять з різних джерел (придбані за грошові кошти у юридичних чи фізичних осіб чи через підзвітних осіб; отримані безкоштовно, або як внесок до статутного капіталу, виготовлені власними силами) та облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» (в розрізі відповідних субрахунків). Дана форма засвідчує факт введення в експлуатацію. Схему документування по надходженню об'єкта на ФГ «Таврія-Скіф» можна зобразити на рис. 2.6.

Форма ОЗ-1 «Акт внутрішнього переміщення основних засобів» засвідчує факт зміни місця знаходження (експлуатації) та матеріально-відповідальної особи. Процес документообігу по внутрішньому переміщенню об'єкта на підприємстві можна представити у вигляді схеми, що наведено на рис. 2.7.

Форма ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» призначений для фіксування моменту припинення нарахування амортизації об'єктів основних засобів на

час їх добудови, модернізації, реконструкції та відновлення нарахування амортизації після виконаних робіт по їх поліпшенню. На підставі даного документу відбувається зміна первісної вартості об'єкта.

Рисунок 2.6 – Послідовність документообігу при надходженні об'єкту основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф»

Форми ОЗ-3 «Акт списання основних засобів» та ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів» призначені для відображення процесу вибуття основних засобів та автотранспортних засобів з підприємства різними шляхами (переведення до складу необоротних активів, що утримуються для продажу, безоплатна передача, списання, внесок до статутного капіталу). Дані форми засвідчують факт виведення з експлуатації.

Рисунок 2.7 – Послідовність документообігу при внутрішньому переміщенні об'єкту основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф»

Аналітичний облік основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф» ведуть в бухгалтерії на інвентарних картках (ОЗ-6), які відкриваються на кожний інвентарний об'єкт (будівлі, споруди, машини тощо). Їх заповнюють відповідно до форм ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3 та ОЗ-4. Інвентарна картка обліку основних засобів відображає загальну інформацію про об'єкт, інформацію щодо руху, поліпшення та переоцінки об'єкта основних засобів.

На підставі інвентарних карток заповнюються наступні реєстри обліку:

- ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів»;
- ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів» (заповнюється в кінці місяця);
- ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів» (крім випадку внутрішнього переміщення основного засобу).

Заповнені інвентарні картки реєструються в опису інвентарних карток. При реєстрації картки нумерують і зберігають в спеціальній картотеці за групами, а всередині групи по місцях експлуатації. Картки недіючих основних засобів групують окремо. Вибуття основних засобів відмічається у картці, яка вилучається з картотеки діючих об'єктів, що відображається в цьому опису.

Форма ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів» заповнюється на підставі наступних форм:

- ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»;
- ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту».

Для забезпечення збереження основних засобів за місцями експлуатації, що ведеться в розрізі матеріально-відповідальної особи складається форма ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів».

Форма ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту» використовується для розрахунку амортизації основних засобів та заповнюється на підставі інвентарних карток форми ОЗ-6.

Облік земельних ділянок на ФГ «Таврія-Скіф» ведеться згідно податкового законодавства з урахуванням земельного кадастру в земельно-

шнуровій книзі.

У фінансовій звітності, зокрема у формі 5 «Примітки до річної фінансової звітності» у II розділі, ФГ «Таврія-Скіф» розкриває наступну інформацію для кожного класу основних засобів:

- базу, використану для оцінки балансової вартості, балансову вартість та накопичену амортизацію на початок і кінець періоду;
- вибрані методи амортизації та строки корисного використання;
- наявність обмежень прав власності, суми договірних зобов'язань і компенсацій, пов'язаних з основними засобами;
- інформацію щодо проведених переоцінок основних засобів: дати, залучення незалежного оцінювача, балансову вартість і приріст від переоцінки;
- дані про знецінення основних засобів.

У формі 1 «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» ФГ «Таврія-Скіф» наводить інформацію про основні засоби у розділі I «Необоротні активи» (ряд. 1010-12).

У рядку 1011 відображається первісна вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. У рядку 1012 сума їх зносу. У ряд. 1010 відображається залишкова вартість основних засобів, яка визначається, як різниця між рядками 1011 та 1012.

У ряд. 1005 «Незавершені капітальні інвестиції» відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів.

Отже, процес документального оформлення руху основних засобів має бути чітким та структурованим та логічно послідовним.

РОЗДІЛ 3
АНАЛІЗ СТАНУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ
«ТАВРІЯ-СКІФ»

3.1 Аналіз наявності, структури, руху та технічного стану основних засобів

На початковому етапі аналізу основних засобів вивчаються їх склад і структура. На ефективну діяльність будь-якого підприємства істотний вплив справляє структура основних виробничих засобів. Структура основних виробничих засобів – це процентне співвідношення окремих складових елементів цих засобів у їх загальній вартості.

До складу основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» відносяться: 1) будинки, споруди та передавальні пристрої; 2) машини та обладнання; 3) транспортні засоби; 4) інструменти, прилади, інвентар(меблі); 5) багаторічні насадження. На основі класифікації та наявності основних виробничих засобів в господарстві проаналізуємо їх склад та структуру за первісною вартістю (табл. 3.1), а також визначимо, чи відповідають розраховані дані рівню спеціалізації самого господарства.

Загальна середньорічна первісна вартість основних засобів у 2019 році порівняно із 2018 роком збільшилась на 38465 тис грн. (або на 24 %). Так, спостерігається різке збільшення вартості будинків, споруд, передавальних пристроїв на 14682 тис. грн. (або на 51 %), також відбулось підвищення вартості машин і обладнання, транспортних засобів, інструментів відповідно на 19458 тис. грн., 4274 тис. грн., 51 тис. грн.. Вартість багаторічних насаджень за досліджуваний період не змінилась.

Зі зміною у середньорічній первісній вартості основних засобів за

статтями відбулися зміни і у структурі основних засобів. А саме, збільшення питомої ваги будинків, споруд та передавальних пристроїв з 18,2 % до 22,1 %, зменшення питомої ваги машин та обладнання з 58,9 % до 57,3 %, транспортних засобів з 16,5 % до 15,4 %, багаторічних насаджень з 6,3 % до 5,1 %. У структурі інструментів, приладів, інвентарів (меблів) зміни не відбулися.

Таблиця 3.1 – Склад і структура основних засобів

Назва основних засобів	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Відхилення	
	вартість, тис. грн.	питома вага, %	вартість, тис. грн.	питома вага, %	вартість, тис. грн.	Питома вага, %	(+;-)	%
Будинки, споруди та передавальні пристрої	13615	13,4	28662	18,2	43344	22,1	+14682	151
Машини та обладнання	60938	60,0	92851	58,9	112309	57,3	+19458	121
Транспортні засоби	16831	16,6	25958	16,5	30232	15,4	+4274	116
Інструменти, прилади, інвентар(меблі)	114	0,1	151	0,1	202	0,1	+51	134
Багаторічні насадження	10007	9,9	10007	6,3	10007	5,1	0	100
Разом:	101505	100	157629	100	196094	100	+38465	124

Варто зазначити, що основним видом діяльності ФГ «Таврія-Скіф» є рослинництво, то зрозуміло, що в структурі основних засобів провідне місце повинні займати машини та обладнання. Але в порівнянні з минулим роком існує тенденція до зниження питомої ваги машин та обладнання в загальній структурі основних засобів, так питома вага в 2019 році знизилась на 1,6 %.

Для більшої наочності зобразимо дані по структурі основних засобів за 2017-2019 рр. у вигляді гістограми (рис. 3.1).

Таким чином можна зробити висновок, що структура основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» відповідає спеціалізації господарства, що є більш важливим фактором. Так як ФГ «Таврія-Скіф» спеціалізується на

вирощуванні зернових та технічних культур, тому господарству необхідно приділяти належне місце підвищенню інтенсифікації виробництва.

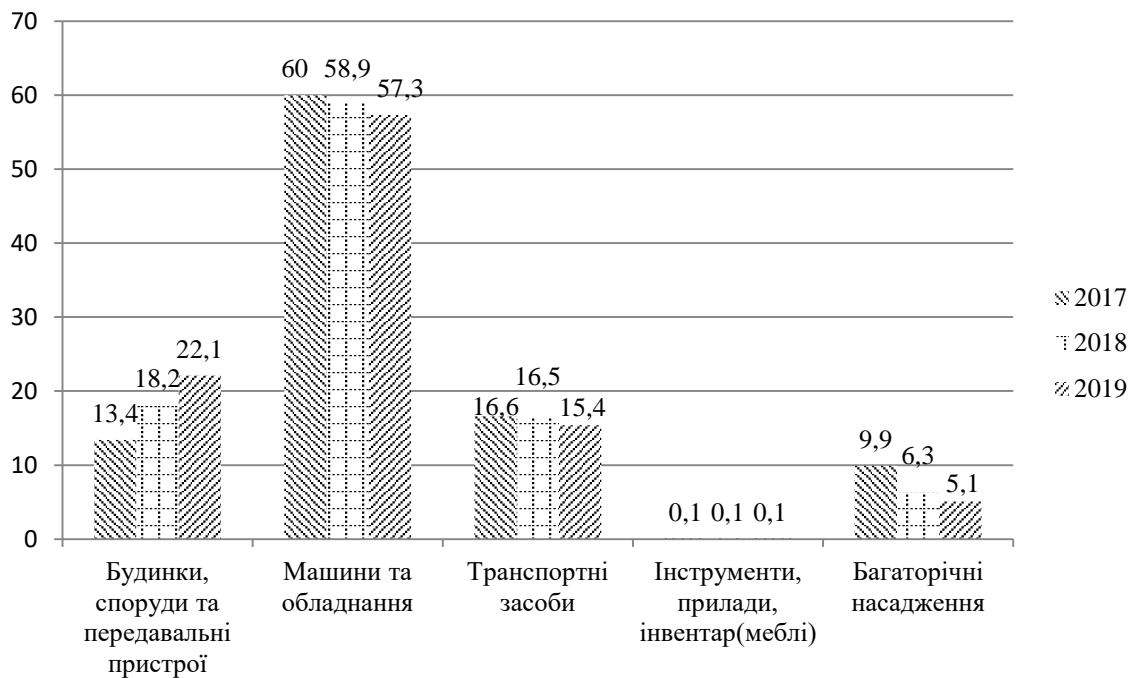

Рисунок 3.1 – Структура основних засобів у 2017-2019 роках

При оцінці структури основних виробничих засобів необхідно враховувати, що їх структурні елементи істотно відрізняються за функціональною роллю в процесі виробництва, а тому не з однаковою активністю впливають на кінцеві результати господарювання.

Тому для поглибленого вивчення структури основних виробничих засобів необхідно проаналізувати співвідношення їх активної і пасивної частини (табл. 3.2).

Розрахунки показали, що співвідношення активної та пасивної частин основних виробничих засобів на підприємстві в 2017 році склало 6,5:1, в 2018 році – 4,5:1, а в 2019 році – 3,5:1. Тобто, існує тенденція до підвищення пасивної частини, що не є позитивним явищем. Але так як активна частина випереджає пасивну, можна вважати, що на підприємстві спостерігається ефективність виробництва. Адже саме за рахунок активних виробничих засобів досягається підвищення ефективності виробництва.

Таблиця 3.2 – Структура основних виробничих засобів

Групи основних засобів	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Відхилення	
	вартість, тис. грн.	питома вага, %	вартість, тис. грн.	питома вага, %	вартість, тис. грн.	питома вага, %	(+;-).	%
Активні	87890	86,6	128967	81,8	152750	77,9	+23783	118
- в т.ч. машини та обладнання	60938	60,0	92851	58,9	112309	57,3	+19458	121
- транспортні засоби	16831	16,6	25958	16,5	30232	15,4	+4274	116
- інструменти, прилади, інвентар(меблі)	114	0,1	151	0,1	202	0,1	+51	134
- багаторічні насадження	10007	9,9	10007	6,3	10007	5,1	0	100
Пасивні	13615	13,4	28662	18,2	43344	22,1	+14682	151
- в т.ч. будинки, споруди та передавальні пристрої	13615	13,4	28662	18,2	43344	22,1	+14682	151
Разом:	101505	100	157629	100	196094	100	+38465	124

Як свідчать дані табл. 3.2, питома вага активної частини основних засобів знизилась на 3,9 %, і, відповідно, на цю ж величину зросла питома вага пасивної частин. Скорочення питомої ваги активної частини основних засобів у загальній їх структурі не є позитивним явищем.

Для більшої наочності представимо отримані дані по структурі основних виробничих фондів за допомогою кругової діаграми (рис. 3.2).

Проте результативна діяльність господарства неможлива без раціонального співвідношення між окремими структурними елементами основних засобів і насамперед між тими з них, ефективність використання яких взаємозумовлена.

Так неможливо досягти бажаних результатів, якщо не буде встановлено необхідної пропорційності між силовими і робочими машинами, між площею багаторічних насаджень і потрібними складськими приміщеннями та холодильними установками.

Аналіз руху основних засобів проводиться на основі наступних

показників: коефіцієнтів оновлення, вибуття та приросту основних засобів, які ми розрахуємо за допомогою формул (1.6), (1.7), (1.8), наведених у розділ 1.3 цієї кваліфікаційної роботи.

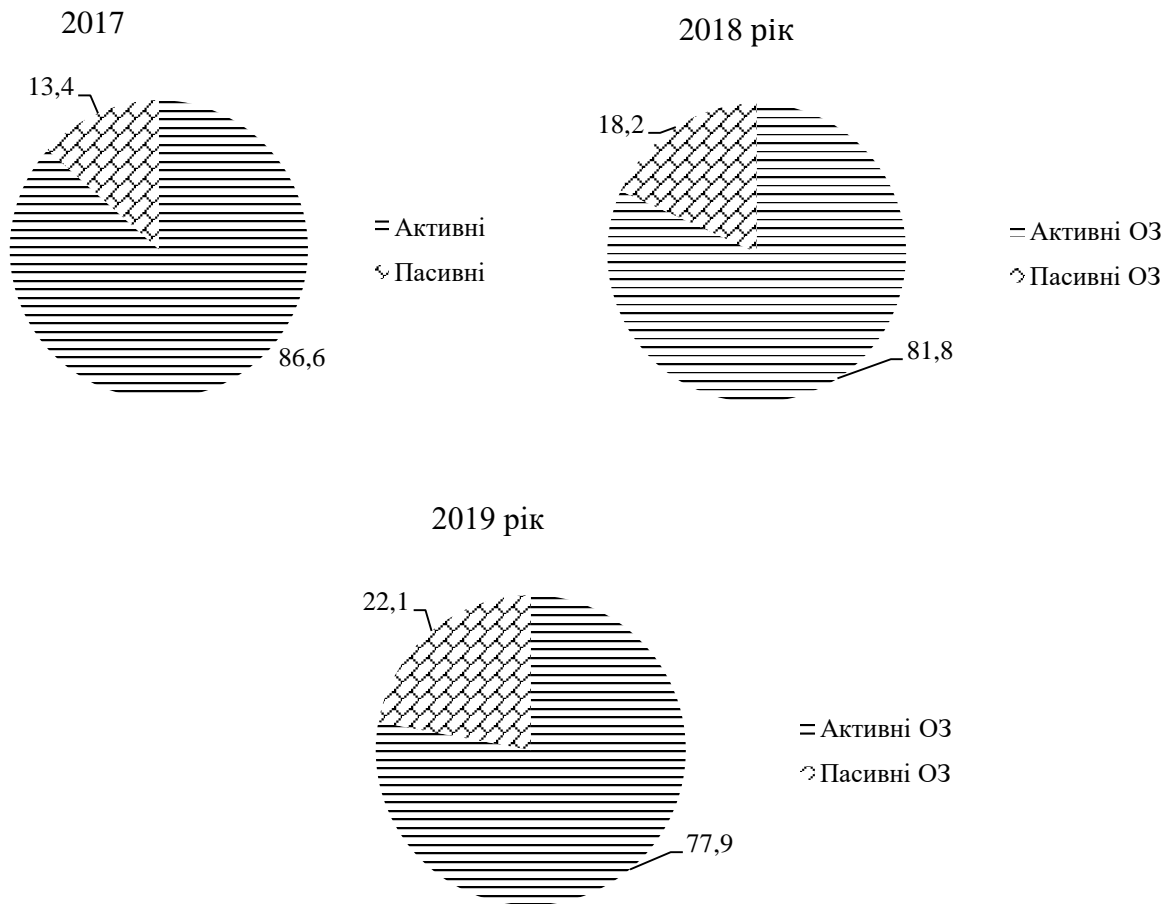

Рисунок 3.2 – Структура основних виробничих засобів у 2017-2019 роках

Для характеристики технічного стану основних засобів розраховуються коефіцієнти зносу, придатності, які ми розрахуємо за допомогою формул (1.3), (1.4), (1.5), наведених у розділ 1.3 цієї кваліфікаційної роботи.

Для аналізу руху та технічного стану основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» використовуємо дані табл. 3.3

Проаналізувавши табл. 3.3, варто зазначити, що на початок 2019 року вартість основних засобів склала 193323 тис. грн., що на 59 % більше, ніж в

минулому році. Протягом року надійшло основних засобів на суму 5914 тис. грн., але це на 92 % менше від попереднього року. Також зменшилась вартість виведених основних засобів на 1407 тис. грн., або 79 % і склала 373 тис. грн.. Наявність основних засобів на кінець 2019 року збільшилась на 3 % і становила 198867 тис. грн..

Таблиця 3.3 – Аналіз руху та технічного стану основних засобів

Показники	Нормальне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
					(+,-)	%
Вихідні дані						
Наявність на початок року, тис. грн.	-	81072	121937	193323	+71386	159
Надійшло основних засобів, тис. грн.	-	41961	73166	5914	-67252	8
Вибуло основних засобів, тис. грн.	-	1096	1780	373	-1407	21
Наявність основних засобів на кінець року, тис. грн.	-	121937	193323	198864	+5541	103
Сума зносу на початок року, тис. грн.	-	32309	42187	57157	+14970	135
Сума зносу на кінець року, тис. грн.	-	42187	57157	78868	+21711	138
Розрахункові дані						
Коефіцієнт оновлення	збільшення	0,34	0,37	0,03	-0,34	8
Коефіцієнт вибуття	зменшення	0,014	0,015	0,002	-0,013	13
Коефіцієнт приросту	>0	0,50	0,58	0,03	-0,55	5
Коефіцієнт зносу на початок року	<0,5	0,39	0,34	0,30	-0,04	87
Коефіцієнт зносу на кінець року	<0,5	0,34	0,29	0,40	+0,11	137
Коефіцієнт придатності на початок року	>0,5	0,61	0,66	0,70	+0,04	107
Коефіцієнт придатності на кінець року	>0,5	0,66	0,71	0,60	--0,11	85

Проаналізувавши рух основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф», можна зробити висновок, що на даному підприємстві в 2019 році не приділялась увага оновленню основних засобів. В 2018 році основні засоби оновлено на 37%, що в порівнянні з 2017 роком на 3% більше. Але в 2019 році даний показник значно знизився і склав 3 %. Тобто відбуваються коливання в

оновленні основних засобів. Причиною зниження коефіцієнта оновлення стало зменшення суми основних засобів, що надійшли аж на 92 % і підвищення вартості наявних основних засобів на кінець року лише на 3 %.

Коефіцієнт вибуття в 2018 році зріс незначно – на 7% в порівнянні з 2017 роком, тобто інтенсивність вибуття основних засобів не висока. Причиною ж підвищення коефіцієнта вибуття стало збільшення вартості вибутих основних засобів на 62% і збільшення вартості основних засобів на початок року – на 50%. А от в 2018 році коефіцієнт вибуття зменшився на 87 %, в порівнянні з попереднім роком, що є хорошою тенденцією.

Так як коефіцієнт оновлення (3 %) вище коефіцієнта вибуття (0,2 %), то дана ситуація є позитивною і означає, що політика управління основними засобами на підприємстві ефективна.

Проаналізувавши технічний стан основних засобів, можна відзначити, що коефіцієнт зносу на кінець 2018 року, порівняно з кінцем 2017 року знизився на 15%. Зниження коефіцієнта зносу основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф» обумовлено високим рівнем коефіцієнта їх оновлення. В 2019 році коефіцієнт зносу на кінець періоду зріс на 37 % у порівнянні з 2018 роком. Це відбулося за рахунок збільшення первісної вартості на підприємстві.

Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець 2018 року, порівняно з кінцем 2017 року, зріс на 8%, а в 2019 році даний показник знизився на 15 %.

Так як величина коефіцієнта придатності на кінець 2019 року (60 %) більша за величину коефіцієнта зношеності (40 %), то можна сказати, що підприємство ефективно управляє своїми основними засобами і їх технічний стан задовільний, але показники стрімко наближаються один до одного.

Таким чином, показники руху та використання основних засобів розрізняють як за стадіями розвитку систем, так і з технічних етапів. На стадії розвитку максимального значення досягають коефіцієнти введення, придатності, змінності роботи устаткування. На стадії зрілості починають

рости коефіцієнти оновлення, зносу, вибуття, заміни, ліквідації.

3.2 Оцінка ефективності використання основних засобів

Встановлення забезпеченості підприємства та його структурних підрозділів основними засобами є одним із головних завдань аналізу забезпеченості і ефективного використання основних засобів.

Забезпеченість сільськогосподарських підприємств основними засобами виробництва і ефективність їх використання – важливі чинники, від яких залежать результати господарської діяльності, зокрема якість, повнота та своєчасність виконання сільськогосподарських робіт, а отже, і обсяг виробництва продукції, її собівартість, фінансовий стан підприємства. У зв'язку з цим аналіз забезпеченості підприємств основними засобами та пошук резервів підвищення ефективності їх використання мають велике значення. Найважливішими матеріальними умовами розвитку сільськогосподарського виробництва є забезпеченість основними засобами. Основні засоби створюють матеріально-технічну базу для підприємства, визначає його виробничу потужність.

Важливим показником забезпечення підприємства основними засобами є показник фондоозброєності. Як вже зазначалось вище, він розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до середньоспискової кількості працюючих на даному підприємстві і показує скільки основних засобів (у гривнях) доводиться на одного працюючого. Зазвичай ця величина безперервно збільшується, тому що від неї залежить технічна озброєність, а, отже, і продуктивність праці.

Проаналізуємо показники фондоозброєності та технічного озброєння ФГ «Таврії-Скіф» за допомогою формул (1.9) та (1.10), наведених в розділі 1.3 цієї кваліфікаційної роботи (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Аналіз забезпеченості господарства основними засобами

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, (+,-)	Темпи росту, %
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	101505	157629	196094	+38465	124
У тому числі активної частини	87890	128967	152750	+23783	118
Середньорічна чисельність робітників, чол.	230	240	248	+8	103
Фондоозброєність	441	657	791	+134	120
Технічне озброєння	382	537	616	+79	115

З табл. 3.4 видно, що вартість основних засобів збільшилася на 24 %, у тому числі активна частина – на 18 %, і чисельність працівників зросла на 3 %. Також можемо відмітити, що спостерігається тенденція до збільшення озброєності праці: показник фондоозброєності у 2018 році, порівняно з 2017 збільшився на 49 %, а у 2019 році порівняно з 2018 роком – на 20 %. Що стосується технічного озброєння, то цей показник також стрімко підвищується і у 2018 році в порівнянні з 2017 роком зріс на 41 %, а у 2019 році у порівнянні з 2018 роком – на 15 %.

Тобто з отриманих даних можна зробити висновок, що в 2018 році на одного працівника припадає 657 тис. грн. основних засобів, що в порівнянні з 2017 роком на 216 тис. грн. більше та 537 тис. грн. активної частини основних засобів. А от у 2019 році на одного працівника припадає 791 тис. грн. основних засобів, що в порівнянні з 2018 роком на 134 тис. грн. більше та 616 тис. грн. активної частини основних засобів.

Для характеристики ступеня використання устаткування розраховують коефіцієнт використання всього наявного устаткування (відношення фактично працюючого устаткування до наявного) і коефіцієнт використання встановленого устаткування (відношення фактично працюючого устаткування до встановленого). На ФГ «Таврія-Скіф» склад устаткування характеризується наступними даними (табл. 3.5).

Як видно з табл. 3.5, на ФГ «Таврія-Скіф» 11 одиниць устаткування не встановлені, 2,2 % наявного і 1,2 % встановленого устаткування вважається

бездіяльним. Кількість такого устаткування на підприємстві складає значну величину. Це пов'язано зазвичай з непогодженням планів капітального будівництва і завдань по введенню потужностей з виробництвом і постачанням устаткування, некомплектністю устаткування, що поступає, з організаційно-господарськими неполадками на підприємстві і так далі.

Таблиця 3.5 – Аналіз ступеня використання обладнання ФГ «Таврія-Скіф»

Наявне обладнання, к-сть одиниць	Встановлене обладнання, к-сть одиниць	Працююче обладнання, к-сть одиниць	Фактично працююче обладнання, %	
			До наявного обладнання	До встановленого обладнання
1090	1079	1066	97,8	98,8

Для якнайповнішого використання устаткування необхідно звести до мінімуму кількість невстановленого і бездіяльного устаткування. Підвищення ефективності використання працюючого устаткування забезпечується двома шляхами: екстенсивним (за часом) і інтенсивним (по потужності).

На основі річної звітності господарства визначимо показники ефективності використання основних засобів за допомогою формул (1.11), (1.12), (1.13) наведених в розділі 1.3 цієї кваліфікаційної роботи (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Аналіз ефективності використання основних засобів

Показники	Нормальне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
					(+,-)	%
Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	Збільшення	174001	172618	161895	-10723	94
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	Збільшення	101505	157629	196094	+38465	124
Операційний прибуток, тис. грн.	Збільшення	64983	41436	8046	-33390	19
Фондовіддача, грн.	Збільшення	1,71	1,10	0,8	-0,3	75
Фондомісткість, грн.	Зменшення	0,58	0,91	1,2	+0,3	133
Рентабельність основних засобів	Збільшення	0,64	0,26	0,04	-0,2	16

Показник фондівдачі у 2018 році порівняно з 2017 році зменшився на 36 %. Це було зумовлене перш за все зниженням вартості валової продукції на 1383 тис. грн. та збільшенням вартості основних засобів на 56124 тис. грн. У 2019 році показник фондівдачі знизився ще на 25 % у порівнянні з 2018 роком.

Якщо в 2017 році було вироблено продукції на суму 1,71 грн. на кожен використований гривню основних засобів, у 2018 році – на 1,10 грн., то у 2019 році показник падає до 80 коп. .

Така зміна факторів вплинула і на фондомісткість, яка у 2018 році на 57 % була вище, ніж у 2017 рік. Тобто, якщо в минулому році для випуску одиниці продукції вартістю 1 грн. необхідно було задіяти в виробничий процес 58 коп. основних засобів, то в 2018 році необхідно задіяти 91 коп. основних засобів, що на 57% більше.

Що стосується 2019 року, то показник фондомісткості збільшився на 33 % у порівнянні з 2018 роком. Відповідно, у 2019 році для випуску одиниці продукції вартістю 1 грн. необхідно було задіяти в виробничий процес 1,20 грн. основних засобів.

Рентабельність основних засобів в 2018 році знизилась до 0,26, що складає на 60% менше, ніж в минулому році, а в 2019 році даний показник склав 4 %.

Отже, можемо зробити висновок, що підприємство у 2018 році неефективно використовувало основні засоби, підтвердженням цьому є зменшення фондівдачі, збільшення фондомісткості та зменшення рентабельності основних засобів. Для більш ефективного господарювання підприємству необхідно приділяти більше уваги покращенню матеріально-технічної бази, оновленню та заміні основних виробничих засобів більш сучасними і модернізованими, вивести зі складу основних засобів застарілі виробничі засоби і ті, що практично не використовуються у виробництві, адже гарна матеріально-технічна база – запорука успішної діяльності підприємства.

Нова модернізована техніка та подальша автоматизація процесів виробництва дозволить скоротити час на проведення нових господарських робіт, що в свою чергу призведе до підвищення кількості отримуваної продукції, а відповідно і до збільшення прибутку підприємства.

Рівень фондівдачі змінюється під впливом різних факторів, які певним чином пов'язані як зі зміною обсягу продукції, так і з ефективністю використання основних виробничих засобів. За допомогою методу ланцюгових підстановок визначимо вплив факторів на зміну фондівдачі у 2017-2019 рр. (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Вплив факторів на фондівдачу

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення, (+;-)	Темп и росту, %
Вартість валової продукції, тис. грн.	174001	172618	161895	-10723	94
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	101505	157629	196094	+38465	124
Фондівдача, грн.	1,71	1,10	0,8	-0,3	75
Середньорічна чисельність працівників, чол.	230	240	248	+8	103
Продуктивність праці, грн.	756,5	719,2	652,8	-66,4	91
Фондоозброєність, тис. грн.	441	657	791	+134	120

Розрахуємо на основі вихідної інформації, що дана нам у табл. 3.7, вплив факторів на фондівдачу у 2018 році.

$$ФВ_{\text{ПЛ}} = 174001/101505 = 1,71 \text{ грн.}$$

$$ФВ_{\text{УМ}} = 172618/101505 = 1,70 \text{ грн.}$$

$$ФВ_{\text{Ф}} = 172618/157629 = 1,10 \text{ грн.}$$

1. Визначаємо вплив зміни валової продукції:

$$\Delta ФВ (\text{ВП}) = 1,70 - 1,71 = -0,01 \text{ грн.}$$

2. Визначаємо вплив зміни середньорічної вартості основних засобів:

$$\Delta ФВ (\text{ВОЗ}) = 1,10 - 1,70 = -0,60 \text{ грн.}$$

$$\text{БП: } -0,01 - 0,60 = -0,61 \text{ грн.}$$

Проведені розрахунки показали, що фондovіддача у 2018 році порівняно із 2017 зменшилася на 0,61 грн. Це відбулося за рахунок зменшення вартості валової продукції на 1383 тис. грн., що призвело до зниження показника фондovіддачі на 0,01 грн. Також збільшення середньорічної вартості основних засобів на 56124 тис. грн. призвело до зниження фондovіддачі на 0,60 грн.

Розрахуємо на основі вихідної інформації, що дана нам у табл. 3.7, вплив факторів на фондovіддачу у 2018 році.

$$\Phi B_{\text{ПЛ}} = 172618/157629 = 1,10 \text{ грн.}$$

$$\Phi B_{\text{УМ}} = 161895/157629 = 1,03 \text{ грн.}$$

$$\Phi B_{\text{Ф}} = 161895/196094 = 0,8 \text{ грн.}$$

1. Визначаємо вплив зміни валової продукції:

$$\Delta \Phi B (\text{ВП}) = 1,03 - 1,10 = -0,07 \text{ грн.}$$

2. Визначаємо вплив зміни середньорічної вартості основних засобів:

$$\Delta \Phi B (\text{ВОЗ}) = 0,8 - 1,03 = -0,23 \text{ грн.}$$

$$\text{БП: } -0,07 - 0,23 = -0,30 \text{ грн.}$$

Проведені розрахунки показали, що фондovіддача у 2018 році порівняно із 2017 зменшилася на 30 коп. Це відбулося за рахунок зменшення вартості валової продукції на 10723 тис. грн., що призвело до зниження показника фондovіддачі на 7 коп. Також збільшення середньорічної вартості основних засобів на 38465 тис. грн. призвело до зниження фондovіддачі на 23 коп.

На фондovіддачу також впливає зміна таких факторів, як продуктивність праці і фондоозброєність. При цьому зниження фондovіддачі завжди супроводжується перевищенням темпів підвищення фондоозброєності над темпами зростання продуктивності праці.

Ця закономірність є наслідком математичної залежності, відповідно до якої (формула 3.1):

$$\text{ПП} = \text{ФО} \times \text{ФВ} \quad (3.1)$$

де, ПП – продуктивність праці;

ФО – фондоозброєність;

ФВ – фондівдача.

Звідси можна вивести формулу розрахунку фондівдачі через продуктивність праці та фондоозброєність (формула 3.2):

$$\text{ФВ} = \text{ПП}/\text{ФО} \quad (3.2)$$

Використовуючи формулу (3.2), проаналізуємо вплив зміни продуктивності праці і фондоозброєності на фондівдачу у 2018 році.

$$\text{ФВ}_{\text{ПЛ}} = 756,5/441 = 1,71 \text{ грн.}$$

$$\text{ФВ}_{\text{УМ}} = 719,2/441 = 1,63 \text{ грн.}$$

$$\text{ФВ}_{\text{Ф}} = 719,2/657 = 1,10 \text{ грн.}$$

1. Визначаємо вплив зміни продуктивності праці:

$$\Delta\text{ФВ (ПП)} = 1,63 - 1,71 = -0,08 \text{ грн.}$$

2. Визначаємо вплив зміни фондоозброєності:

$$\Delta\text{ФВ (ФО)} = 1,10 - 1,63 = -0,53 \text{ грн.}$$

$$\text{БП: } -0,08 - 0,53 = -0,61 \text{ грн.}$$

З проведених розрахунків бачимо, що фондівдача у 2018 році порівняно із 2017 роком зменшилася на 0,61 грн. Це відбулося за рахунок зменшення продуктивності праці на 37,3 грн., що призвело до зниження показника фондівдачі на 0,08 грн. Також збільшення фондоозброєності на 216 тис. грн. призвело до зниження фондівдачі на 0,53 грн.

Використовуючи формулу (3.2), проаналізуємо вплив зміни продуктивності праці і фондоозброєності на фондівдачу і у 2019 році.

$$\text{ФВ}_{\text{ПЛ}} = 719,2/657 = 1,10 \text{ грн.}$$

$$\text{ФВ}_{\text{УМ}} = 652,8/657 = 0,99 \text{ грн.}$$

$$\text{ФВ}_{\text{Ф}} = 652,8/791 = 0,8 \text{ грн.}$$

1. Визначаємо вплив зміни продуктивності праці:

$$\Delta\text{ФВ (ПП)} = 0,99 - 1,10 = - 0,11 \text{ грн.}$$

2. Визначаємо вплив зміни фондоозброєності:

$$\Delta\text{ФВ (ФО)} = 0,8 - 0,99 = - 0,19 \text{ грн.}$$

$$\text{БП: } - 0,11 - 0,19 = - 0,30 \text{ грн.}$$

З проведених розрахунків бачимо, що фондовіддача у 2019 році порівняно із 2018 зменшилася на 30 коп. Це відбулося за рахунок зменшення продуктивності праці на 66,4 грн., що призвело до зниження показника фондовіддачі на 11 коп. Також збільшення фондоозброєності на 134 тис. грн. призвело до зниження фондовіддачі на 19 коп.

Таким чином, найбільший вплив на зниження фондовіддачі мало підвищення фондоозброєності. Підвищення фондоозброєності і одночасне зниження продуктивності праці є негативною ситуацією в діяльності господарства, адже вона свідчить про те, що на підприємстві не застосовують політику інтенсифікації.

ФГ «Таврія-Скіф» необхідно приділяти цьому питанню більше уваги, щоб фондоозброєність та продуктивність праці в майбутніх періодах зростали більш швидкими темпами.

3.3 Удосконалення облікового процесу та напрями підвищення ефективності використання основних засобів на фермерському господарстві за результатами проведеного аналізу

Вдосконалення облікового процесу слід розпочати з удосконалення документального забезпечення основних засобів. Під час дослідження документування операцій з основними засобами, ми виявили, що більшість типових форм, які як раз і застосовує ФГ «Таврія-Скіф» задвоює інформацію про об'єкти основних засобів. Тобто, реквізити форми ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», ОЗ-2 «Акт

приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів», за винятком декількох стовбців, збігаються з формою ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів». Спостерігається ефект громоздкості та трудомісткості первинного обліку підприємств, які застосовують типові форми, через необхідність складання величезної кількості первинних документів.

На нашу думку, на підприємствах з невеликою кількістю об'єктів основних засобів, доречно застосовувати самостійно розроблені форми первинного обліку щодо основних засобів, дозволивши поєднати реєстри та первинні документи з руху основних засобів. Тому пропонуємо застосовувати Картку обліку основних засобів (Додаток Ж). Даний документ буде відображати факт введення в експлуатацію (оприбуткування) та міститиме основну інформацію про об'єкт протягом періоду використання (внутрішнє переміщення, ремонт, реконструкцію, модернізацію, амортизацію). Тобто фактично, Картку обліку основних засобів замінє форми ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів», ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»; ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту»

«Облік основних засобів може здійснюватися в інвентарному списку або іншому відповідному документі, що містить відомості про номер і дату інвентарної картки, інвентарний номер об'єкта основних засобів, повне найменування об'єкта, його початкової вартості та відомості про вибуття (переміщення) об'єкта» [71]. Облік ведеться за класифікаційними групами основних засобів (будівлі, споруди, машини і т. д.) із зазначенням місця їх експлуатації. На початку року записи здійснюються на підставі інвентаризаційних описів і інвентарних карток, а в подальшому – по документам на надходження і вибуття, в передбачених окремих графах.

На нашу думку, необхідно модифікувати інвентарні списки основних засобів, внісши в них відомості про плановий та фактичний строк корисного

використання об'єкта основного засобу (Додаток К).

Внесення вищевказаних змін дозволить підвищити рівень контролю за терміном використання основних засобів, дасть можливість менеджерам приймати оперативні рішення з придбання відсутніх і реалізації зайвих об'єктів основних засобів. Запропоновані зміни дозволять отримувати більш якісну і достовірну інформацію про стан основних засобів організації.

Актуальним є вирішення питання стосовно використання типових форм інвентаризаційних документів. Обов'язку використовувати якісь конкретні форми інвентаризаційних документів законодавством на даний момент не передбачується. Хоча є застереження, щоб дані форми склалися з урахуванням вимог Положенням «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» № 88 [72].

Отже, можна скористатися одним із трьох способів.

Перший спосіб передбачає, що підприємство використовує інвентаризаційні форми, затверджені архаїчною, але формально чинною Постановою «Про затвердження форм первинної облікової документації для підприємств і організацій» № 241 [73]. Звісно, у цьому випадку типові форми доведеться все ж таки актуалізувати, додавши до них необхідну деталізацію й реквізити.

При другому способі підприємство запроваджує в себе «бюджетні» форми, передбачені Наказом «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації» № 572 [74]. Затверджені цим Наказом типові форми можна застосовувати всім без винятку юридичним особам.

«Якщо жоден із цих варіантів не влаштовує, то можна сміливо винайти власні форми або вдосконалити під свої потреби попередньо запропоновані» [75]. Головне – дотримуватися згаданого вище застереження щодо врахування вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88.

Все це зумовило необхідність і доцільність удосконалення

Інвентаризаційного опису основних засобів, який дозволяє задокументувати інвентаризацію об'єктів основних засобів усіх без виключення груп (Додаток Л).

При розробці форми цього документу було враховано особливості основних засобів. Інвентаризація таких об'єктів у більшості випадків полягає у перевірці документів, що підтверджують право власності (використання) підприємства на основний засіб з метою визначення:

- їх фактичної наявності;
- переліку нематеріальних активів, що непридатні для використання або не використовуються підприємством;
- реальної вартості нематеріальних активів та підстав для їх переоцінки чи списання.

Виходячи з цього, для належного документального оформлення інвентаризації нематеріальних активів в основній частині Інвентаризаційного опису основних засобів передбачено наступні реквізити:

- найменування об'єкта основних засобів;
- коротка характеристика об'єкта, в тому числі інвентарний номер;
- рік введення в експлуатацію;
- місце знаходження (експлуатації);
- документ, що засвідчують право власності (використання) на об'єкт;
- строк корисного використання;
- фактичні дані про наявність у штуках, первісну вартість у гривнях, знос у гривнях та відсотках;
- наявність у штуках, первісну вартість у гривнях, знос у гривнях та відсотках за даними бухгалтерського обліку;
- відхилення по зносу. Цей показник є різницею між обліковими і фактичними даними по зносу. На його основі робляться висновки щодо доцільності переоцінки об'єкта основного засобу, які фіксуються у строці після таблиці «Пропозиції по зміні вартості об'єкта»;

– придатність до використання об'єкта. Інвентаризаційна комісія за результатами фактичної перевірки наводить висновки щодо можливості і доцільності подальшого використання об'єкта.

Крім цього, Інвентаризаційний опис основних засобів містить низку інших стандартних реквізитів інвентаризаційних документів. Інвентаризаційний опис основних засобів складається в одному примірнику для оформлення інвентаризації окремо за кожним місцезнаходженням об'єктів нематеріальних активів та за кожною особою, відповідальною за їх використання. До основних інвентаризаційних документів відповідно до чинного законодавства відносять звіряльну відомість. Ми пропонуємо не застосовувати даний документ, адже в Інвентаризаційному описі основних засобів вже є дані співставлення об'єктів основних засобів.

Крім документального забезпечення безпосереднього проведення інвентаризаційного процесу досить важливим є також узагальнення результатів усіх здійснених за певний період часу інвентаризацій. Таким документом є Протокол інвентаризаційної комісії. На наш погляд, інформація, наведена у відомості є обмеженою та односторонньою. Це пояснюється тим, що форма цього документу дозволяє лише узагальнити та згрупувати результати інвентаризації основних засобів, що стосуються перевірки їх фактичної наявності. Зведений документ результатів інвентаризації має надавати директору підприємства та іншим зацікавленим особам достовірну інформацію про загальні результати та наслідки проведених інвентаризацій за певний період часу, їх вплив на окремі показники господарської діяльності підприємства.

Таким вимогам відповідає удосконалена форма «Протокол засідання інвентаризаційної комісії щодо результатів інвентаризації основних засобів» (Додатку М), що містить інформацію про:

- результати оцінки якості інвентаризації;
- результати інвентаризації основних засобів;
- матеріально відповідальних осіб, у яких виявлено недостачі та

надлишки;

- результати перевірки стану та оцінки основних засобів;
- інші результати інвентаризації, а саме: розмір збитків підприємства від розкрадання, нестачі, знищення матеріальних цінностей, сума, на яку зменшуються через виявлені нестачі валові витрати та податковий кредит з податку на додану вартість, сума, на яку збільшуються через виявлені надлишки валові доходи та податкові зобов'язання з податку на додану вартість та інше.

Внаслідок цього, вдосконалена відомість містить журнал реєстрації проведених інвентаризацій за відповідний період часу та журнал реєстрації інвентаризаційних документів, на основі яких складено протокол. В кінці документу наводиться посада, прізвище, ім'я, по-батькові та підпис особи, що склала протокол та осіб, що ознайомлені з її даними (керівника, та членів комісії).

Така форма «Протоколу засідання інвентаризаційної комісії щодо результатів інвентаризації основних засобів» дає можливість керівництву підприємства оцінити результати інвентаризації. Цей документ є також важливим джерелом інформації для прийняття за результатами інвентаризації оптимальних управлінських рішень. Це дозволяє реалізувати на практиці одну із основних функції контролю – інформаційну. Суть її полягає в тому, що одержана під час інвентаризації та систематизована у Протокол використовується для прийняття управлінських рішень з метою забезпечення нормальної роботи підприємства.

Взагалі результати проведеної інвентаризації (в тому числі і ті, що містяться в розроблених і вдосконалених інвентаризаційних документах) дозволяють прийняти цілий комплекс управлінських рішень щодо:

- регулювання інвентаризаційних різниць та вжиття заходів стосовно попередження їх виникнення;
- кадрових питань на підприємстві;
- заміни і притягнення до відповідальності матеріально-

відповідальних осіб, винних у завданні збитків підприємству;

- здійснення претензійно-позовної роботи щодо боржників;
- перевірки правильності списання матеріальних цінностей в межах норм природного убутку;
- проведення ліквідації, списання, переоцінки, зменшення корисності активів;
- усунення випадків самовільного зайняття земельних ділянок сторонніми особами;
- здійснення заходів щодо сплати винними особами сум заборгованості по завданих підприємству збитках;
- проведення повторних, додаткових і контрольних інвентаризацій та інше.

Запропоновані інвентаризаційні документи дають змогу підвищити результативність та оперативність інвентаризаційного процесу на практиці.

Власні або вдосконалені типові форми варто затвердити наказом керівника підприємства. Чудовим варіантом буде прикріплення даних бланків цих форм до Положення про інвентаризацію основних засобів на підприємстві.

Враховуючи вищесказане, особливості діяльності, вже існуючу облікову політику ФГ «Таврія-Скіф», Закон України № 996-XIV та П(С)БО, нами були запропоновано удосконалене положення облікової політики у розрізі основних засобів (Додаток Н). В Україні не спостерігається чіткої регламентації форми та структури документа, яким затверджується облікова політика. Запропонований варіант документа про облікову політику у розрізі основних засобів дозволяє врахувати усі ключові моменти облікової політики щодо основних засобів та за необхідності може бути розширена. Дане положення включає в себе:

- загальну частину щодо господарської діяльності підприємства;
- розділ «Загальні положення по веденню бухгалтерського обліку основних засобів» з додаванням до нього додатків, а саме: Робочий план

рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф»; Типова кореспонденція операцій з основними засобами ФГ «Таврія-Скіф»; Посадова інструкція бухгалтера з обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»; Положення про порядок проведення інвентаризації ФГ «Таврія-Скіф»; Графік документообігу для забезпечення записів щодо основних засобів у бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф»

Продовжуючи дослідження документування операцій з основними засобами, ми помітили, що на ФГ «Таврія-Скіф» відсутній чіткий графік документообігу. Первинні документи надходять до бухгалтерії з запізненням, і бухгалтер не встигає швидко і оперативно обробляти їх, а значить відбувається незначна затримка достовірного відображення інформації щодо основних засобів. Документообіг на підприємствах один з найважливіших процесів, що вимагає контролю. Графік документообігу – це індивідуально розроблена схема взаємодії всіх підрозділів підприємства від моменту створення (отримання) документа до моменту його передачі в архів (в місця зберігання).

Графік документообігу може бути складений як для кожного структурного підрозділу підприємства (наприклад, для бухгалтерії), так і для того чи іншого нормативного або внутрішнього розпорядчого документа (наприклад, щодо укладення договорів). За його основу береться перелік робіт зі створення, перевірки та обробки документів, що виконуються кожним підрозділом підприємства, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і термінів виконання робіт. Графік документообігу складається у вигляді таблиці, на основі якої, в разі необхідності, можуть бути створені різного роду схеми та графіки.

Відповідальність за дотримання графіка документообігу, а також відповідальність за своєчасне і доброякісне створення документів, своєчасну передачу їх для відображення в бухгалтерському обліку та звітності, за достовірність які у документах даних несуть особи, які створили і підписали ці документи. Контроль за дотриманням виконавцями графіка

документообігу по підприємству, установі здійснює головний бухгалтер. Для забезпечення високої якості та своєчасності облікової роботи щодо основних засобів в господарстві пропонуємо розробити Графік документообігу для забезпечення записів щодо основних засобів у бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф» (Додаток Н) з використанням вже існуючого вдосконалення по типовим формам обліку основних засобів. Даний графік є додатком 5 до розробленого Положення облікової політики.

ФГ «Таврія-Скіф» слід приділяти важливе значення ефективному використанню основних засобів. Рішення цієї задачі полягає у збільшенні виробництва продукції, підвищенні віддачі створеного виробничого потенціалу і повніше задоволення потреб населення, зниження собівартості продукції, зростання рентабельності виробництва.

При аналізі підвищення рівня ефективності використання основних засобів слід зазначити, що його вдосконалення – це комплексний безперервний процес раціоналізації.

У господарській практиці виділяють наступні основні шляхи поліпшення використання основних засобів:

- технічні;
- організаційні;
- економічні.

«До технічних шляхів відносяться реконструкція будівель і споруд, модернізація машин і обладнання, підвищення якості їх технічної експлуатації, зростання кваліфікації персоналу. Тут же розглядається упущена вигода від несвоєчасної заміни технічних засобів або придбання застарілих моделей устаткування» [71, с.37].

Організаційний напрям включає: по-перше, виявлення не завантаженого обладнання та приміщень, реалізацію зайвих основних засобів, розширення обсягу виробництва на наявних виробничих потужностях і площах; по-друге, застосування сучасної оргтехніки, що дозволяє вести облік руху продукції і всіх інвентарних одиниць основних

засобів в реальному режимі часу.

Економічні шляхи реалізуються через стимулювання суб'єктів господарювання та персоналу. Основні з них: здача в оренду тимчасово не завантаженого устаткування; консервація основних засобів, які в середньостроковій перспективі не будуть використані або реалізовані; продаж майна; матеріальне заохочення персоналу, хто шукав високої продуктивності технічних засобів.

Проведений аналіз динаміки, структури та ефективності використання основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» показав, що машини та обладнання протягом 2017-2019 років займали провідне місце (60,0 %, 58,9 %, 57,3 %) в загальній структурі основних виробничих засобів. Разом з тим, на тлі збільшення середньорічної вартості активної частини основних засобів підприємства, спостерігається зниження фондівіддачі з 1,71 грн. у 2017 році до 0,80 грн. у 2019 році, відповідно і рентабельності основних засобів. Спостерігається недозавантаженість активної частини основних засобів підприємства, що аналізується. Тому необхідний розрахунок можливих резервів зростання випуску продукції і, як наслідок збільшення фондівіддачі і загальної рентабельності підприємства.

Проаналізувавши ступінь використання устаткування ФГ «Таврія-Скіф», можна зазначити, що найбільший ефект буде досягнутий, якщо розмір наявного, фактично використовуваного і встановленого обладнання на ФГ «Таврія-Скіф» вийде приблизно однаковий. Як показують розрахунки, на підприємстві є незадіяне обладнання, що встановлено (1,2 %), а також фактично невикористане обладнання з усього наявного (2,2 %).

Потенційний резерв зростання виробництва продукції за рахунок збільшення кількості діючого обладнання для ФГ «Таврія-Скіф» – це різниця між кількістю наявного та встановленого обладнання, помножена на планову середньорічну вироблену продукції на одиницю обладнання.

На ФГ «Таврія-Скіф» йде процес встановлення придбаного в 2018 році обладнання. Якщо підприємство залучить додаткові сили – це дозволить

прискорити процес оновлення обладнання, що дасть підвищення фондомісткості і зниження фондівіддачі.

Найважливішим показником використання основних засобів є фондівіддача, так як зі збільшенням фондівіддачі підвищується ефективність використання основних засобів.

Подивимося, як зміниться цей показник, а також інші показники використання основних засобів, якщо підприємство збільшить випуск продукції в порівнянні з 2019 роком на 15%. Щоб побачити, як зміняться показники використання основних засобів складемо табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Зміна показників використання основних фондів у 2020 році

Показники	2019 рік	2020 рік	Темп росту, %
Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	161895	186179	115
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	196094	196094	100
Фондівіддача, грн.	0,80	0,95	119
Фондомісткість, грн.	1,20	1,05	88

З табл. 3.8 можна зробити висновок, що при збільшенні обсягу виробництва на 15 % фондівіддача збільшується на 19 %, що говорить про більш ефективне використання основних засобів. Таким чином, після збільшення обсягу виробництва на 15 % фондівіддача збільшиться з 0,80 грн. до 0,95 грн., а показник фондомісткості зменшиться з 1,20 грн. до 1,05 грн.. Зниження фондомісткості на 12 % означає економію праці, уречовленої в основних засобах, що беруть участь у виробництві.

При дотриманні даних рекомендацій ФГ «Таврія-Скіф» буде отримувати максимально можливий прибуток. Отже, можна зробити висновок про те, що проведені економічні обґрунтування запропонованих заходів щодо підвищення ефективності використання основних засобів ФГ «Таврія-Скіф», позитивно впливають на ефективність діяльності підприємства. Показник фондівіддачі збільшився на 19 %, це обумовлено

збільшенням обсягу виробництва підприємства на 15 %, а фондомісткість знизилася на 12 %, що безсумнівно є позитивним моментом. Можна сказати, що використання основних засобів підприємства буде більш ефективне в результаті реалізації запропонованих заходів в порівнянні з звітним періодом.

Пропонуємо притримуватися програми заходів «Підвищення ефективності використання основних засобів підприємства» (табл. 3.9), яка безпосередньо впливає з результатів аналізу і вивчення господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф».

Таблиця 3.9 – Програма заходів для підвищення ефективності використання основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»

Заходи	Термін виконання	Хто виконує
Внутрішні заходи		
Підвищення кваліфікації працівників	2 місяці	Бухгалтерія
Збільшення випуску продукції	протягом року	Відділ агрономії
Зниження фондомісткості і збільшення фондovіддачі	протягом року	Інженерний відділ
Прискорення процесу встановлення придбаного в 2018 році обладнання на виробничих ділянках	протягом року	Інженерний відділ
Своєчасне оновлення складу об'єктів основних засобів	протягом року	Інженерний відділ
Заміна і модернізація застарілого обладнання, використовуючи нові види верстатів і машин	6 місяців	Інженерний відділ
Продовжувати роботу по оптимізації термінів служби основних засобів	протягом року	Бухгалтерія
Зовнішні заходи		
Провести роботу з покращення техніко-економічних показників	протягом року	Бухгалтерія

Враховуючи вищесказане, ФГ «Таврія-Скіф» має широкий спектр можливостей для підвищення ефективності використання основних засобів.

При цьому головне значення мають набути методи інтенсивного напрямку, а саме своєчасне введення в дію основних засобів, раціональну організацію праці робітників, своєчасне профілактичне обслуговування та якісний ремонт основних виробничих засобів.

Отже, будь-який комплекс заходів щодо поліпшення використання основних засобів, розроблений у всіх ланках управління підприємством, повинен передбачати забезпечення зростання обсягів виробництва продукції насамперед за рахунок більш повного і ефективного використання внутрішньогосподарських резервів і шляхом більш повного використання машин і устаткування, підвищення коефіцієнта змінності, ліквідації простоїв, подальшої інтенсифікації виробничих процесів. Величезне значення в поліпшенні використання основних фондів і виробничих потужностей має матеріальне стимулювання робітників.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження організації та методики обліку основних засобів та ФГ «Таврія-Скіф», а також аналізу ефективності їх використання, можна зробити наступні висновки.

Аналіз праць вітчизняних і зарубіжних дослідників та нормативно-правових актів з питань бухгалтерського обліку надав підстави стверджувати, що на сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку не існує єдиного підходу до трактування поняття щодо основних засобів, що дало змогу обґрунтувати напрям його подальшого розвитку. У пропонованому визначенні розглядаємо основні засоби як матеріальні ресурси, які підприємство застосовує для здійснення усіх видів діяльності та задоволення потреб з очікуваним строком експлуатації більше дванадцяти календарних місяців з дати введення в експлуатацію, вартість яких зменшується в процесі використання. Дане визначення характеризує основні засоби як об'єкт бухгалтерського обліку будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від форми власності та галузевої спрямованості.

Об'єктом дослідження обрано ФГ «Таврія-Скіф», яке є одним з найбільших сільгосптоваровиробників Запорізької області та займає лідируючі позиції на ринку вже 25 років. Основним видом діяльності господарства є рослинництво. Бухгалтерський облік ведеться на підставі Закону України № 996-XVI, Податкового кодексу України, НП(С)БО та внутрішніх документів компанії та базується на дотриманні основних принципів бухгалтерського обліку. Аналіз основних показників, що характеризують фінансово-економічний стан діяльності господарства показує, що фермерське господарство «Таврія-Скіф» є фінансово стійким. Фінансовий результат у вигляді прибутку є показником, що прямо відображає ефективність здійснюваної господарської діяльності.

До основних засобів ФГ «Таврія-Скіф» відносяться засоби праці, що

беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється.

Оцінювання сучасного документального забезпечення обліку основних засобів свідчить, що чинний порядок документування операцій із руху та експлуатації основних засобів є досить трудомістким у відображенні, опрацюванні інформації, дублюванні даних у різних формах документів, що призводить до зниження оперативності документообігу. Розроблена форма первинного документу щодо основних засобів «Картка обліку основних засобів» дозволяє поєднати регістри та первинні документи з руху основних засобів. Змістовно, розроблений первинний документ, відображає факт введення в експлуатацію (оприбуткування) основного засобу та містить інформацію про об'єкт протягом періоду використання (внутрішнє переміщення, ремонт, реконструкцію, модернізацію, амортизацію). Тобто, Картка обліку основних засобів органічно замінює форми №ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», №ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів», ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»; №ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту».

Нормативно визначено, що інвентарний список основних засобів має використовуватися на підприємстві для організації пооб'єктного обліку основних засобів по місцях їх знаходження чи експлуатації, відповідно, за матеріально-відповідальними особами. В умовах переходу підприємств на МСФЗ постає питання контролю за процесом оцінки вартості об'єктів основних засобів на дату складання фінансової звітності. Саме тому, відомості про плановий та фактичний строк корисного використання об'єкта основного засобу мають актуальне значення. Модифіковані Інвентарні списки основних засобів дозволяють: підвищити рівень контролю за терміном використання основних засобів; надають можливість прийняття менеджерами оперативних рішень з придбання необхідних і реалізації

об'єктів основних засобів, що не використовуються у виробничому процесі; отримувати своєчасно інформацію про стан основних засобів.

Процес організації та проведення інвентаризації основних засобів на підприємствах регламентовано Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. наказом МФУ від 02.09.2014 р. № 879. При цьому, питання документального забезпечення цього процесу є елементом облікової політики кожного підприємства, тому що не затверджені на державному рівні форми первинних та узагальнюючих документів з інвентаризації основних засобів. Систематизуючи вимоги до облікових документів, наведені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1996 р. № 996-XIV; Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. наказом МФУ від 02.09.2014 р. № 879; Положенні «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 24.05.1995 р. № 88 розроблено первинний документ «Інвентаризаційний опис основних засобів» та узагальнюючий документ «Протокол засідання інвентаризаційної комісії щодо результатів інвентаризації основних засобів». Розроблені документи сприяють підвищенню інформативної цінності результатів інвентаризації основних засобів.

Опрацювання наукових праць провідних вчених з питань сутності та змісту облікової політики підприємства в цілому, та зокрема в частині основних засобів та нормативно-правових актів, доводить тезу, що трактування й визначення поняття «облікова політика», що надаються науковцями є значно ширшими та охоплюють питання ведення й організації бухгалтерського обліку. Пропоноване визначення облікової політики як комплекс принципів, методів, правил, процедур, способів оцінювання, які застосовуються суб'єктом господарювання із першого дня здійснення всіх його господарських операцій для складання фінансової звітності, на відміну від існуючих суттєво поглиблене і розширене та охоплює період початку застосування даних принципів, методів та процедур, які впливають на результати фінансово-господарської діяльності.

Формування облікової політики включає певні інструменти, важелі, які забезпечують документальне оформлення управлінської дії. Інструменти облікової політики – це закони, накази, положення, інструкції, внутрішні регламенти тощо. При цьому, на локальному рівні формування облікової політики підприємства передбачає створення системи внутрішніх регламентів підприємства, які закріплюють обрані підприємством методи ведення обліку, технологію облікового процесу, варіанти організації роботи облікового апарату. На сьогоднішній день відсутні нормативні акти щодо формування облікової політики на рівні фермерських господарств, в тому числі і в частині облікових аспектів основних засобів. Розроблений прикладний інструментарій облікової політики в частині основних засобів, що включає в себе робочий план рахунків бухгалтерського обліку; типову кореспонденцію рахунків за операціями з основними засобами; посадові інструкції бухгалтера з обліку основних засобів; положення про порядок проведення інвентаризації основних засобів; графік документообігу для забезпечення записів щодо основних засобів у бухгалтерському обліку, що забезпечує достовірне відображення операцій з основними засобами в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Аналіз наявності та структури основних засобів на ФГ «Таврія-Скіф» доводить забезпеченість будинками, спорудами та передавальними пристроями, машинами та обладнанням, транспортними засобами, інструментами та інвентарем, багаторічними насадженнями. За три роки частка основних засобів змінювалася. В структурі основних засобів за 2018 рік основне місце займають машини та обладнання і складають 57,3 % від загальної структури. Найменшу питому вагу займають інструменти та інвентар – 0,1 %. Також варто зазначити, що в структурі основних засобів найбільшу частку займає активна частина (77,9 %). Це є позитивним явищем, адже саме за рахунок активної частини основних засобів досягається підвищення ефективності виробництва. У 2018 році основні засоби оновлено на 37%, що в порівнянні з 2017 роком на 3% більше. Але в 2019 році даний

показник значно знизився і склав 3 %. Тобто відбуваються коливання в оновленні основних засобів. Причиною зниження коефіцієнта оновлення стало зменшення суми основних засобів, що надійшли аж на 92 % і підвищення вартості наявних основних засобів на кінець року лише на 3 %. Аналіз технічного стану основних засобів свідчить, що ФГ «Таврія-Скіф» ефективно управляє своїми основними засобами і їх технічний стан задовільний, але показники стрімко наближаються один до одного (величина коефіцієнта придатності на кінець 2018 року (60 %) більша за величину коефіцієнта зношеності – 40 %). Аналіз основних фондів ФГ «Таврія-Скіф» за 2017-2019 роки за кількома напрямками дозволяє дати оцінку ефективності використання основних засобів, яка заснована на застосуванні загальної для всіх ресурсів технології оцінки. Отже, підприємство має стабільне зростання основних фондів. У 2019 році в порівнянні з 2018 роком фондівіддача на ФГ «Таврія-Скіф» зменшилася з 1,10 грн. до 0,80 грн. з кожної гривні основних засобів, а фондомісткість в порівнянні з 2018 роком збільшилася з 0,92 грн. до 1,20 грн. Зниження фондівіддачі свідчить про те, що знижується віддача кожної вкладеної гривні в вартість основних засобів.

При аналізі підвищення рівня ефективності використання основних засобів слід зазначити, що його вдосконалення – це комплексний безперервний процес раціоналізації. Будь-який комплекс заходів щодо поліпшення використання основних засобів передбачає забезпечення зростання обсягів виробництва продукції насамперед за рахунок більш повного і ефективного використання внутрішньогосподарських резервів. З цією метою нами запропоновано ряд загальних і конкретних заходів, впровадження яких в практичну діяльність дозволить підвищити ефективність використання основних засобів, які подано у форматі програми.

Отже, цілі і завдання, які були поставлені нами в кваліфікаційній роботі – досягнуті. Тому проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що упровадження даних рекомендацій сприятиме ефективному управлінню основними засобами та дозволить покращити фінансовий стан підприємства.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві : Закон України від 16.01.2020 р. № 466-IX. Дата оновлення: 16.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення: 02.08.20)

2. Основні засоби : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 02.02.2019)

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 07.11.2020 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 02.08.20)

4. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. Дата оновлення: 14.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 02.08.20)

5. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202. Дата оновлення: 01.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text> (дата звернення: 02.08.20)

6. Основні засоби: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку від 01.01.2012 р. Дата оновлення: 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення: 02.08.20)

7. Щодо затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» (ДК 013-97) : Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19.08.1997 р. № 507. Дата оновлення: 19.08.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/>

v0507217-97#Text (дата звернення: 12.08.20)

8. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва : Наука, 1993. 572 с.
9. Бойко В. М., Вашків П. Г. Бізнес: словник-довідник. Київ : Знання, 1995. 565 с.
10. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера. Киев : Ника-Центр, 1998. 480 с.
11. Верхоглядова Н. І., Шило В. П., Ільїна С. Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
12. Гречко С. М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3(21). Ч. 2. С. 23-31.
13. Завадський Й. С., Осовська Т. В., Юшкевич О. О. Економічний словник. Київ : Кондор, 2006. 356 с.
14. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики / за ред. А. М. Коваленко. Дніпро : Баланс-Клуб, 2006. 1024 с.
15. Коваленко О. В., Громова І. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя : ЗДІА, 2014. Вип. № 7. С. 20-27
16. Кленін О. В. Ефективність відтворення основного капіталу підприємств : монографія. Дніпро : Баланс-Клуб, 2006. 196 с.
17. Лытнева Н. А., Малявкина Л. И., Федорова Т. В. Бухгалтерский учет: ученик. Дніпро : Баланс-Клуб, 2006. 496 с.
18. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2012. 647 с.
19. Samuel P., Hollander Jean-baptiste Say And The Classical Canon In Economics: The British Connection In French Classicism (Routledge Studies in the History of Economics). 2015. 554 с.
20. Пушкарь І. В., Полякова К. В. Підходи до визначення сутності

поняття «основні засоби». Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях : тези XIII міжнар. наук.-практ. конф., (м. Запоріжжя, 25-26 жовтня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 169-171.

21. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. 2-ге вид. Київ : КНЕУ, 2002. 624 с.

22. Івахів Ю. О. Питання оцінки в бухгалтерському обліку: термінологічний аспект. *Економічний часопис- XXI*. 2012. № 1. С. 70-73.

23. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Микитюк Н. Я. Фінансовий облік : підручник. Київ : Хай-Тек Прес, 2011. 544 с

24. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Харків : Фактор, 2007. 976 с.

25. Малюга Н. М. Оцінка в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 1999. 23 с.

26. Бондар М. І. Облік і аудит основних засобів (на матеріалах аграрних підприємств Київської області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.14. Київ, 2014. 23 с.

27. Hendriksen E., Van Breda M. Accounting Theory: Homewood : Irwin, 1992. 120 pp.

28. Mathews M. R., Perera M. H. Accounting Theory and Development. Thomson Publishing Company, 1996. 147 pp.

29. Фінансові витрати : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415. Дата оновлення: 23.07.19 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text> (дата звернення: 17.09.20)

30. Оренда : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181. Дата оновлення: 09.08.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 17.09.20)

31. Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена

діяльність : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення: 17.09.2018.03.2014)

32. Зменшення корисності активів : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28, затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817. Дата оновлення: 10.01.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення: 17.09.20)

33. Інвестиційна нерухомість : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32, затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779. Дата оновлення: 10.01.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text> (дата звернення: 17.09.20)

34. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 29.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 17.09.20)

35. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 03.08.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 20.09.20)

36. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. Дата оновлення: 18.11. 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 20.09.20)

37. Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки : Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 від 01.01.2012 р. Дата оновлення: 01.01.2012 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text (дата звернення: 20.09.20)

38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон

України, затв. від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 03.07.2020 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.09.20)

39. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 р. Дата оновлення: 23.07.2019 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 20.09.20)

40. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. Дата оновлення: 14.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 20.09.20)

41. Азмірян А. Н. Великий економічний словник : словник 6-е видання, доп. Миколаїв : Інститут нової економіки, 2004. 376 с.

42. Бакаєв А. С. Бухгалтерські терміни та визначення: словник. Миколаїв: Бухгалтерський облік, 2002. 160 с.

43. Єфремова А. А. Облікова політика підприємства: зміст і формування. Харків : Книжковий світ, 2000. 478 с.

44. Барановська Т. В. Облікова політика підприємств в Україні : теорія і практика : дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Житомир, 2004. 282 с.

45. Безруких П. С. Бухгалтерський облік. Київ: Вища школа, 1999. 563 с.

46. Бичкова С. М., Райхман М. В., Соколов В. Я. Аудиторський словник : словарь. Київ : Юр-Агро-Веста, 2003. 192 с.

47. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в Україні. Житомир : ЖДТУ, 2003. 524 с.

48. Каверіна С. А, Смоквіна Г. А. Методичні аспекти формування облікової політики підприємства: національний та міжнародний досвід. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. №3/1. С. 8-14

49. Оскірко Ю. А., Секіріна Н. В. Поняття облікової політики та її

економічна суть. URL : http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010/Economics/74443.doc.htm (дата звернення 28.09.2020)

50. Bhattacharyya A. K. Financial accounting for Business managers 3rd. Ed., 2006

51. Tulsian P.C. Financial accounting, 2006.

52. Бойко Л. Г. Облікова політика підприємства : конспект лекцій (для слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит») Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2013. 141 с.

53. Гаврилюк В. М., Жук В. М., Михайлова М. Г. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Київ : Юр-Агро-Веста, 2007. 326 с.

54. Лузан Ю. Я., Гаврилюк В. М., Жук В. М. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Київ : Юр-Агро-Веста, 2007. 326 с.

55. Сердюк В. М., Бешуля І. В., Гевлич Л. Л., Панкова М. М. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Донецьк : Донецький національний університет, 2013. 308 с.

56. Сторожук Т. М. Теоретико-методологічні аспекти формування облікової політики підприємств : монографія. Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2011. 460 с.

57. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. Дата оновлення: 14.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 28.09.20)

58. Саєнко О.Р., Полякова К.В. Особливості відображення інформації щодо основних засобів в обліковій політиці. Молода наука (м. Запоріжжя, 2019 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2019. С. 184-187.

59. Проскуріна Н. М. Особливості облікового процесу основних засобів за міжнародними стандартами фінансової звітності. Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях : тези XIII міжнар. наук.-практ. конф., (м. Запоріжжя,

25-26 жовтня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 174-175.

60. Шадріна Г. В. Економічний аналіз. Теорія і практика : підручник для бакалаврів. Київ : Вища школа, 2016. 515 с.

61. Бальжинов А. В., Міхеєва Є. В. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства. URL: <http://www.aup.ru/books/m1082> (дата звернення:)

62. Царенко О. М. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1998. 256 с.

63. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : у 2 т. Київ : Хвиля-Прес, 2011. Т. 1.

64. Семенов Г. Економіка підприємства. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 324 с

65. Проскуріна Н.М., Полякова К.В. Аналіз підходів до оцінювання ефективності використання основних засобів на сільськогосподарських підприємствах. *Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства*. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. № 5. С. 148-153.

66. Степаненко О. І., Чернишенко Я. Г. Альтернативні підходи в документуванні облікової інформації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 5. С. 152-153

67. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 15.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 03.07.2020 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (дата звернення: 10.10.2020)

68. Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. Дата оновлення: 03.07.2020 р. URL: <http://uapravo.net/akty/ministerstva-resolution/akt5qwmb0f/index.htm> (дата звернення: 10.10.2020)

69. Про затвердження типових форм первинного обліку, затв. наказом Держкомстату України від 29.12.1995 р. № 352. URL:

<http://uapravo.net/data/base57/ukr57058.htm> (дата звернення: 12.10.2020)

70. Щодо надання роз'яснення стосовно застосування типових форм первинного обліку, лист Державного комітету статистики України від 05.12.2005 р. № 14/1-2-25/102. Дата оновлення: 09.07.2008 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1157.653.0> (дата звернення: 10.10.2020)

71. Полянин А. В., Строева О. А. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 236 с.

72. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 03.08.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 21.10.2020)

73. Про затвердження форм первинної облікової документації для підприємств і організацій : Постанова від 28.12.1989 р. № 241. Дата оновлення: 30.01.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0241697-89#Text> (дата звернення 21.10.2020)

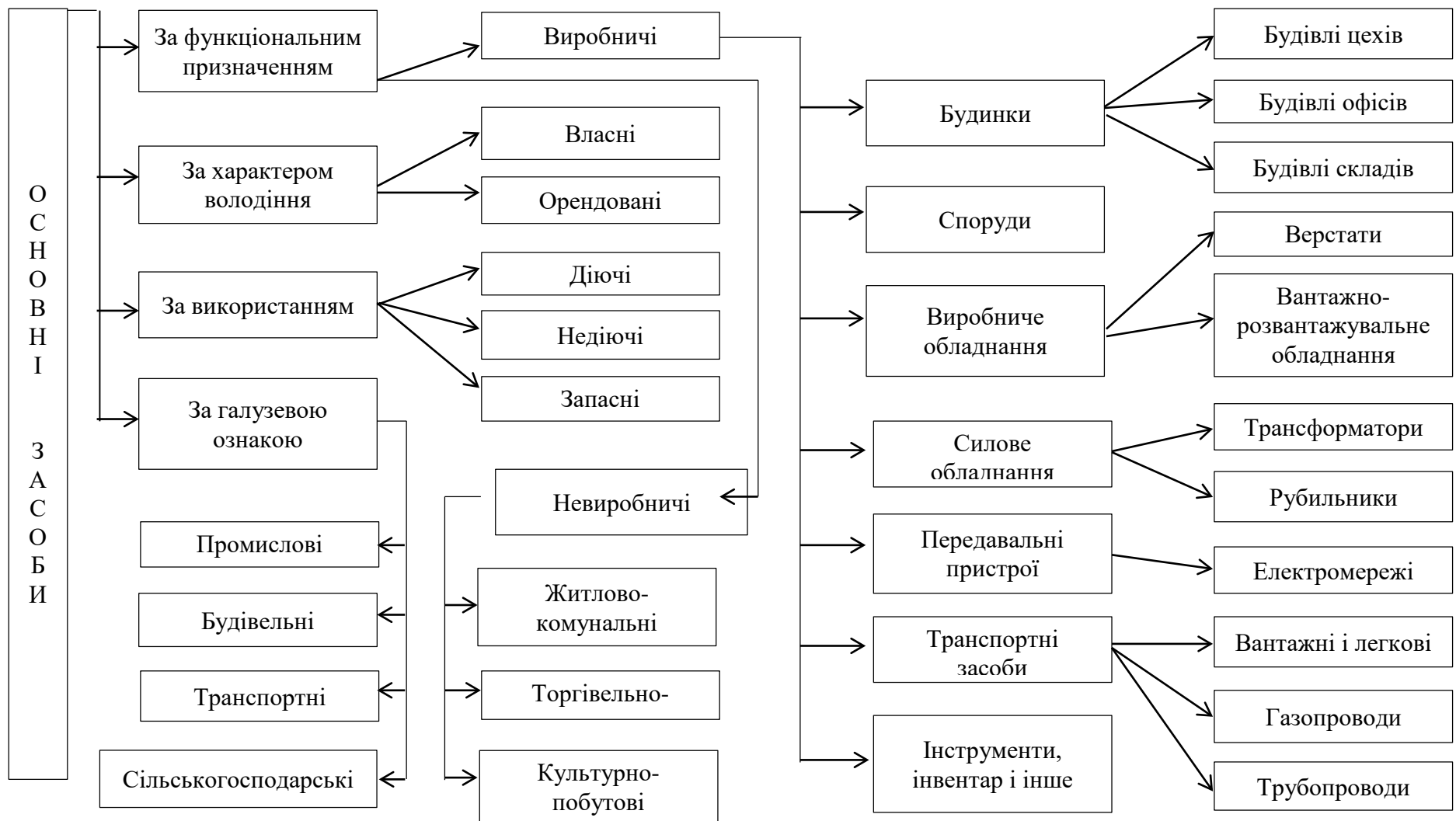
74. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації, затв. наказом Міністерства фінансів України від 17.06.2015 р. № 572. Дата оновлення: 17.06.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-15#Text> (дата звернення 21.10.2020)

75. Проскуріна Н.М., Полякова К.В. Особливості документального оформлення результатів щорічної інвентаризації основних засобів. *Регіональна економіка та управління*. 2020. № 4. С. 147-157.

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Ознаки визнання основних засобів

Науковці	Критерії визнання основних засобів				
	Матеріальність	Призначення	Поступове перенесення вартості	Термін використання	Вартісне вираження
В. М. Бойко	+	+	+		
І. А. Бланк	+	+	+		
Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Львіна, В. І. Кисла			+	+	
С. М. Гречко		+			
Й. С. Завадський		+	+	+	
А. М. Коваленко	+	+		+	
О. В. Коваленко, І. В. Громова		+	+	+	
О. В. Кленін	+	+		+	
Н. А. Литнева, Л. І. Малявкіна, Т. В. Федорова		+		+	
Л. К. Сук, П. Л. Сук	+	+		+	
Samuel P					
П(С)БО 7	+	+		+	
Податковий кодекс України	+	+	+	+	+
Методрекомендації з обліку основних засобів	+	+		+	
Закон України Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі	+	+		+	
МСБО 16	+	+		+	
Класифікатор основних фондів ДК 013-97	+			+	+

ДОДАТОК Б

Рисунок Б.1 – Класифікація основних засобів

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Організаційно-інформаційна модель аналізу основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»

Елементи моделі	Характеристика			
1	2			
Мета аналізу	Визначити забезпечення основними засобами за умови найбільш інтенсивного їх використання та пошуку резервів підвищення їх віддачі.			
Завдання аналізу	<ul style="list-style-type: none"> – визначити забезпеченість підприємства та його структурних підрозділів основними засобами і рівень використання їх за узагальнюючими й окремими показниками; – встановити причини зміни їхнього рівня; – оцінити рух основних засобів; – проаналізувати технічний стан основних засобів; – оцінити ефективність використання окремих видів основних засобів; – розрахувати вплив використання основних засобів на обсяг виробництва продукції та інші показники; – виявити резерви підвищення інтенсивності й ефективності використання основних засобів. 			
Об'єкт аналізу	Фінансовий стан підприємства			
	Ліквідність та платоспроможність	Фінансова стійкість	Рентабельність	Ефективність діяльності
Суб'єкт аналізу	Бухгалтерська, фінансова, економічна служби підприємства	Керівники функціональних та структурних підрозділів	Власники підприємства	Зовнішні користувачі інформації
Інформаційне забезпечення	Зовнішня інформація		Внутрішня інформація	
	Нормативно-довідкова		Облікова, звітна, позаоблікова	
Методичні прийоми обробки первинної інформації	Економіко-логічні методи		Економіко-математичні методи	
	Групування, Порівняння, Розрахунок відносних показників, Розрахунок середніх показників, Деталізація, елімінування, Методи детермінованого факторного аналізу		Методи кореляційно-регресійного аналізу, Методи моделювання фінансових показників	
Система економічних показників аналізу	Абсолютні вартісні показники		Відносні показники	
	<ul style="list-style-type: none"> – основні засоби на початок та кінець періоду; – величина введених в експлуатацію основних засобів; – величина виведених з експлуатації основних засобів. 		<ul style="list-style-type: none"> – структура основних засобів; – динаміка основних засобів; – коефіцієнти зносу, придатності, вибуття, оновлення, фондрентабельності, фондвіддачі, фондомісткості, фондоозброєності тощо. 	
Узагальнення і реалізація результатів аналізу	Узагальнення результатів		Реалізація результатів	
	<ul style="list-style-type: none"> – систематизація інформації; – оцінка основних засобів; – розробка заходів щодо поліпшення 		<ul style="list-style-type: none"> – оцінка варіантів заходів поліпшення обліку основних засобів; 	

Продовження ДОДАТКУ В

1	2	3
основних засобів	обліку основних засобів у майбутньому; – оформлення результатів аналізу та передача їх в управлінські структури; для реалізації запропонованих заходів.	– вибір оптимального варіанту заходів щодо поліпшення обліку основних засобів; – прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів; – доведення прийнятого рішення до виконавців; – визначення термінів і забезпечення контролю за виконанням прийнятих управлінських рішень

ДОДАТОК Д

Додаток 1
 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"
 Управління статистики у місті Мелітополі
 72012, м. Мелітополь, вул. Бейбулатова, 11
 телефон: 42-21-76

Підприємство фермерське господарство "ТАВРІЯ-СКІФ" Дата (рік, місяць, число) 2020 01 01
 Територія _____ за ЄДРПОУ 23878863
 Організаційно-правова форма господарювання _____ за КОАТУУ _____
 Вид економічної діяльності _____ за КОПФГ _____
 Середня кількість працівників 1 218 за КВЕД 0:01.11.0:15

Адреса, телефон 72012, Запорізька обл. Михайлівський р-н. с.Роздол, вул. Молодіжна 1, 0613228008

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку _____

за міжнародними стандартами фінансової звітності _____

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 Грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		-
первісна вартість	1001	7	7
накопичена амортизація	1002	(6)	(7)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	682	5582
Основні засоби	1010	136664	120565
первісна вартість	1011	193821	199433
знос	1012	(57157)	(78868)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	-	-
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	137347	126147
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	90647	134995
Виробничі запаси	1101	27444	61503
Незавершене виробництво	1102	15710	15147
Готова продукція	1103	47493	58345
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2510	5083
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	-	-
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	245	549
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3422	6202
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	207	2263
Готівка	1166	159	5
Рахунки в банках	1167	48	2258
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-

Продовження ДОДАТКУ Д

Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	97	457
Усього за розділом II	1195	97128	149549
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	234475	275696

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	210	210
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	185534	226174
Неоплачений капітал	1425	40640	7479
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	226384	233863
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	3900	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	2955	38924
у тому числі з податку на прибуток	1621	39	1474
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	54	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	212	5
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	931	1430
Усього за розділом III	1695	8091	41833
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-

Управління статистики
у місті Мелітополі
7312, м. Мелітополь, вул. Бєйбулатова, 11
телефон: 42-21-76

Продовження ДОДАТКУ Д

Баланс	1900	234475	275696
--------	------	--------	--------

Керівник _____ / Каліман О. А. /
(підпис)

Головний бухгалтер _____ / Ільєнко Т. В. /
(підпис)

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Управління статистики
у місті Мелітополі
72312, м. Мелітополь, вул. Байбулатова, 11
телефон: 42-21-76

ДОДАТОК Е

Управління статистики
у місті Мелітополі
72312, м.Мелітополь, вул. Бейбулатова, 11
телефон: 42-21-76

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Підприємство фермерське господарство "ТАВРІЯ-СКІФ"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) 2020 01 01
за ЄДРПОУ 23878863

КОДИ		
2020	01	01
23878863		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	161895	172618
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(114738)	(103480)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий :			
прибуток	2090	47157	69138
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	730	479
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(7417)	(8214)
Витрати на збут	2150	(31118)	(17765)
Інші операційні витрати	2180	(1306)	(2202)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності			
прибуток	2190	8046	41436
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	7	-
Інші доходи	2240	118	109
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(691)	(904)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(1)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	7479	40640
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	7479	40640
збиток	2355	-	-

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-

Продовження ДОДАТКУ Е

Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	7479	40640

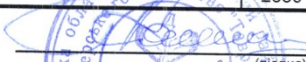
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	112112	115585
Витрати на оплату праці	2505	13595	11591
Відрахування на соціальні заходи	2510	2921	2571
Амортизація	2515	21730	15830
Інші операційні витрати	2520	28838	30858
Разом	2550	179196	176436

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

/ Каліман О. А. /

Головний бухгалтер

/ Ільєнко Т. В. /

Управління статистики
у місті Мелітополі
72312, м. Мелітополь, вул. Бейбулатова, 11
телефон: 42-21-76

ДОДАТОК Ж

ЗАТВЕРДЖУЮ

(підприємство, організація)

підпис
ім'я, по батькові, прізвищеІдентифікаційний код
ЄДРПОУ

КАРТКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ № _____

Дата відкриття картки: «__» _____ 20__ р.

Дата введення в експлуатацію: «__» _____ 20__ р.

Найменування та характеристика об'єкта _____

Початкові дані

Місце- знаходження	Спосіб надходження				Первісна вартість	Початковий знос	Інвентарний номер
	Дебет		Кредит				
	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку			
1	2	3	4	5	6	7	8

Інша важлива інформація _____

Інформація про амортизацію

Дата	Метод	Строк використання	Первісна вартість	Ліквідаційна вартість	Залишкова вартість
1	2	3	4	5	6

Продовження ДОДАТКУ ЖІнша важлива інформація _____

_____**Інформація про внутрішнє переміщення**

Місце- знаходження	Місце- знаходження	Кореспонденція		Первісна вартість	ПІБ та підпис здавача	ПІБ та підпис одержувача
		Дебет	Кредит			
1	2	3	4	5	6	7

Інша важлива інформація _____

_____**Інформація про ремонт, реконструкцію, модернізацію**

Дата операції	№ заказу	Вид операції	Кореспонденція		Первісна вартість	Пройшло випробування (+/-)	ПІБ та підпис
			Дебет	Кредит			
1	2	3	4	5	6	7	8

Інша важлива інформація _____

_____Відповідальна особа
за збереження основних засобів_____
(підпис)_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Головний бухгалтер

(підпис)_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

ДОДАТОК Л

ЗАТВЕРДЖУЮ

(підприємство, організація)_____
підпис, ім'я, по батькові, прізвище

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

ІНВЕНТАРНИЙ ОПИС ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ № _____

від «__» _____ 20__ р.

Номер і дата наказу на проведення інвентаризації _____

Група основних засобів, що перевіряється _____

Місце проведення інвентаризації _____

Номер рахунку бухгалтерського обліку _____

Інвентаризація розпочата: «__» _____ 20__ р.

Інвентаризація закінчена: «__» _____ 20__ р.

РОЗПИСКА

До початку проведення інвентаризації всі прибуткові та видаткові документи на цінності, здані в бухгалтерію, та всі цінності, які надійшли на мою відповідальність, оприбутковані, а які вибули – списані до витрат.

Відповідальна особа
за збереження основних засобів

(підпис)_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Продовження ДОДАТКУ Л

При інвентаризації встановлено:

№	Найменування об'єкта	Коротка характеристика об'єкта, в т.ч. інвентарний номер	Рік введення в експлуатацію	Місце розташування	Документи, що засвідчують право власності (використання) на об'єкт	Строк корисного використання	Фактична наявність	
							Первісна вартість, грн	Кількість, шт
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Продовження таблиці

№	Ступінь фактичного зносу		За даними бухгалтерського обліку			Відхилення по зносу, грн		
	%	грн	Первісна вартість, грн.	Кількість, шт	Сума зносу, грн	Первісна вартість, грн	Кількість, шт	Сума зносу, грн
10	11	12	13	14	15	16	17	18

Пропозиції по зміні вартості об'єкта: _____

Придатність до використання, враховуючи ступінь фактичного зносу: _____

Разом по опису: а) порядкових номерів _____ (прописом)

б) загальна кількість одиниць, фактично _____ (прописом)

в) на суму, фактично _____ (прописом)

Голова комісії

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Продовження ДОДАТКУ Л

Члени комісії

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

Всі цінності, перелічені в цьому інвентаризаційному описі основних засобів № ____ від «__» _____ 20__ р., перевірені і внесені в опис комісією в моїй присутності, у зв'язку з чим претензій до інвентаризаційної комісії не маю. Об'єкти основних засобів, перераховані в даному інвентаризаційному знаходяться на моєму матеріальному зберіганні

Відповідальна особа

за збереження основних засобів

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Вказані в даному описі дані та підрахунки перевірів:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.,

ДОДАТОК М

ЗАТВЕРДЖУЮ

(підприємство, організація)

підпис, ім'я, по батькові, прізвище

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

**ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ № _____
від «__» _____ 20__ р.**

1. Журнал реєстрації проведених інвентаризацій

№	Наказ на проведення інвентаризації		Назва групи інвентаризації	Рахунок б/о	Місце проведення	Строки проведення	МВО
	Номер	Дата					
1	2	3	4	5	6	7	8

2. Журнал реєстрації інвентаризаційних документів, на основі яких складено протокол

№	Інвентаризаційний опис		Наказ на проведення інвентаризації		Інше
	Номер	Дата	Номер	Дата	
1	2	3	4	5	6

3. Результат оцінки якості проведеної інвентаризації

№	Висновки про якість інвентаризації	Кількість інвентаризацій	Відсоток до загальної кількості
1	2	3	4
1	Проведені на високому рівні, у повній відповідності до вимог законодавства		
2	Проведені на належному рівні, з незначними порушеннями вимог законодавства		
3	Проведені на допустимому рівні, з певними порушеннями вимог законодавства		
4	Проведені на низькому рівні, із значними порушеннями вимог законодавства, а їх результати визнаються недійсними		
	Всього		

Продовження ДОДАТКУ М

7. Інші результати проведених інвентаризацій

№	Висновки про якість інвентаризації	Сума, грн
1	2	3
1	Розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей	
1.1	в тому числі: розмір прямих збитків підприємства	
1.2	сума до сплати в бюджет	
2	Сума невідшкодованих винними особами завданих збитків Підприємству	
3	Сума, на яку зменшуються через виявлені нестачі	
3.1	валові витрати	
3.2	податковий кредит з податку на додану вартість	
4	Сума, на яку збільшуються через виявлені лишки	
4.1	валові доходи	
4.2	податкові зобов'язання з податку на додану вартість	
5	Чисельність матеріально відповідальних осіб, звільнених за виявлені за результатами інвентаризації порушення, осіб	
6	Кількість переданих справ слідчим органам за результатами інвентаризації, шт.	

Протокол склав(ла)

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

З протокол інвентаризації основних засобів ознайомлені:

Керівник

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Голова комісії

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Члени комісії

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

ДОДАТОК Н

ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО «ТАВРІЯ-СКІФ»

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Зміст

Загальна частина

Розділ «Загальні положення по веденню бухгалтерського обліку основних засобів»

Додатки

1	Робочий план рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф»
2	Типова кореспонденція операцій з основними засобами ФГ «Таврія-Скіф»
3	Посадова інструкція бухгалтера з обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»
4	Положення про порядок проведення інвентаризації ФГ «Таврія-Скіф»
5	Графік документообігу для забезпечення записів щодо основних засобів у бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф»

Продовження ДОДАТКУ Н

Загальна частина

Облікова політика (далі - облікова політика) фермерського господарства «Таврія-Скіф» (надалі – Господарство), сформована з принципу послідовного застосування Облікової політики від одного звітного року до іншого, тобто збережені встановлені основи формування і розкриття Облікової політики Господарства.

Облікова політика Господарства сформована, виходячи з того, що Господарство буде продовжувати свою діяльність, в доступному для огляду майбутньому, і не має намірів ліквідуватися або суттєво скоротити діяльність.

Бухгалтерський облік в Господарстві здійснюється працівниками бухгалтерських служб.

Бухгалтерський облік організовується відповідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями до нього.

У своїй роботі бухгалтерські служби керуються:

- вищеназваним Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996-XIV;
- Положеннями (стандартами) з бухгалтерського обліку;
- Планом рахунків бухгалтерського обліку, затвердженим наказом Мінфіну від 30.11.1999 № 29;
- методичними рекомендаціями та вказівками Мінфіну України;
- законодавчими і нормативними актами України, наказами, розпорядженнями Господарства, цією Обліковою політикою.

Звітним фінансовим роком для бухгалтерського обліку в Господарстві вважається календарний рік з 1 січня по 31 грудня включно.

Бухгалтерський облік майна, зобов'язань і господарських операцій Господарства ведеться у гривнях.

Продовження ДОДАТКУ Н

Бухгалтерський облік і документування майна, зобов'язань та інших фактів господарської діяльності, бухгалтерської звітності в Господарстві ведеться українською мовою.

Робочий план рахунків бухгалтерського обліку бухгалтерії Господарства прикладений до цієї Облікової політики.

Всі господарські операції, що проводяться Господарством в обов'язковому порядку оформляються первинними документами. Створення первинних документів, порядок і терміни передачі їх для відображення в бухгалтерському обліку здійснюються, відповідно до затвердженого графіка документообігу. Графік документообігу Господарства додається до цієї Облікової політики.

Своєчасне і якісне оформлення первинних документів, передачу їх у встановлені терміни для відображення в бухгалтерському обліку, а також достовірність які у них даних забезпечують особи, які склали та підписали ці документи.

Керівники структурних підрозділів Господарства за погодженням з головним бухгалтером визначають переліки посадових осіб, які мають право підпису первинних бухгалтерських документів, які затверджуються наказами структурних підрозділів.

Виправлення в документи повинні вноситися лише за погодженням з особами, які склали і підписали ці документи.

Факти господарської діяльності Компанії та структурних підрозділів відображаються в бухгалтерському обліку в тому звітному періоді, в якому вони мали місце, незалежно від фактичного часу надходження чи виплати грошових коштів, пов'язаних з цими фактами.

Первинні документи в структурних підрозділах Господарства оформляються відповідно до вимог чинного законодавства.

Структурні підрозділи, які використовують в роботі обчислювальну техніку, реєстри бухгалтерського обліку ведуть на машинних носіях, з вис-

Продовження ДОДАТКУ Н

новком накопиченої інформації на паперові носії, після закінчення звітного місяця роздруковують вихідні таблиці, забезпечують їх збереження протягом строків, встановлених законодавством.

Структурні підрозділи зберігають первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності протягом строків, що встановлюються відповідно до вимог чинного законодавства, але не менше п'яти років.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і бухгалтерської звітності структурних підрозділів Господарства проводять інвентаризацію майна і зобов'язань відповідно до наказів Господарства.

Всі структурні підрозділи Компанії складають квартальну звітність, яка є проміжною, і річну бухгалтерську звітність.

До складу квартальної звітності Господарства входять Звіт про фінансовий стан (ф.№1) та Звіт про фінансові результати (ф.№2).

До складу річної бухгалтерської звітності Господарства входять:

- форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)»;
- форма № 4 «Звіт про власний капітал»;
- форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Бухгалтерську звітність структурних Господарства підписується керівником і головним бухгалтером

Автоматизація бухгалтерського обліку Господарства здійснюється в програмі, яка передбачає застосування єдиної методології бухгалтерського облік.

Облікова політика включає:

- Загальну частину;

Продовження ДОДАТКУ Н

- Розділ «Загальні положення по веденню бухгалтерського обліку основних засобів»
- Робочий план рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф»;
- Типова кореспонденція операцій з основними засобами ФГ «Таврія-Скіф»;
- Посадова інструкція бухгалтера з обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»;
- Положення про порядок проведення інвентаризації ФГ «Таврія-Скіф»;
- Графік документообігу для забезпечення записів щодо основних засобів у бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф».

Продовження ДОДАТКУ Н

Розділ «Загальні положення по веденню бухгалтерського обліку основних засобів»

1.1. Умови визнання основних засобів

Основні засоби приймаються до бухгалтерського обліку при одночасному дотриманні умов, зазначених в табл.1.

Таблиця 1 – Умови визнання основних засобів

Умови прийняття основних засобів до бухгалтерського обліку	Пояснення
1	2
Передбачається використання в процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій	Активи, які передбачається використовувати виключно для здачі в оренду (лізинг) іншим організаціям, приймаються до обліку за рахунком 01 «Орендовані необоротні активи». Якщо активи використовувалися для цілей виробництва, продажу продукції (робіт, послуг) або управлінських потреб організації, а згодом були здані в оренду, їх переклад з рахунку 10 «Основні засоби» на рахунок 01 «Орендовані необоротні активи»
Передбачається використання активу протягом терміну, що перевищує 12 місяців або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців.	Якщо ж матеріальний актив передбачається використовувати протягом періоду менше 1 року (або операційного циклу, якщо він більше року), то він не може вважатися об'єктом ОЗ для цілей бухгалтерського обліку, а отже, його вартість амортизації не підлягає
Не передбачається подальший перепродаж активів	Якщо активи придбані виключно з метою їх подальшої перепродажу, вони підлягають обліку за рахунком 28 «Товари». Якщо активи придбані з метою використання в процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, а згодом було прийнято рішення про їх продаж, їх перекладають з рахунку 10 «Основні засоби» на рахунок 28 «Товари»
Активи мають здатність приносити Господарству економічні вигоди в майбутньому	Економічні вигоди від основних засобів можуть бути отримані в вигляді виручки або економії витрат, при використанні основних засобів, в процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій

Продовження ДОДАТКУ Н

Продовження таблиці 1

1	2
Активи належать Господарству на праві власності, придбані за договорами лізингу	Активи, створені в Господарстві і підлягають державній реєстрації (нерухоме майно), приймаються до обліку в складі основних засобів, при їх фактичному введенні в постійну експлуатацію незалежно від факту подання Господарством необхідних документів в орган державної реєстрації прав на нерухоме майно та угод з ним. Нерухоме майно, придбане у сторонніх організацій, приймається до обліку в складі основних засобів після державної реєстрації угоди в порядку, встановленому чинним законодавством. Активи, придбані за договорами лізингу, враховуються в складі основних засобів Господарства, якщо за умовами договорів об'єкти лізингу враховуються на балансі лізингоодержувача.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» № 466-IX від 16.01.2020р. вартісний критерій для віднесення об'єкта до малоцінних необоротних матеріальних активів складає 20 000 грн. Але до таких основних засобів, що придбані до 23.05.2020 р. ці зміни не застосовуються. Новий критерій 20000 грн. діє уже на такі основні засоби, які придбано з 23.05.2020 р.

Основними засобами ФГ «Таврія-Скіф» визнаються матеріальні активи, очікуваний термін корисного використання яких більше, ніж один рік, первинна вартість яких визначається залежно від класу більше 20 000грн. Вартісна ознака предметів, що відносяться до малоцінних необоротних матеріальних активів прийнята в розмірі, що не перевищує 20 000 грн. без ПДВ.

1.2. Надходження основних засобів

Основні засоби приймаються до обліку Господарства за первісною вартістю.

Продовження ДОДАТКУ Н

Первісна вартість об'єкта згідно п. 8 П(С)БО 7 включає такі витрати:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству/установі);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Надходження основних засобів в Господарство може здійснюватися:

- за договорами купівлі-продажу, договорів міни (децентралізовані поставки);
- за договорами лізингу;
- об'єктів, закінчених будівництвом господарським способом структурного підрозділу;
- безоплатне надходження;
- від засновників, внесених в якості внеску до Статутного капіталу;
- за результатами інвентаризації (як виявлені під час інвентаризації).

1.3. Переоцінка основних засобів

Переоцінка основних засобів здійснюється Господарством на підставі наказу директора Господарства за відновною (переоціненою) вартістю.

Продовження ДОДАТКУ Н

Сума дооцінки (уцінки) визначається по кожному об'єкту основних засобів і вноситься в інвентарні картки з обліку об'єктів основних засобів (груп об'єктів основних засобів).

Результати проведеної за станом на 1 січня звітного року переоцінки об'єктів основних засобів відображаються в бухгалтерському обліку Господарства оборотами січня звітного року і не включаються до цієї бухгалтерської звітності попереднього звітного року. При складанні бухгалтерського балансу за звітний рік проводиться зміна вступного сальдо по рядках 10 «Основні засоби», 42 «Додатковий капітал» і 44 «Нерозподілений прибуток минулих років».

1.4. Амортизація основних засобів

Амортизована сума – це первісна вартість об'єкта основних засобів або переоцінена вартість об'єкта за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Вартість об'єктів основних засобів погашається за допомогою нарахування амортизації.

У бухгалтерському обліку амортизація нараховується на всі основні засоби крім землі та незавершених капітальних вкладень і призупиняється на період їх реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації. На об'єкти зовнішнього благоустрою, житлові будинки та автодороги загального користування амортизація нараховується з одночасним визнанням доходу на суму нарахованої амортизації.

Незавершене будівництво включає затрати, безпосередньо пов'язані з будівництвом основних засобів, плюс відповідний розподіл змінних накладних витрат, безпосередньо пов'язаних із будівництвом. Незавершене будівництво не амортизується. Амортизація незавершеного будівництва (аналогічно об'єктам основних засобів) починається з моменту готовності цих активів до експлуатації, тобто коли вони знаходяться в місці та перебувають у стані, що забезпечує їх функціонування відповідно до намірів

Продовження ДОДАТКУ Н

керівництва.

Земля, що належить ФГ «Таврія-Скіф» на правах власності, не амортизується.

1.5. Строк корисного використання та метод нарахування амортизації

Строк корисного використання об'єктів основних засобів встановлюється при прийнятті їх до бухгалтерського обліку Господарства

Строк корисного використання по групах однорідних об'єктів основних засобів визначається комісією з приймання основних засобів і затверджується керівництвом підприємства. Термін корисного використання основних засобів переглядається за результатами річної інвентаризації.

Строк корисного використання об'єктів основних засобів, отриманих в лізинг, встановлюється рівним терміном дії договору лізингу (терміну сплати лізингових платежів).

Строк корисного використання капітальних вкладень в орендовані основні засоби встановлюється не більше строку їх оренди.

Строк корисного використання тимчасових титульних будівель і споруд, що використовуються тільки в процесі будівництва об'єкта основних засобів, встановлюється не більше терміну будівництва.

Строки корисного використання класів основних засобів встановлено таким чином, описано в табл. 2

Таблиця 2 – Строки корисного використання класів основних засобів

Класи	Строки корисної експлуатації, років
1	2
група 1 - земельні ділянки	-
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	-
група 3 – будівлі	50
Споруди	50

Продовження ДОДАТКУ Н

Продовження таблиці 2

1	2
група 4 - машини та обладнання	10
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом),	3
інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	
група 5 - транспортні засоби	10
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	5
група 7 - тварини	-
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	6
група 10 - бібліотечні фонди	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	-
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	-
група 15 - предмети прокату	-
група 16 - довгострокові біологічні активи	-
група 17 - незавершене будівництво	-

Нарахування амортизації об'єктів основних засобів проводиться наступними способами:

- прямолінійним;
- зменшення залишкової вартості;
- кумулятивним;
- прискореного зменшення залишкової вартості;
- виробничим.

Амортизація основних засобів призначена для списання амортизованої суми протягом строку корисного використання активу і розраховується з використанням прямолінійного методу.

Нарахування амортизації по об'єктах основних засобів, проводиться прямолінійним способом виходячи з терміну корисного використання цього

Продовження ДОДАТКУ Н

об'єкту. Нарахування амортизації основних засобів починається з місяця, наступного за датою введення в експлуатацію.

1.5. Вибуття об'єктів основних засобів

Основні засоби, які обліковуються на балансі Господарства вибувають з таких підстав:

- продаж основних засобів;
- безоплатна передача основних засобів;
- ліквідація основних засобів, внаслідок морального або фізичного зносу, неможливості подальшої експлуатації з інших причин;
- ліквідація основних засобів, в результаті стихійних лих та інших надзвичайних обставин;
- передачі за договором міни, дарування;
- при виявленні недостачі або псування об'єктів основних засобів при їх інвентаризації;
- часткової ліквідації при виконанні робіт з реконструкції та інше.

Документи, що підтверджують факт вибуття основних засобів і є підставою для їх списання з бухгалтерського обліку, наведені в табл.3.

Таблиця 3 – Документи, що підтверджують факт вибуття основних засобів

Причина вибуття основних засобів	Підтверджуючі документи
1	2
Продаж	Договір купівлі-продажу Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про прийом-передачу об'єкта основних засобів.
Безоплатна передача	Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про прийом-передачу об'єкта основних засобів.
Передача за договором міни, дарування	Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про прийом-передачу об'єкта основних засобів
Передача в якості внеску до статутного капітал залежного суспільства, іншої сторонньої	Установчі документи сторонньої організації. Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про прийом-передачу об'єкта основних засобів.

Продовження ДОДАТКУ Н

Продовження таблиці 2

1	2
Списання недостачі об'єктів основних засобів за результатами інвентаризації	Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про списання об'єкта основних засобів.
Ліквідація внаслідок морального або фізичного зносу, неможливості подальшої експлуатації з інших причин	Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про списання об'єкта основних засобів.
Ліквідація в результаті стихійних лих та інших надзвичайних обставин	Наказ (розпорядження) директора Господарства Акт про списання об'єкта основних засобів.

Ліквідаційна вартість на ФГ «Таврія-Скіф» установлена в розмірі 00,00 грн., строки корисного використання і метод нарахування амортизації переглядаються на кінець кожного фінансового року. Вплив будь-яких змін, що виникають від оцінок, зроблених у попередні періоди, ураховується як зміна облікової оцінки.

Дохід або збиток, що виникає в результаті вибуття або ліквідації об'єкта основних засобів, визначається як різниця між надходженнями від продажу і балансовою вартістю активу, а визнається у прибутках і збитках.

Продовження ДОДАТКУ Н

Додаток 1

до Облікової політики ФГ «Таврія-Скіф»

Робочий план рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності ФГ «Таврія-Скіф»

Клас 1. Необоротні активи

Клас 2. Запаси

Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи

Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань

Клас 5. Довгострокові зобов'язання

Клас 6. Поточні зобов'язання

Клас 7. Доходи і результати діяльності

Клас 8. Витрати за елементами

Клас 9. Витрати діяльності

Клас 0. Позабалансові рахунки

Синтетичні рахунки		Субрахунки		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3		4
Клас 1. Необоротні активи				
10	Основні засоби	100	Інвестиційна нерухомість	Усі види діяльності
		101	Земельні ділянки	
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель	
		103	Будинки та споруди	
		104	Машини та обладнання	
		105	Транспортні засоби	
		106	Інструменти, прилади та інвентар	
		107	Тварини	
		108	Багаторічні насадження	
		109	Інші основні засоби	
11	Інші необоротні матеріальні активи	111	Бібліотечні фонди	Усі види діяльності
		112	Малоцінні необоротні матеріальні активи	
		113	Тимчасові (нетитульні) споруди	
		114	Природні ресурси	
		115	Інвентарна тара	
		116	Предмети прокату	
		117	Інші необоротні матеріальні активи	

Продовження ДОДАТКУ Н

12	Нематеріальні активи	121	Права користування природними ресурсами	Усі види діяльності
		122	Права користування майном	
		123	Права на комерційні позначення	
		124	Права на об'єкти промислової власності	
		125	Авторське право та суміжні з ним права	
		126	Виключено	
		127	Інші нематеріальні активи	
13	Знос (амортизація) необоротних активів	131	Знос основних засобів	Усі види діяльності
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів	
		133	Накопичена амортизація нематеріальних активів	
		134	Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	
		135	Знос інвестиційної нерухомості	
14	Довгострокові фінансові інвестиції	141	Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	Усі види діяльності
		142	Інші інвестиції пов'язаним сторонам	
		143	Інвестиції непов'язаним сторонам	
15	Капітальні інвестиції	151	Капітальне будівництво	Усі види діяльності
		152	Придбання (виготовлення) основних засобів	
		153	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	
		154	Придбання (створення) нематеріальних активів	
		155	Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	
16	Довгострокові біологічні активи	161	Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Сільськогосп одарські підприємства, підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогоспо дарську діяльність
		162	Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю	
		163	Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	
		164	Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	
		165	Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю	
		166	Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю	

Продовження ДОДАТКУ Н

17	Відстрочені податкові активи		За видами відстрочених податкових активів	Усі види діяльності
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	181	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду	Усі види діяльності
		182	Довгострокові векселі одержані	
		183	Інша дебіторська заборгованість	
		184	Інші необоротні активи	
19	Гудвіл		За видами об'єктів інвестування	Усі види діяльності
		191	Гудвіл при придбанні	
		192	Виключено	
		193	Гудвіл при приватизації (корпоратизації)	
Клас 2. Запаси				
20	Виробничі запаси	201	Сировина й матеріали	Усі види діяльності
		202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	
		203	Паливо	
		204	Тара й тарні матеріали	
		205	Будівельні матеріали	
		206	Матеріали, передані в переробку	
		207	Запасні частини	
		208	Матеріали сільськогосподарського призначення	
		209	Інші матеріали	
21	Поточні біологічні активи	211	Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Сільськогосп одарські підприємства, підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогоспо дарську діяльність
		212	Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	
		213	Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети		За видами предметів	Усі види діяльності
23	Виробництво		За видами виробництва	Усі види діяльності
24	Брак у виробництві		За видами продукції	Галузі матеріального виробництва
25	Напівфабрикати		За видами напівфабрикатів	Промисловість
26	Готова продукція		За видами готової продукції	Промисловість, сільське господарство та ін.

Продовження ДОДАТКУ Н

27	Продукція сільськогосподарського виробництва		За видами продукції	Сільське господарство
28	Товари	281	Товари на складі	Усі види діяльності
		282	Товари в торгівлі	
		283	Товари на комісії	
		284	Тара під товарами	
		285	Торгова націнка	
		286	Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу	
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи				
30	Каса	301	Каса в національній валюті	Усі види діяльності
		302	Каса в іноземній валюті	
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті	Усі види діяльності
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті	
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті	
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті	
33	Інші кошти	331	Грошові документи в національній валюті	Усі види діяльності
		332	Грошові документи в іноземній валюті	
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті	
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті	
34	Короткострокові векселі одержані	341	Короткострокові векселі, одержані в національній валюті	Усі види діяльності
		342	Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті	
35	Поточні фінансові інвестиції	351	Еквіваленти грошових коштів	Усі види діяльності
		352	Інші поточні фінансові інвестиції	
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями	Усі види діяльності
		362	Розрахунки з іноземними покупцями	
		363	Розрахунки з учасниками ПФГ	
37	Розрахунки з різними дебіторами	371	Розрахунки за виданими авансами	Усі види діяльності
		372	Розрахунки з підзвітними особами	
		373	Розрахунки за нарахованими доходами	
		374	Розрахунки за претензіями	
		375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	
		376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	
377	Розрахунки з іншими дебіторами			

Продовження ДОДАТКУ Н

38	Резерв сумнівних боргів		За дебіторами	Усі види діяльності
39	Витрати майбутніх періодів		За видами витрат	Усі види діяльності
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань				
40	Статутний капітал		За видами капіталу	Усі види діяльності
41	Пайовий капітал		За видами капіталу	Кооперативні організації, кредитні спілки
42	Додатковий капітал	421	Емісійний дохід	Усі види діяльності
		422	Інший вкладений капітал	
		423	Дооцінка активів	
		424	Безоплатно одержані необоротні активи	
		425	Інший додатковий капітал	
43	Резервний капітал		За видами капіталу	Усі види діяльності
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441	Прибуток нерозподілений	Усі види діяльності
		442	Непокриті збитки	
		443	Прибуток, використаний у звітному періоді	
45	Вилучений капітал	451	Вилучені акції	Усі види діяльності
		452	Вилучені вклади й паї	
		453	Інший вилучений капітал	
46	Неоплачений капітал		За видами капіталу	Усі види діяльності
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	471	Забезпечення виплат відпусток	Усі види діяльності
		472	Додаткове пенсійне забезпечення	
		473	Забезпечення гарантійних зобов'язань	
		474	Забезпечення інших витрат і платежів	
		475	Забезпечення призового фонду (резерв виплат)	
		476	Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї	
		477	Забезпечення матеріального заохочення	
		478	Забезпечення відновлення земельних ділянок	
48	Цільове фінансування і цільові надходження		За об'єктами фінансування	Усі види діяльності
49	Страхові резерви	491	Технічні резерви	Страхова діяльність
		492	Резерви із страхування життя	

Продовження ДОДАТКУ Н

		493	Частка перестраховиків у технічних резервах	
		494	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя	
		495	Результат зміни технічних резервів	
		496	Результат зміни резервів із страхування життя	
		497	Результат зміни резервів незароблених премій	
		498	Результат зміни резервів збитків	
Клас 5. Довгострокові зобов'язання				
50	Довгострокові позики	501	Довгострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності
		502	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті	
		503	Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті	
		504	Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті	
		505	Інші довгострокові позики в національній валюті	
		506	Інші довгострокові позики в іноземній валюті	
51	Довгострокові векселі видані	511	Довгострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності
		512	Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті	
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями	521	Зобов'язання за облігаціями	Усі види діяльності
		522	Премія за випущеними облігаціями	
		523	Дисконт за випущеними облігаціями	
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	531	Зобов'язання з фінансової оренди	Усі види діяльності
		532	Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів	
54	Відстрочені зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
55	Інші довгострокові зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
Клас 6. Поточні зобов'язання				
60	Короткострокові позики	601	Короткострокові кредити банків у національній валюті	Усі види діяльності
		602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті	
		603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті	
		604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті	
		605	Прострочені позики в національній валюті	

Продовження ДОДАТКУ Н

		606	Прострочені позики в іноземній валюті	
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті	Усі види діяльності
		612	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті	
62	Короткострокові векселі видані	621	Короткострокові векселі, видані в національній валюті	Усі види діяльності
		622	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті	
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Усі види діяльності
		632	Розрахунки з іноземними постачальниками	
		633	Розрахунки з учасниками ПФГ	
64	Розрахунки за податками й платежами	641	Розрахунки за податками	Усі види діяльності
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами	
		643	Податкові зобов'язання	
		644	Податковий кредит	
65	Розрахунки за страхування	651	За пенсійним забезпеченням	Усі види діяльності
		652	За соціальним страхуванням	
		653	За страхуванням на випадок безробіття	
		654	За індивідуальним страхуванням	
		655	За страхуванням майна	
66	Розрахунки за виплатами працівникам	661	Розрахунки за заробітною платою	Усі види діяльності
		662	Розрахунки з депонентами	
		663	Розрахунки за іншими виплатами	
67	Розрахунки з учасниками	671	Розрахунки за нарахованими дивідендами	Усі види діяльності
		672	Розрахунки за іншими виплатами	
68	Розрахунки за іншими операціями	680	Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	Усі види діяльності
		681	Розрахунки за авансами одержаними	
		682	Внутрішні розрахунки	
		683	Внутрішньогосподарські розрахунки	
		684	Розрахунки за нарах відсотками	
685	Розрахунки з іншими кредиторами			
69	Доходи майбутніх періодів		За видами доходів	Усі види діяльності
Клас 7. Доходи і результати діяльності				
70	Доходи від реалізації	701	Дохід від реалізації готової продукції	Усі види діяльності
		702	Дохід від реалізації товарів	

Продовження ДОДАТКУ Н

		703	Дохід від реалізації робіт і послуг	
		704	Вирахування з доходу	
		705	Перестраховування	
71	Інший операційний дохід	710	Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	Усі види діяльності
		711	Дохід від реалізації іноземної валюти	
		712	Дохід від реалізації інших оборотних активів	
		713	Дохід від операційної оренди активів	
		714	Дохід від операційної курсової різниці	
		715	Одержані штрафи, пені, неустойки	
		716	Відшкодування раніше списаних активів	
		717	Дохід від списання кредиторської заборгованості	
		718	Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	
		719	Інші доходи від операційної діяльності	
72	Дохід від участі в капіталі	721	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства	Усі види діяльності
		722	Дохід від спільної діяльності	
		723	Дохід від інвестицій в дочірні підприємства	
73	Інші фінансові доходи	731	Дивіденди одержані	Усі види діяльності
		732	Відсотки одержані	
		733	Інші доходи від фінансових операцій	
74	Інші доходи	741	Дохід від реалізації фінансових інвестицій	Усі види діяльності
		742	Дохід від відновлення корисності активів	
		743	Виключено	
		744	Дохід від неопераційної курсової різниці	
		745	Дохід від безоплатно одержаних активів	
		746	Інші доходи від звичайної діяльності	
75	Надзвичайні доходи	751	Відшкодування збитків від надзвичайних подій	Усі види діяльності
		752	Інші надзвичайні доходи	
76	Страхові платежі		За видами страхування	Страхова діяльність
79	Фінансові результати	791	Результат операційної діяльності	Усі види діяльності
		792	Результат фінансових операцій	
		793	Результат іншої звичайної діяльності	
		794	Результат надзвичайних подій	

Продовження ДОДАТКУ Н

Клас 8. Витрати за елементами				
80	Матеріальні витрати	801	Витрати сировини й матеріалів	Усі види діяльності
		802	Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів	
		803	Витрати палива й енергії	
		804	Витрати тари й тарних матеріалів	
		805	Витрати будівельних матеріалів	
		806	Витрати запасних частин	
		807	Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення	
		808	Витрати товарів	
		809	Інші матеріальні витрати	
81	Витрати на оплату праці	811	Виплати за окладами й тарифами	Усі види діяльності
		812	Премії та заохочення	
		813	Компенсаційні виплати	
		814	Оплата відпусток	
		815	Оплата іншого невідпрацьованого часу	
		816	Інші витрати на оплату праці	
82	Відрахування на соціальні заходи	821	Відрахування на пенсійне забезпечення	Усі види діяльності
		822	Відрахування на соціальне страхування	
		823	Страхування на випадок безробіття	
		824	Відрахування на індивідуальне страхування	
83	Амортизація	831	Амортизація основних засобів	Усі види діяльності
		832	Амортизація інших необоротних матеріальних активів	
		833	Амортизація нематеріальних активів	
84	Інші операційні витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
85	Інші затрати		За видами затрат	Усі види діяльності
Клас 9. Витрати діяльності				
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції	Усі види діяльності
		902	Собівартість реалізованих товарів	
		903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	
		904	Страхові виплати	
91	Загальновиробничі витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
92	Адміністративні витрати		За видами витрат	Усі види діяльності
93	Витрати на збут		За видами витрат	Усі види діяльності
94	Інші витрати	940	Витрати від первісного визнання та	Усі види

Продовження ДОДАТКУ Н

	операційної діяльності		від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	діяльності
		941	Витрати на дослідження і розробки	
		942	Собівартість реалізованої іноземної валюти	
		943	Собівартість реалізованих виробничих запасів	
		944	Сумнівні та безнадійні борги	
		945	Втрати від операційної курсової різниці	
		946	Втрати від знецінення запасів	
		947	Нестачі і втрати від псування цінностей	
		948	Визнані штрафи, пені, неустойки	
		949	Інші витрати операційної діяльності	
95	Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит	Усі види діяльності
		952	Інші фінансові витрати	
96	Втрати від участі в капіталі	961	Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства	Усі види діяльності
		962	Втрати від спільної діяльності	
		963	Втрати від інвестицій в дочірні підприємства	
97	Інші витрати	971	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій	Усі види діяльності
		972	Втрати від зменшення корисності активів	
		973	Виключено	
		974	Втрати від неопераційних курсових різниць	
		975	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій	
		976	Списання необоротних активів	
		977	Інші витрати звичайної діяльності	
		978	Виключено	
		979	Виключено	
98	Податок на прибуток	981	Податок на прибуток від звичайної діяльності	Усі види діяльності
		982	Податок на прибуток від надзвичайних подій	
99	Надзвичайні витрати	991	Втрати від стихійного лиха	Усі види діяльності
		992	Втрати від техногенних катастроф і аварій	
		993	Інші надзвичайні витрати	
Клас 0. Позабалансові рахунки				
01	Орендовані необоротні активи		За видами активів	Усі види діяльності
02	Активи на відповідальному	021	Устаткування, прийняте для монтажу	Усі види діяльності
		022	Матеріали, прийняті для переробки	

Продовження ДОДАТКУ Н

	зберіганні			
		023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні	
		024	Товари, прийняті на комісію	
		025	Матеріальні цінності довірителя	
03	Контрактні зобов'язання		За видами зобов'язань	Усі види діяльності
04	Непередбачені активи й зобов'язання	041	Непередбачені активи	Усі види діяльності
		042	Непередбачені зобов'язання	
05	Гарантії та забезпечення надані		За видами гарантій та забезпечень наданих	Усі види діяльності
06	Гарантії та забезпечення отримані		За видами гарантій та забезпечень отриманих	Усі види діяльності
07	Списані активи	071	Списана дебіторська заборгованість	Усі види діяльності
		072	Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей	
08	Бланки суворого обліку		За видами бланків	Усі види діяльності

Продовження ДОДАТКУ Н

Додаток 2

до Облікової політики ФГ «Таврія-Скіф»

Типова кореспонденція
субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з
основними засобами ФГ «Таврія-Скіф»

Таблиця 1 – Типова кореспонденція рахунків по обліку надходження
основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1	2	3
<i>Придбання за плату</i>		
Відображення суми за договором постачання без ПДВ (у разі придбання об'єктів виробничого призначення)	15	631
Відображення податкового кредиту з ПДВ	641	
Відображення суми за договором постачання разом з ПДВ у разі придбання об'єктів невиробничого призначення	15	631
Відображення сум за консультаційні, інформаційні, посередницькі, реєстраційні, транспортні послуги та інші витрати, пов'язані з придбанням основних засобів	15	685
Відображення сум ПДВ з наданих послуг	641	
Відрахування до Пенсійного фонду при придбанні легкових автомобілів	15	651
Введено в експлуатацію придбаний об'єкт основних засобів за первісною вартістю	10	15
<i>Внесок до статутного капіталу</i>		
Формування зареєстрованого статутного капіталу відповідно до засновницьких документів	46	40
Одержання від учасника об'єкта основних засобів	15	46
Витрати на транспортування, монтаж вказаного об'єкта основних засобів	15	68, 66, 65, 23, 91
Відображення суми ПДВ з транспортних та монтажних витрат	64	68
Зарахування об'єкту до складу основних засобів	10	15
<i>Безоплатне одержання</i>		
Відображення вартості безоплатно одержаних основних засобів (строк експлуатації 5 років)	10	424
Витрати на транспортування і монтаж безоплатно одержаних основних засобів без ПДВ	15	685
Сума ПДВ у рахунках на транспортні та монтажні послуги	641	685

Продовження ДОДАТКУ Н

Продовження таблиці 1

1	2	3
Зарахування витрат на транспортування і монтаж безоплатно одержаних основних засобів до їх первісної вартості	10	15
Визнання доходу одночасно з нарахуванням амортизації за перший рік експлуатації (1/5 вартості безкоштовно одержаного активу)	424	745
<i>Будівництво підрядним способом</i>		
Відображення витрат на проектні, будівельно-монтажні роботи за рахунками підрядників, проектних організацій без ПДВ (у випадку будівництва об'єкта виробничого призначення) Відображення суми ПДВ у рахунках підрядників і проектних організацій	15 641	63
Відображення витрат на проектні, будівельно-монтажні роботи за рахунками підрядників разом ПДВ у випадку будівництва об'єкта невиробничого призначення	15	63
Одержання цільового фінансування на будівництво з зовнішніх джерел (бюджет, позабюджетні фонди, внески дольовиків)	31	48
Використання коштів цільового фінансування для розрахунків з підрядниками	63 48	31 69
Зарахування збудованого об'єкта до складу основних засобів	10	15
<i>Будівництво господарським способом</i>		
Відображення фактичних витрат на спорудження і виготовлення основних засобів за статтями: – будівельні матеріали – оплата праці – відрахування на соціальні заходи за єдиним соціальним внеском – сторонні послуги – послуги будівельної техніки – загальновиробничі витрати – адміністративні витрати (лише у випадках, передбачених П(С)БО 18)	15	205 66 65 63, 685 911 912 92
Якщо будівництво здійснюється допоміжним підрозділом Підприємства	15	23
Зарахування збудованого (виготовленого) об'єкта до складу основних засобів	10	15
Віднесення доходів майбутніх періодів до інших доходів звичайної діяльності в частині нарахованої амортизації уведених об'єктів	69	745
<i>Інші випадки</i>		
Переведення неправильно зарахованих малоцінних необоротних матеріальних активів до складу основних засобів	10	112
Відображено суму дооцінки основних засобів	10	41
Внесено основні засоби в рахунок погашення заборгованості по неоплаченому капіталі	10	46
Оприбутковано надлишки основних засобів, виявлених в результаті інвентаризації	10	69

Продовження ДОДАТКУ Н

Таблиця 2 – Типова кореспонденція рахунків по обліку зносу основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Нарахована амортизація на основний засіб виробничого призначення	23	131
Нарахована амортизація на основний засіб загальновиробничого призначення	91	131
Нарахована амортизація на основний засіб адміністративного призначення	92	131
Нарахована амортизація на основний засіб, використовуваний при збуті продукції	93	131
Нарахована амортизація на основний засіб, що використовується в іншій операційній діяльності (амортизація об'єктів житловокомунального і соціально-культурного призначення)	949	131
Списано знос по основним засобам	131	10

Таблиця 3 – Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з переоцінки основних засобів і зменшення та відновлення їх корисності

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Відображення уцінки основних засобів, які раніше не дооцінювалися в частині залишкової вартості	975	10
Відображення уцінки основних засобів, які раніше дооцінювалися в частині нарахованого зносу	131	10
Віднесення суми уцінки на зменшення нарахованого фонду дооцінки і залишкової вартості (у випадку, якщо об'єкт раніше дооцінювався)	41	10
Віднесення суми уцінки на зменшення нарахованого зносу (у випадку, якщо об'єкт раніше дооцінювався)	131	10
Дооцінка основних засобів (об'єкт раніше не уцінявся).	10	41
Пропорційне збільшення зносу	10	131
Відображення дооцінки основних засобів у випадку, коли об'єкти раніше були оцінені:		
– на суму перевищення дооцінки залишкової вартості над сумою попередніх уцінок, що були включені до складу витрат;	10	41
– на суму дооцінки залишкової вартості в межах попередніх оцінок;	10	746
– на суму дооцінки зносу основних засобів	10	131
Відображення втрат від зменшення корисності об'єктів основних засобів	972	131
Відновлення корисності об'єктів основних засобів після усунення причин попереднього зменшення їх корисності	131	742

Продовження ДОДАТКУ Н

Таблиця 4 – Типова кореспонденція рахунків по обліку вибуття основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
<i>Продаж основних засобів</i>		
Отримано дохід від реалізації об'єкта основних засобів	377	742
Зменшення доходу на суму ПДВ	742	641
Списано суму нарахованого зносу проданого об'єкта основних засобів	13	10
Залишкова вартість проданого об'єкта основних засобів включена до складу витрат	972	10
Доход від реалізації віднесений на фінансовий результат	742	793
Собівартість реалізованого об'єкта віднесена на фінансовий результат	793	972
Отримано оплату від покупця	31	377
<i>Вибуття основних засобів внаслідок безкоштовної передачі</i>		
Передано об'єкт основних засобів новому власникові об'єкта основних засобів по залишковій вартості	377	10
Нараховано податкові зобов'язання на суму ПДВ виходячи зі звичайної ціни (залишкової вартості)	377	641
Списано суму нарахованого зносу переданого об'єкта основних засобів	13	10
Відбито балансову вартість переданого об'єкта й витрати, які пов'язані з передачею (ПДВ)	972	377
Віднесена на фінансовий результат собівартість реалізованого об'єкта	793	972
<i>Вибуття основних засобів через ліквідацію</i>		
Списано нарахований знос об'єкта основних засобів, що ліквідується	13	10
Списано об'єкт основних засобів у частині залишкової вартості	976	10
Нараховано витрати, пов'язані з ліквідацією об'єкта основних засобів	976	661 (65,68)
Віднесені на фінансовий результат витрати по списанню ліквідованого об'єкта	793	976
Оприбутковано матеріали, які отримані в результаті ліквідації об'єкта основних засобів	209	746
<i>Списання нестачі або псування</i>		
Списується вартість нестачі чи псування основних засобів в частині нарахованого зносу	131	10
Списується залишкова вартість зазначених основних засобів	976	10
Визнано дохід у вигляді суми, що підлягає відшкодуванню винними	375	746
Відображення суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету	746	641
Відображення суми недостачі, яка справляється до бюджету	746	642
Одержання суми відшкодування від винних осіб за втрати	30, 31	375

Продовження ДОДАТКУ Н

Додаток 3

до Облікової політики ФГ «Таврія-Скіф»

Посадова інструкція

бухгалтера з обліку основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»

Критерії	Ознайомлений(а)
<i>Мета: Ведення бухгалтерського обліку по категорії основних засобів фермерського господарства.</i>	
1. Загальні положення	
<p>1.1. Ця посадова інструкція відповідає вимогам чинного законодавства України.</p> <p>1.2. Бухгалтер з обліку основних засобів (далі – бухгалтер) відноситься до категорії фахівців.</p> <p>1.3. Дана посадова інструкція визначає функціональні обов'язки, права і відповідальність бухгалтера.</p> <p>1.4. На посаду бухгалтера призначається особа, яка має вищу (економічну) освіту і стаж роботи з обліку і контролю не менше 1 року.</p> <p>1.5. Бухгалтер призначається на посаду і звільняється з посади за наказом директора фермерського господарства, згідно порядку передбаченого чинним трудовим законодавством України.</p> <p>1.6. Бухгалтер підпорядковується безпосередньо головному бухгалтеру.</p> <p>1.7. Бухгалтер повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - законодавчі акти, постанови, розпорядження, накази, керівні, методичні та нормативні матеріали з організації бухгалтерського обліку основних засобів та складання звітності на даній ділянці; - форми і методи бухгалтерського обліку на фермерському господарстві; - план і кореспонденцію рахунків, зокрема, з обліку основних фондів; - організацію документообігу на даній ділянці бухгалтерського обліку; - порядок документального оформлення і відображення на рахунках бухгалтерського обліку оцінки амортизації, відновлення і вибуття основних засобів; - методи економічного аналізу господарсько-фінансової діяльності господарства; - правила експлуатації обчислювальної техніки; 	

Продовження ДОДАТКУ Н

<ul style="list-style-type: none"> - економіку, організацію праці та управління; - ринкові методи господарювання; - правила і норми охорони праці. <p>1.8. У разі тимчасової відсутності бухгалтера, його обов'язки виконує особа, призначена у встановленому порядку, яка набуває відповідних прав і несе відповідальність за належне виконання покладених на нього обов'язків.</p>	
2. Функції	
<p>2.1. Виконує роботу з обліку основних засобів, нарахування амортизації.</p> <p>2.2. Готує всі документи і бере участь в проведенні інвентаризації.</p>	
3. Посадові обов'язки	
<p>Бухгалтер виконує наступні обов'язки:</p> <p>3.1. Виконує роботу з ведення бухгалтерського обліку відповідно до положень чинного законодавства.</p> <p>3.2. Бере участь в розробці і здійсненні заходів, спрямованих на дотримання фінансової дисципліни та раціональне використання ресурсів.</p> <p>3.3. Здійснює прийом і контроль первинної документації на даній ділянці бухгалтерського обліку і готує їх до рахункової обробки.</p> <p>3.4. Відображає на рахунках бухгалтерського обліку операції з обліку основних засобів.</p> <p>3.5. Проводить нарахування податків, що виникають на даній ділянці.</p> <p>3.6. Забезпечує керівників та інших користувачів бухгалтерської звітності порівнянною і достовірною бухгалтерською інформацією по відповідній ділянці обліку.</p> <p>3.7. Бере участь в розробці робочого плану рахунків, форми первинних документів, що застосовуються для оформлення господарських операцій, по яких не передбачені типові форми, а також форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності, бере участь у визначенні змісту основних прийомів і методів ведення обліку і технології обробки бухгалтерської інформації.</p> <p>3.8. Готує дані по відповідній ділянці бухгалтерського обліку для складання звітності, стежить за збереженням бухгалтерських документів, оформляє їх відповідно до встановленого порядку для передачі в архів.</p> <p>3.9. Виконує роботи з формування, ведення та зберігання</p>	

Продовження ДОДАТКУ Н

<p>бази даних бухгалтерської інформації, вносить зміни до довідкової та нормативної інформації, яка використовується при обробці даних.</p> <p>3.10. Бере участь у проведенні інвентаризації.</p> <p>3.11. Проводить вивірку з матеріально-відповідальними особами.</p> <p>3.12. Здійснює нарахування амортизації.</p> <p>3.13. Виконує вимоги відповідно до посадової інструкції з охорони праці.</p> <p>3.14. Виконує інші доручення керівництва господарства, які не ввійшли до посадової інструкції, але виникли в зв'язку з виробничою необхідністю.</p>	
<h3>4. Права</h3>	
<p>Бухгалтер має право:</p> <p>4.1. Отримувати від працівників господарства інформацію, необхідну для здійснення своєї діяльності.</p> <p>4.2. Вимагати від керівництва господарства про залучення до матеріальної і дисциплінарної відповідальності посадових обов'язків.</p> <p>4.3. Підвищувати свою кваліфікацію.</p> <p>4.4. Знайомитися з проектами рішень керівництва господарства, що стосуються його діяльності;</p> <p>4.5. Представляти на розгляд керівництва пропозиції з питань своєї діяльності.</p>	
<h3>5. Відповідальність</h3>	
<p>Бухгалтер несе відповідальність:</p> <p>5.1. За неналежне виконання або невиконання своїх посадових обов'язків, передбачених цією посадовою інструкцією, в межах, визначених чинним законодавством України про працю.</p> <p>5.2. За правопорушення, скоєні в процесі здійснення своєї діяльності, в межах, визначених чинним адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством України.</p> <p>5.3. За завдання матеріальної шкоди, в межах, визначених чинним трудовим і цивільним законодавством України.</p> <p>5.4. За порушення вимог нормативних правових актів України, а також внутрішніх нормативних актів господарства, що регламентують питання захисту інтересів суб'єктів персональних даних, порядку обробки та захисту персональних даних, в межах, встановлених чинним законодавством України.</p> <p>5.5. За невиконання або неналежне виконання своїх</p>	

Продовження ДОДАТКУ Н

<p>функцій і обов'язків, передбачених цією посадовою інструкцією, наказів, розпоряджень, доручень керівництва технікуму, які не ввійшли до посадової інструкції, але виникли в зв'язку з виробничою необхідністю та інші правопорушення, відповідно до чинного законодавства України: зауваження, догану, звільнення.</p>	
6. Умови праці	
<p>Бухгалтер:</p> <p>6.1. Працює за графіком, складеним виходячи з 40-годинного робочого тижня і затвердженим директором господарства.</p> <p>6.2. Самостійно планує свою роботу на кожен звітний рік і півріччя. План роботи погодить з головним бухгалтером, стверджує у директора господарства не пізніше п'яти днів після початку запланованого періоду.</p> <p>6.3. Отримує від головного бухгалтера господарства інформацію нормативно-правового і організаційно-методичного характеру, ознайомлюється з відповідними документами.</p> <p>6.4. Взаємодіє зі співробітниками господарського відділу, з матеріально-відповідальними особами.</p> <p>6.5. Систематично обмінюється інформацією з питань, що входять до його компетенції, з заступниками директора і працівниками господарства.</p> <p>6.6. Дотримується конфіденційності.</p>	

З посадовою інструкцією ознайомлений (а): _____

« _____ » « _____ » 20__ р.

Продовження ДОДАТКУ Н

Додаток 4
до Облікової політики ФГ «Таврія-Скіф»

Положення про порядок проведення інвентаризації основних засобів ФГ «Таврія-Скіф»

1. Інвентаризація основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»

1.1. Інвентаризація основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф», проводиться щорічно перед складанням річної фінансової звітності, а також у наступних випадках:

- при зміні матеріально-відповідальних осіб;
- при встановленні фактів розкрадань, зловживань або псування майна в місцях зберігання основних засобів;
- при стихійних лихах, пожежах та інших надзвичайних обставинах, викликаних екстремальними умовами;
- в інших випадках, прямо передбачених чинним законодавством

1.2. Підставою для проведення інвентаризації є наказ директора ФГ «Таврія-Скіф». Наказ директора ФГ «Таврія-Скіф» містить доручення керівникам відділів ФГ «Таврія-Скіф» видати наказ про проведення інвентаризації в відділеннях і сформувати робочі інвентаризаційні комісії (інвентаризаційні робочі групи).

1.3. Наказами керівників ФГ «Таврія-Скіф» передбачається призначення додаткових членів робочих інвентаризаційних комісій (інвентаризаційних робочих груп) на випадок хвороби або відсутності з інших поважних причин членів комісій (груп), що входять в основний склад.

1.4. До складу робочих інвентаризаційних комісій і інвентаризаційних робочих груп не включаються матеріально-відповідальні особи, під звітом

Продовження ДОДАТКУ Н

яких знаходяться цінності, що підлягають інвентаризації.

1.5. Інвентаризація перед складанням річної фінансової звітності проводиться на всіх складах ФГ «Таврія-Скіф». Цілі і методи інвентаризації основних засобів, проведеної перед складанням річної фінансової звітності, наведені в табл. 1.

Таблиця 1 – Цілі і методи інвентаризації основних засобів

Мета інвентаризації	Метод інвентаризації
Підтвердження фактичного наявності наступних видів основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»: машин, обладнання, транспортних засобів та інших аналогічних об'єктів	Суцільна інвентаризація
Встановлення відсутності зовнішніх пошкоджень основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»	Суцільна інвентаризація
Встановлення комплектності основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»	Суцільна інвентаризація
Виявлення неврахованих об'єктів основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»	Суцільна інвентаризація
Перевірка умов зберігання основних засобів	Суцільна інвентаризація

1.5. При зміні матеріально-відповідальних осіб інвентаризація здійснюється щодо основних засобів, що знаходяться під звітом змінюваної матеріально-відповідальної особи. При виявленні фактів розкрадань, зловживань або псування цінностей інвентаризація проводиться на складах ФГ «Таврія-Скіф», на яких виявлені факти розкрадань, зловживань або псування цінностей. При стихійних лихах, пожежах, інших надзвичайних обставин, викликаних екстремальними умовами, інвентаризація здійснюється щодо основних засобів, що знаходяться на складах,

1.6. У зазначених вище випадках інвентаризація проводиться суцільним методом.

1.7. Цілями проведення інвентаризації є:

– підтвердження фактичної наявності основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»;

Продовження ДОДАТКУ Н

- підтвердження кількості об'єктів основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»;
- встановлення відсутності зовнішніх пошкоджень основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»;
- встановлення комплектності основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф».

1.8. При проведенні інвентаризації у випадках, встановлених чинним законодавством цілі та методи інвентаризації, а також перелік перевіряються складів встановлюються наказом директора ФГ «Таврія-Скіф» про проведення інвентаризації.

1.9. Для інвентаризації об'єктів основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф», використовуються інвентаризаційні описи.

1.10. До початку інвентаризації бухгалтерія відділення ФГ «Таврія-Скіф» зобов'язана закінчити обробку всіх отриманих первинних документів по надходженню і вибуття основних засобів, провести в облікових документах відповідні записи і визначити залишки на дату проведення інвентаризації.

1.11. Інвентаризаційні описи основних засобів з заповненими графами роздруковуються бухгалтерією відділення ФГ «Таврія-Скіф» з бухгалтерської програми і передаються членам робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) не пізніше 1 дня до початку інвентаризації.

1.12. Для кожного складу і матеріально-відповідальної особи готується окремий інвентаризаційний опис.

1.13. При прибутті на склад основних засобів для проведення інвентаризації голова робочої інвентаризаційної комісії (керівник інвентаризаційної робочої групи) отримує від матеріально-відповідальної особи прибуткові та видаткові документи, які не здані в бухгалтерію, і підтверджує це розпискою на першій сторінці інвентаризаційного опису ос-

Продовження ДОДАТКУ Н

новних засобів. Отримані прибуткові та видаткові документи візуються головою робочої інвентаризаційної комісії (керівником інвентаризаційної робочої групи) і прикладаються до інвентаризаційного опису.

1.14. Інвентаризація основних засобів проводиться в присутності матеріально-відповідальної особи і всіх членів робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи). Відсутність хоча б одного члена комісії (робочої групи) при проведенні інвентаризації є підставою для визнання результатів інвентаризації недійсними і проведення повторної інвентаризації цінностей.

1.15. На час проведення інвентаризації операції з відпуску і прийому цінностей припиняються.

1.16. При проведенні інвентаризації в термін, що перевищує 1 робочий день, з письмового дозволу директора і головного бухгалтера ФГ «Таврія-Скіф», цінності відпускаються матеріально відповідальними особами в присутності членів робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи). Зазначені цінності заносяться в окремого опису, а в видаткових документах робиться відмітка за підписом члена робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи).

1.17. Основні засоби, що надійшли під час інвентаризації, приймаються матеріально-відповідальною особою в присутності членів робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи).

1.18. На час перерв (обідня перерва, перерва з інших причин) у роботі робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) інвентаризаційні описи поміщаються в закритий сейф (шафа, ящик) на складі, а склад опечатується матеріально-відповідальною особою в присутності членів робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи). Інвентаризаційні описи заповнюються відповідальним членом робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) в трьох примірниках (перший примірник для робочої інвентаризаційної комісії,

Продовження ДОДАТКУ Н

другий примірник - для матеріально-відповідальної особи, третій примірник - для постійної інвентаризаційної комісії ФГ «Таврія-Скіф»). На кожній сторінці опису прописом вказується число порядкових номерів матеріальних цінностей і загальний підсумок кількості в натуральних показниках.

1.19. Інвентаризаційні описи заповнюються членом робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) вручну.

1.20. виправлення помилок в описах здійснюється в усіх примірниках описів шляхом закреслення неправильних записів і проставлення над закресленими правильних записів. виправлення повинні бути обумовлені та підписані всіма членами робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) і матеріально-відповідальними особами.

2. Підтвердження фактичної наявності основних засобів, знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»

2.1. Фактична наявність основних засобів, що знаходяться на складах, встановлюється членами робочої інвентаризаційної комісії (Інвентаризаційної робочої групи) шляхом візуального огляду кожного об'єкта. Дані про фактичну наявність об'єктів вносяться до інвентаризаційного опису основних засобів.

2.2. Інвентаризація об'єктів, що надійшли на склад в упаковці (контейнері), проводиться за обліковими документами. При обстеженні зазначених об'єктів перевіряється цілісність упаковки (контейнера), наявність і цілісність пломб.

При виявленні порушень упаковки (пошкоджень контейнера) проводиться розпакування упаковки (контейнера), після чого встановлюється фактичне наявність об'єкта, перевіряється його цілісність і комплектність.

2.3. Кожен об'єкт основних засобів таких, як машини, обладнання, транспортні засоби та ін., заноситься в інвентаризаційний опис окремо, із зазначенням заводського інвентарного номера, організації-виробника, року випуску, призначення, потужності і т.д.

Продовження ДОДАТКУ Н

3. Виявлення неврахованих об'єктів основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»

3.1. Для виявлення неврахованих об'єктів основних засобів робоча інвентаризаційна комісія (інвентаризаційна робоча група) виробляє ретельний огляд перевіряється складського приміщення.

3.2. При виявленні об'єктів основних засобів, не зазначених в бланку інвентаризаційного опису, комісія вписує в інвентаризаційний опис дані про виявлені об'єкти.

4. Встановлення відсутності зовнішніх пошкоджень основних засобів, що знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»

4.1. При огляді об'єктів основних засобів члени робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) звертають увагу на цілісність об'єктів.

4.2. При виявленні зовнішніх пошкоджень інвентарних об'єктів члени робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) повинні встановити істотність виявлених пошкоджень.

4.3. Пошкодження об'єкта вважається істотним, якщо воно тягне за собою непридатність основного засобу для використання з метою виробництва і управління, а також неможливість відновлення об'єкта.

4.4. Істотність виявлених пошкоджень основних засобів визначається працівниками служб матеріально-технічного постачання і фахівцями технічних служб ФГ «Таврія-Скіф», що входять до складу робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи).

4.5. На пошкоджені основні засоби, які не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню, складається окремий інвентаризаційний опис із зазначенням часу надходження об'єктів на склад, характеру виявлених пошкоджень і причин їх виникнення (халатність матеріально-відповідальних осіб, надзвичайна ситуація і т. д.).

5. Встановлення комплектності основних засобів, що знаходяться на

Продовження ДОДАТКУ Н

складах ФГ «Таврія-Скіф»

5.1. При інвентаризації основних засобів робочої інвентаризаційної комісією (інвентаризаційної робоча група) перевіряється комплектність інвентарних об'єктів. При цьому дані інвентаризаційного опису про приладдя і пристосування, отриманих разом з основним засобом і входять до складу інвентарного об'єкта, зіставляються з наявними фактично в наявності складовими частинами об'єкта.

5.2. Розукомплектовані об'єкти основних засобів заносяться до окремого інвентаризаційного опису, в якій вказується час надходження об'єктів на склад, відсутні на момент перевірки складова частина інвентарного об'єкта і причини порушення комплектації (халатність матеріально-відповідальних осіб, розкрадання і т.д.).

6. Перевірка умов зберігання основних засобів

6.1. У процесі інвентаризації робочою інвентаризаційною комісією (інвентаризаційною робочою групою) перевіряється відповідність фактичних умов зберігання основних засобів встановленими технічними нормами і правилами зберігання, що запобігає пошкодження, знищення та розкрадання цінностей.

6.2. Зокрема, в процесі інвентаризації перевіряються:

- наявність необхідних умов для зберігання основних засобів та забезпечення їх охорони (ізольоване складське приміщення, під охороною відкритий майданчик і т.д.);
- наявність і справність запірних пристроїв на дверях приміщення складу;
- наявність достатньої кількості місць зберігання основних засобів;
- наявність охоронної та протипожежної сигналізації, необхідних коштів пожежогасіння тощо При цьому для перевірки справності сигналізації і засобів пожежогасіння комісії пред'являються документи (позначки, наклейки і т.д.) про останню на дату інвентаризації інспекції систем сигналі-

Продовження ДОДАТКУ Н

зації і пожежогасіння;

– дотримання необхідних технічних умов (температурного режиму, режиму вологості та інших встановлених технічними вимогами показників) зберігання основних засобів, для яких такі умови встановлено.

6.3. При перевірці умов зберігання основних засобів робоча інвентаризаційна комісія (інвентаризаційна робоча група) оцінює також стан складського господарства.

6.4. Місце, призначене для зберігання основних засобів, (в тому числі відкрита майданчик або закрите складське приміщення) повинно відповідати наступним вимогам:

- наявність зручного під'їзду для транспортних засобів;
- наявність достатньої площі для вільних маневрів транспортних коштів при вантажно-розвантажувальних операціях;
- наявність розвантажувального майданчика з усім необхідним обладнанням;
- простота інвентаризації, легкість візуального контролю стану цінностей.

6.5. При виявленні фактів недотримання умов зберігання основних засобів, а також при встановленні істотних порушень правил ведення складського господарства, виявлені недоліки комісія перераховує в окремому акті, складеному в довільній формі, із зазначенням дати проведення інвентаризації.

6.6. Акт підписується членами робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи), які проводили перевірку дотримання умов зберігання основних засобів на складах ФГ «Таврія-Скіф», і керівником робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи). Акт складається в трьох примірниках, перший з яких направляється керівникові відділення ФГ «Таврія-Скіф» разом з результатами інвентаризації, другий передається відповідним технічним службам ФГ «Таврія-Скіф» або службам

Продовження ДОДАТКУ Н

безпеки, а третій додається до інвентаризаційних документам, які направляються в постійну інвентаризаційну комісію ФГ «Таврія-Скіф».

7. Порядок виявлення інвентаризаційних різниць та відображення в бухгалтерському обліку результатів інвентаризації основних засобів, знаходяться на складах ФГ «Таврія-Скіф»

7.1. Після закінчення інвентаризаційних процедур кожна інвентаризаційна опис підписується всіма членами робочої інвентаризаційної комісії (Інвентаризаційної робочої групи) і матеріально-відповідальною особою і передається в бухгалтерію відділення ФГ «Таврія-Скіф».

7.2. Бухгалтерія вносить в опис дані бухгалтерського обліку про наявність і оцінці об'єктів основних засобів. При виявленні розбіжностей між фактичною наявністю об'єктів і даними бухгалтерського обліку бухгалтерія формує порівняльну відомість.

7.3. Порівняльна відомість складається протягом 10 днів після отримання інвентаризаційного опису основних засобів в чотирьох примірниках. Перший примірник відомості передається в робочу інвентаризаційну комісію, другий примірник залишається в бухгалтерії, третій примірник передається матеріально-відповідальній особі, четвертий примірник направляється в постійну інвентаризаційну комісію ФГ «Таврія-Скіф» після закінчення інвентаризації в відділенні.

7.4. У разі якщо під час інвентаризації виявлено фактично наявні в наявності, але не відображені в бухгалтерському обліку об'єкти (надлишки) або об'єкти, відображені в бухгалтерському обліку, але фактично відсутні (недостачі), а також пошкоджені і розукомплектовані об'єкти, бухгалтерія відділення ФГ «Таврія-Скіф» після затвердження результатів інвентаризації виробляє відповідні виправні записи на рахунках бухгалтерського обліку. Записи на рахунках бухгалтерського обліку за результатами інвентаризації виробляються після затвердження результатів інвентаризації на дату інвентаризації.

Продовження ДОДАТКУ Н

7.5. Вартість прийнятих до обліку об'єктів основних засобів визначається робочою інвентаризаційною комісією на підставі діючих на дату проведення інвентаризації цін постачальників на аналогічні об'єкти.

7.6. У разі виявлення недостачі основних засобів, а також ушкоджень, що спричинили за собою неможливість експлуатації та відновлення основних засобів, проводиться списання відсутніх і пошкоджених об'єктів з бухгалтерського обліку.

7.7. При виявленні основних засобів з порушеною комплектацією члени робочої інвентаризаційної комісії (інвентаризаційної робочої групи) виробляють оцінку фактичних втрат. Оцінка фактичних втрат виробляється на підставі даних про ціни на втрачені складові частини, отриманих у постачальників інвентарних об'єктів, комплектація яких порушена.

7.8. Врегулювання виявлених інвентаризаційних різниць проводиться бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф» після затвердження результатів інвентаризації керівником ФГ «Таврія-Скіф». Наказ керівника ФГ «Таврія-Скіф» про затвердження результатів інвентаризації надсилається в усі відділи, де проводилася інвентаризація. В бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф» виробляються наступні бухгалтерські записи (табл.2).

Таблиця 2 – Кореспонденція результатів інвентаризації

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1	2	3
<i>Виявлено надлишок об'єкта основних засобів</i>		
Виявлено надлишки основних засобів при інвентаризації	10	695
Нараховано амортизацію основних засобів	91, 92, 93, 94	131
Визнано доходи у сумі, пропорційні сумі нарахованої амортизації основних засобів, які виявлені в надлишку	695	746
Списано дохід і витрати на фінансовий результат	746	793
	791	91, 92, 93, 94
<i>Виявлено нестачу об'єкта основних засобів</i>		
Виявлено нестачу об'єкта основних засобів:		
на суму зносу	131	10
на залишкову вартість	976	10

Продовження ДОДАТКУ Н

1	2	3
Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	976	641
Зараховано на позабалансовий субрахунок вартість нестачі	072	
Установлено відповідальну особу	375	716
Зменшено залишок на позабалансовому субрахунку на суму нестачі	072	
Внесено винною особою суму нестачі до каси підприємства	301	375

Таблиця Ж.1 – Графік документообігу для забезпечення записів щодо основних засобів у бухгалтерському обліку ФГ «Таврія-Скіф»

№	Назва документа	Створення документа			Перевірка документа			Обробка документа			Здача в архів	
		Відповідальний						Виконавець	Строк виконання	Подальше проходження документа	Строк виконання	Строк зберігання
		За оформлення	За виконання	За строки виконання	За здачу	За перевірку	За строк надання					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14
1	Картка обліку основних засобів	МВО, Головний спеціаліст	Начальник відділу, Головний спеціаліст	Під час прийому або передачі, При отриманні основних засобів, при нарахуванні амортизації	МВО, Головний спеціаліст	Начальник відділу, головний спеціаліст	До 28 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Нарахування зносу основних засобів при передачі; щокварталу.	В кінці кожного кварталу	Доки не мине потреба
2	Акт на списання основних засобів ф. № ОЗСГ-3	Члени комісії, головний спеціаліст	Голова комісії	Під час прийому або передачі	Голова комісії	Начальник відділу, головний спеціаліст	До 28 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Заповнення інвентарної картки обліку, технічного паспорту об'єкта	В кінці року	3 роки
3	Інвентарний список основних засобів ф. № ОЗСГ-9	МВО, головний спеціаліст	Начальник відділу	При отриманні основних засобів або їх переміщенні	Головний спеціаліст	Начальник відділу, головний спеціаліст	До 28 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Заповнення інвентарного списку при отриманні або при їх переміщенні	По мірі виникнення потреби	Доки не мине потреба

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14
6	Опис інвентарних карток по обліку основних засобів ф. № ОЗСГ-10	Головний спеціаліст	Начальник відділу	При отриманні основних засобів	Головний спеціаліст	Головний спеціаліст, начальник відділу	До 28 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Занесення інвентарних карток до опису ф. № ОЗСГ-10	По мірі виникнення потреби	Доки не мине потреба
7	Відомості про витрати матеріалів на потреби установи	МВО, головний спеціаліст	Начальник відділу	Під час складання	Начальник	Начальник відділу, головний спеціаліст	До 25-30 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Відомості про витрати матеріалів на потреби установи	В кінці року	3 роки
8	Інвентарний опис основних засобів	Члени комісії, головний спеціаліст	Голова комісії	При проведенні річної, квартальної інвентаризації, або у разі потреби	Голова комісії	Головний спеціаліст	До 28 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Складання Протоколу інвентаризації основних засобів	В кінці року	3 роки
9	Протокол інвентаризації основних засобів	Члени комісії, головний спеціаліст	Голова комісії	При проведенні річної, квартальної інвентаризації, або у разі потреби	Голова комісії	Головний спеціаліст	До 28 числа	Головний спеціаліст	До 1 числа	Прийняття управлінської рішень керівництвом	В кінці року	3 роки

